

ထံတမာန် အဝ်လၢပကြးသ့ၣ်ညါ

သိသင့်သိထိုက်သော ရေကာတာ၏အကြောင်း

ထံတမာန်အတက်ကဲဘျူး တံၣ်မၤဟးဂီၤဒီးတံၣ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး
ရေကာတာ၏ကောင်းကျိုးနှင့်ဆိုးကျိုး

ထံတမာန်အဂ္ဂိလာပကြားသ့ဉ်ညါ

ထံတမာန်အတက်ကဲဘျူး၊ တက်မဟးဂီဒီးတက်ဘဉ်ဒိဘဉ်ထံး

K E S A N

ကညီဖိခိဉ်ဃာဒီးပှာဂ္ဂိတက်မဟာ်ဘျူးစဲကရု

အီးကထိဘဉ် ၂၀၁၂

တၢ်ကတိၤလၢညါ

ဟီၣ်ခိၣ်ချာအံၤ တၢ်တ့ထီၣ်ထံတမာ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်လီၤအါတိၤအသိး တၢ်ထီၣ်ဒါတၢ်တ့ထီၣ်ထံတမာ်အနီၣ်ဂံၢ်အါထီၣ်ဝဲဒၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. တၢ်ထီၣ်ဒါတၢ်ဘျီထီၣ်ထံတမာ်ဖးဒိၣ် မ့ၢ်လၢဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဒီးမၤဟးဂီၤတၢ်အါအါဂီၢ်တကးဘၣ် မ့ၢ်လၢအမၤတံၢ်တၢ်ယၢ်ဝဲထံ ကျိဖးဒိၣ်အါဘိလၢလီၤကဝီၤဖိတဖၣ်လုၢ်အိၣ်အသးသမူဒီးဒီးသန့ထီၣ်အသးအလီၤန့ၣ်လီၤ. အဒိၣ်အါမၤဟးဂီၤပုၤသးသမူလၢအကကွၢ်တဖၣ်အကကွၢ် လၢကျဲအါမံၤအါဘိန့ၣ်လီၤ.

ထံတမာ်မၤဟးဂီၤဒီးမၤဘၣ်ဒိဝဲဒၣ်ပုၤအါဂၤအသးသမူ, အဟံၣ်အယီ, တၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ်လီၤကျဲ, ခိၣ်ယၤန့ဆၢၣ်ယုၣ်ဒီးတၢ်မူအါကလုၢ်တကးဘၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သုးလီၤသုးကျဲ, ဒီးမၤဟးဂီၤကွံၣ်ပုၤတတၢ်အလုၢ်လၢထူသန့ လၢအအိၣ်ဆိးဒီး အိၣ်မူတ့ၢ်ဝဲလၢမိၢ်ပၢ်ဖဲဖုအစီၤန့ၣ်လီၤ.

ထံကီၢ်တနီၤအပူၤ ကမ္ဗၢၢ်အတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး, အတၢ်လီၤမူလီၤမၢ်အလုၢ်အပူၤအဂီၢ် ပဒိၣ် မ့တမ့ၢ် ကူၣ်ပနံၣ် ဟ့ၣ်ကဒါက့ၤစ့အိၣ်လီၤဘၣ်ဆၢၣ်ကျိၣ်စ့လၢအဝဲသ့ၣ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲအံၤ တလၢတလီၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကစူးကါဒီးလုၢ်အိၣ်အသးသမူဆူညါအဂီၢ်ဘၣ်. အါဒၣ်တက့ၢ် ကမ္ဗၢၢ်တဖၣ်တဒီးန့ၢ်ဘၣ် က့ၤစ့အိၣ်လီၤလၢ အတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဒီး အတၢ်လီၤမူလီၤမၢ်အလုၢ်အပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဘျီထီၣ်ထံတမာ်အံၤ ပမ့ၢ်ကွၢ်လၢကျဲအဂၤတဘိန့ၣ်, ဟ့ၣ်ထီၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဘၣ်ဘျးလၢပုၤအါဂၤအဂီၢ် လီၤဆီဒိၣ်တၢ်ပုၤလၢလၢအစူးကါလီ

ဂံၢ်ဘါသဟီၣ် မ့တမ့ၢ် ထံလာအဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲလာထံတမာ်အယိန့ၣ်လီၤ.
လီၤဆီၣ်ဒၣ်တၢ်ထံတမာ်လာအဆံးတဖၣ် လၢတၢ်ဘျီအီၤဒီးတဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်
ကီၢ်တၢ်ခဲတဖၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ကဲဘျးလၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤလၢကျဲအါ
ဘိ ဒီးတဘျီတခီၣ်ဖဲတၢ်ဘျီထီၣ်အီၤအခိၣ်အယၤန့ၣ် တၢ်မၤန့ၢ်စ့ၢ်ကိးတၢ်
အဘျးန့ၣ်လီၤ. ထံတမာ်ဖးဒိၣ်တဖၣ်လီၤဆီၣ်ဒၣ်တၢ် ပမ့ၢ်ကွၢ်လၢကတီၢ်
ယံၣ်အဂီၢ်န့ၣ် တၢ်မၤန့ၢ်အဘျးစ့ၢ်ဒီးဒုးအါထီၣ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲတခီၣ်လီၤ. တၢ်
ဘၣ်ဘျးဘၣ်ဖျိၣ်လၢ ထံတမာ်တဖၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်အံၤ စ့ၢ်န့ၢ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်
ထံးတဖၣ်လီၤ.

ထံတမာ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်အံၤ အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်လီၢ်အါတီၤအယိပဒိၣ်
ဒီးပူၤလၢကဘျီထီၣ်ထံတမာ်တဖၣ်တကြးမၤကမၣ်ဒီး မၤတၢ်မၤလၢအ
တတီတကြါ လၢတအိၣ်ဒီးတၢ်ထဲသိးတုၤသိးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

လံာ်တဘျီအံၤအပူၤ ကဒုးသ့ၣ်ညါပူၤလၢထံတမာ်အဂ္ဂါအကျိၤဘၣ်
ယး ထံတမာ်ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်ဘျးဒီး ထံတမာ်ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲ
ဒ်လဲၣ်အါမၤအသိး, လံာ်တဘျီအံၤဟ့ၣ်ထီၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်
ဒီးကျိၤကျဲလၢပကဟ်ဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်ဒ်လဲၣ်, ပကဘၣ်ကတဲာ်ကတီၢ်ပသး
ဒ်လဲၣ်, ပကစူးကါပတၢ်ခွဲးတၢ်ယံာ်လၢအိၣ်ဒီးပူၤ ဒီးကရၢကရီထီၣ်ပသး
ဒ်လဲၣ် ဖဲပတုၤလၢတၢ်အိၣ်သးဒ်အံၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီတဖၣ်

တၢ်ကတိၤလၢညါ	၁
ထံတမာ်	၅
ဒ်သိးတၢ်ကတုၤထီၣ်ထံတမာ်တဖၣ်အဂီၢ် မတၢ်ထုးထီၣ်စ့လဲၣ်	၇
ထံတမာ်တဖၣ် အသးသမူကကၢတစိးသးဧါ	၈
ထံတမာ်အတၢ်ကဲဘျးတဖၣ်	၈
ထံတမာ်တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤလၢအဟဲပိၣ်ထွဲထီၣ်တဖၣ်	၁၂
ပကထီၤဒါထံတမာ်တဖၣ် ကသ့လၢကျဲၤလဲၣ်	၂၂
တၢ်တုၤထီၣ်ထံတမာ်အပတီၢ်အိၣ်ဝဲအါပတီၢ်အဖီၣ်ခိၣ် တပတီၢ်ဘၣ်တပတီၢ်စုၣ်စုၣ် တၢ်လၢနမၤသ့အိၣ်မနုၤလဲၣ်	၃၁
ထံတမာ်ဖးဒိၣ်တဖၣ်အလီၢ် တၢ်လၢပသ့သ့တဖၣ်	၄၀

မာတိကာ

နိဒါန်း.....၅၁

ရေကာတာ၅၃

ရေကာတာဆောက်လုပ်ရန် မည်သူငွေထုတ်ပေးသနည်း၅၄

ရေကာတာသည် ထာဝရတည်တံ့နိုင်ပါမည်လား၅၅

ရေကာတာ၏ ကောင်းကျိုးများ၅၆

ရေကာတာ၏ ဆိုးကျိုးများ၅၉

ရေကာတာကို မည်ကဲ့သို့ဆန့်ကျင်မည်နည်း၆၇

ရေကာတာသည် တည်ဆောက်သည့်အဆင့်တိုင်းတွင်
မည်သည့်အရာများလုပ်နိုင်သနည်း၇၄

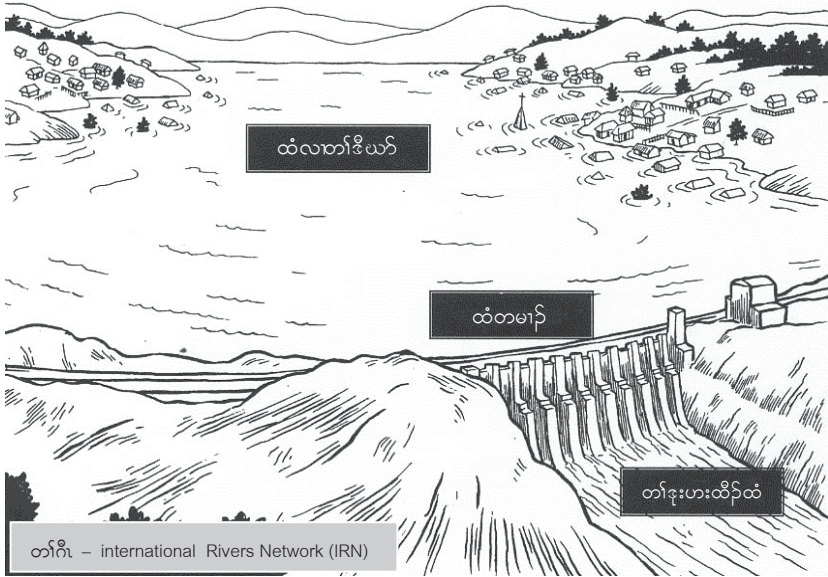
ရေမ ရေကာတာကြီးများအစား အခြားရွေးချယ်နိုင်သောအရာများ၈၃

ထံတမာ်

ထံတမာ်ဘဉ်တၢ်တုထီၣ်အီၤလၢ တၢ်တီၢ်ပၤအကလုာ်ကလုာ်အဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ထံတမာ်တဖၣ်တၢ်တုထီၣ်အီၤဝံၤ တၢ်ဖၢယၢ်ထံလၢအပူၤလီၤ. ထံလၢတၢ်ဖၢအီၤတဖၣ် တၢ်သူကဒါက့ၤအီၤလၢ တၢ်ထုးထီၣ်လီၤဂံၢ်ဘါသဟီၣ်အဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤကမ့ၢ်ထံအဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်သူဉ်တၢ်ဖျးအဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဒိသဖၢထံဒိၣ်နိယုၤအဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ကဒုးလ့ၢထီၣ်လ့ၢလီၤ ချံးဒီးကဘိတဖၣ်အဂီၢ်, တၢ်လဲၤဟးကွၢ်ကီၤဒီးအိၣ်ကသုဉ်အဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.

ဒ်သိးတၢ်ကရၢလီၤန့ၢ် ကမ့ၢ်တဖၣ်ထံနိအဂီၢ်, တၢ်သူဉ်တၢ်ဖျးအလီၢ်တဖၣ်ကဒီးန့ၢ်ဘဉ်ထံအဂီၢ် ထံတမာ်တဖၣ်ဘဉ်တၢ်တုထီၣ်အီၤဝံၤ တၢ်ဆၢထံဆူ ကမ့ၢ်လၢအလိၣ်ဘဉ်ထံနိတဖၣ်အအိၣ် မ့တမ့ၢ် စံၣ်လီၢ်ပျဲလီၢ်လၢအလိၣ်ဘဉ်ထံနိတဖၣ်အလီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒ်သိးတၢ်ကထုးထီၣ်လီၤဂံၢ်ဘါသဟီၣ်အဂီၢ် ထံလၢအိၣ်လၢထံတမာ်အပူၤတဖၣ် တၢ်ပျၢ်န့ၢ်အီၤဆူ တၢ်လီၢ်အဂၤတတီၤ ဒ်သိးကဒုးလဲၤတရံးစးလၢ ကထုးထီၣ်လီၤဂံၢ်ဘါသဟီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ထံတဖၣ်အံၤ လဲၤခိဖျိဝဲဒၣ်စးလၢအထုးထီၣ်လီၤဂံၢ်ဘါသဟီၣ်တဖၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ က့ၤန့ၢ်လီၤကဒါက့ၤဆူထံကျိပူၤ လၢတၢ်ဖီလၢ်တကပၤန့ၣ်လီၤ. မ့မ့ၢ်လီၤဂံၢ်ဘါသဟီၣ်လၢအဟးထီၣ်တဖၣ် တၢ်ဆၢအီၤဆူဝံၤပူၤဒီး စးဖိကဟၣ်တၢ်မၤလီၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်မ့ၢ်ထံတမာၣ်လၢအဒိသအထံဒိၣ်နိယျာတဖၣ်တခီ ဝဲတၢ်စုၤခါဆၢကတီၢ်ဒ်
သိးတၢ်လီၤလၢထံတမာၣ်အဖီလၢတကဟၤ ထံသုတဒိၣ်တဂ့ၤအဂီၢ် ဘၣ်တၢ်
ကးတၢ်အီၤဒီး အယၢ်ထံလၢအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဒ်သိးချံးဒီးကဘီတဖၣ် လဲၤတၢ်လၢထံကျိအဆံးတဖၣ်အပူၤ လၢဒိတ
နံၣ်ညါကသ့အဂီၢ်န့ၣ် တၢ်တုထီၣ်စ့ၢ်ကီးထံတမာၣ်တဖၣ်လီၤ. ထံတမာၣ်
တဖၣ်အံၤအယၢ်ထံဝံ ဝဲထံစုၤအကတီၢ် ပျၢ်လီၤဝဲဒၣ်ထံန့ၣ်လီၤ.

ဒ်သိးတၢ်ကတုထီၣ်ထံတမာ်တဖၣ်အဂီၢ် မတၤထုးထီၣ် စ့လဲၣ်

တၢ်တယၢ်ဝဲဒၣ်လၢ ကိးနံၣ်ဖဲးန့ၣ် စ့ ဒီလၣ် ၄၀ ဘၣ်လယၢ် (၄၀,၀၀၀,၀၀၀,၀၀၀) ဘၣ်တၢ်စူးကါအီၤလၢ ထံတမာ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကတုထီၣ်ထံတမာ်အဂီၢ် မ့ၢ်တၢ်လၢအလၢာ်ဘျုးလၢာ်စ့ဒိၣ်မးအယီ ထံ ကီၢ်ပဒိၣ်တဖၣ် အါတက့ၢ်ယုၤလီၤစ့လၢ ဘီၣ်မ့ၢ်သကိးဘီၣ်မ့ၢ် ပှၤဟ့ၣ်လီၤကျိၣ် စ့ကရၢတဖၣ်အအိၣ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ဒိဘၣ်အစ့တး (World Bank) န့ၣ်မ့ၢ် ကျိၣ်စ့ကရၢတဖၣ်လၢအရၢဒိၣ်တခါန့ၣ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ဒိဘၣ်အစ့တးအံၤ ဟ့ၣ်လီၤတ့ၢ် စ့ ၆၀ ဘၣ်လယၢ် (၆၀,၀၀၀,၀၀၀,၀၀၀)ဒီလၣ်လၢတၢ်က တုထီၣ်ထံတမာ် ၆၀၀ ဖျၢၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး စ့တးဒီး ကရၢအ ဂုၤအဂၤအိၣ်ဒံးဝဲအါဖုလၢ အဟ့ၣ်လီၤစ့လၢတၢ်ကတုထီၣ် ထံတမာ်အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ.

ဒ်သိးတၢ်ကတုထီၣ်ထံတမာ်အဂီၢ် ဘီၣ်မ့ၢ်သကိးဘီၣ်မ့ၢ်အစ့တး (စ့တးလၢထံကီၢ်အါဘၣ်ပာ်ဖျိၣ်ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်) တဖၣ် ဟ့ၣ်လီၤလီၤစ့ဆူ ထံကီၢ်ပဒိၣ်တဖၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်တဟ့ၣ်လီၤစ့ပျဲပျဲဘၣ်ဆၣ် ခိဖျိအဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်လီၤစ့တနီၤလံအယီ ထံကီၢ်လၢအဟံးလီၤစ့တဖၣ် ကယုၤလီၤကဒီးစ့ဆူ ထံကီၢ်အဂၤတဖၣ်အအိၣ်အဂီၢ် ညီထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲတၢ်တုထီၣ်ထံတမာ်ဝံၤအခါ ထံကီၢ်ပဒိၣ်တဖၣ် ကဘၣ်လိးက့ၤစ့ လၢအဝဲသ့ၣ်လီၤတ့ၢ်ဝဲတဖၣ်လီၤ. ဖဲထံတမာ်လၢအတုထီၣ်ဝဲတဖၣ် မ့ၢ်

တဟဲစိၣ်န့ၢ်ကျိၣ်စ့အါအါဂီၢ်ဂီၢ်ဘၣ်ဆၣ် အဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်လိးက့ၤစ့လၢ အ
ယုလီၢ်တၢ်ဝဲတဖၣ်တသ့ဖဲအသ့န့ၣ်လီၤ.

ထံတမာ်တဖၣ် အသးသမူကကၢ တစိးသးၤ

ထံတမာ်တဖၣ်အသးသမူန့ၣ် တကၢတစိးသးဘၣ် ဒီးသန့ထီၣ်
အသးလၢ ဟီၣ်ခိၣ်မဲၣ်ဖံးခိၣ်ဒီးမုခိၣ်ကလံၤသီၣ်ဂီၤတၢ်အိၣ်သး, တၢ်တ
ယၢ်လၢအလီၤဒးလၢထံတမာ်အခံဒးတဖၣ်အဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဆၢကတီၢ်
ဒ်ယံၣ်ထီၣ်ဒီး တၢ်တယၢ်တဖၣ် ဟံၣ်ဖျိၣ်ထီၣ်အသးလၢထံတမာ်တဖၣ်အခံ
ဒး အါထီၣ်ကွၢ်ကွၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်တယၢ်တဖၣ်ဒ်အါထီၣ်ဒီး ထံတမာ်တ
ဖၣ်အံၤ အတၢ်မအသဟီၣ်ဒ်ဖျါလီၤန့ၣ်လီၤ.

ဟီၣ်ခိၣ်မဲၣ်ဖံးခိၣ်လၢတၢ်တ့ထီၣ်ထံတမာ်အံၤစ့ၢ်ကီး မ့ၢ်တဂ့ၤဘၣ်ဒီး
ထံတမာ်အံၤ တမ့ၢ်လၢကကျၢယံၣ်ယံၣ်ဘၣ်. တၢ်လီၢ်လၢတၢ်တ့ထီၣ်ထံတ
မာ်အံၤ မ့မ့ၢ်တၢ်လီၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ဟူးခဲအံၤခဲအံၤအလီၢ်ဒီး ထံတမာ်အံၤ
လီၤပျီၢ် ဟးဂီၤသ့ညီကဒ်လီၤ.

ထံတမာ်အတၢ်ကဲဘျးတဖၣ်

- ဟ့ၣ်ထီၣ်လီၤဂံၢ်ဘါသဟီၣ်လၢတၢ်ကကွၢ်ကွၢ်ဟူဖျါ (တၢ်ဂီၤမူ), တၢ်
ကစူးကါခိၣ်ဖျါထီၣ်, မ့ၣ်အူတၢ်ကပီၤ, တၢ်ကန့ၣ်တၢ်သးဝံၣ်, တၢ်

ခုဉ်ဒါ၊ ကလံးခုဉ်ဒါ၊ နီဉ်ဝံၢ်ကသုဉ်၊ ဝဲးထူးထီဉ်ထံးဒီးအဂၤတဖဉ်အိဉ်ဒီးဝဲအါမးလီၤ. ပှၤလၢအစူးကါတၢ်သုဉ်တဖဉ်အံၤအါတက့ၢ်မ့ၢ်ပှၤလၢအိဉ်လၢခုပူၤဝ့ၢ်ပူၤ ဒီးထံးကီၢ်လၢအလဲထီဉ်လဲထီတဖဉ်န့ဉ်လီၤ.

- ဟ့ဉ်ထီဉ်မ့ၢ်အူတၢ်ကပီၤ ဒီးလီၤဂံၢ်ဘါသဟီဉ်လၢ ဝဲးဖိကဟဉ်တၢ်မၤလီၢ် ဒ်သိးပှၤမၤတၢ်ဖိအါဂၤကမၤဘဉ်တၢ်ဒီး ဟ့ဉ်ဝဲတၢ်မၤဘူးလဲဘဉ်ဆာဘဉ်ကတီၢ်န့ဉ်လီၤ.
- ဟ့ဉ်ထီဉ်လီၤဂံၢ်ဘါသဟီဉ်အါအါဂီၢ်ဂီၢ် လၢတၢ်မၤမ့ၢ်ကျိၤဝဲကွၢ်ဒိဉ်ဒိဉ်မ့ၢ်မ့ၢ်အဂီၢ်
- တၢ်သုဉ်တၢ်ဖျးအလီၢ်တဖဉ် ဒီးန့ၢ်ဘဉ်ထံးနိထီဘိအယိ တၢ်သုဉ်အိဉ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိ တၢ်ဒီးတၢ်လဉ်သ့ကိးဆၢကတီၢ်ဒဲး ဒီးထူးထီဉ်န့ၢ်တၢ်အိဉ်အါအါဂီၢ်ဂီၢ် လၢပှၤအါဂၤအဂီၢ်လီၤ.
- ဟ့ဉ်ထီဉ်ထံးနိလၢပှၤနီဉ်ဂံၢ်အါအါဂီၢ်ဂီၢ်ကစူးကါအီၤ လၢဒီးတနံဉ်အတီၢ်ပူၤကသ့ဝဲအဂီၢ်
- ဒီသဒါထံးဒိဉ်နိယုၤလီၤ. (ဘဉ်ဆဉ်ဖဲမူခိဉ်စူၤအါအါဂီၢ်ဂီၢ်ဒီးအါနံၤအါသီန့ဉ် ဖုးနးထီဉ်ထံးဒိဉ်နိယုၤန့ဉ်လီၤ.)
- တၢ်သုဉ်ထီဉ်ဘျီထီဉ်န့ဉ် မ့ၢ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢပှၤတနီၤအဂီၢ်, ဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးကျဲတဘိလၢတၢ်ကမၤန့ၢ်ကျိဉ်စ့အဂီၢ်န့ဉ်လီၤ. ပှၤတနီၤကူဉ်ပနံဉ်ဒီးပဒိဉ်တဖဉ် မၤန့ၢ်ဘဉ်ကျိဉ်စ့ဒီဖျိ တၢ်တ့ထံးတမာ်အယိန့ဉ်လီၤ.
- ဒီဖျိထံးတမာ်ဟ့ဉ်ထီဉ်လီၤဂံၢ်ဘါသဟီဉ်အယိ တလိဉ်လၢတၢ်ကဘဉ်သုသုဉ်မ့ၢ်ယိဉ်ဝဲ လၢတၢ်ကဖိမ့ၢ်ဖိထံးဒီးချီထံးအဂီၢ်ဘဉ်. လၢ

တၢ်န့ၣ်အယီၤ တၢ်ကဘၣ်ကျိသ့ၣ်ကျိဝၣ်လၢ တၢ်ကမၤန့ၣ်သ့ၣ်မ့ၢ်ယီၣ်
ဝၣ်အဂီၢ်စ့ၤလီၤဝဲလီၤ. (ဘၣ်ဆၣ်ထံတမာ်တဖၣ် မၤလီၤပျီၤဒီးမၤဟး
ဂီၤသ့ၣ်ပှၢ်လၢကျဲအကအါဘိန့ၣ်လီၤ.)

- ထံတမာ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်လီၢ်သီဖးလဲၢ်ဖးကွၢ်လၢ ညၣ်တဖၣ်က
အိၣ်ကဆိးဒီးတၢ်ဖီၣ်အိၣ်ဒ့ၣ်ညၣ်တၢ်မၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. (ဘၣ်ဆၣ်မၤ
စ့ၤလီၤဒ့ၣ်ညၣ်လၢတမာ်အဖီခိၣ် ဒီးအဖီလၢတကပၤန့ၣ်လီၤ.)
- တၢ်လီၢ်တနီၤ ညီထီၣ်ဝဲလၢ ချံ, ကဘိ ကလ့ၢ်ထီၣ်လ့ၢ်လီၤအဂီၢ်န့ၣ်
လီၤ. (ဘၣ်ဆၣ်တၢ်လီၢ်တနီၤ ကီထီၣ်လၢချံ, ကဘိအတၢ်လဲၤထီၣ်
က့ၤလီၤအဂီၢ် ဒီးတၢ်လီၢ်တနီၤ ချံ, ကဘိ လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤတသ့လၢ
ဘၣ်ဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.)
- ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဟးကသ့ၣ်အလီၢ် လၢအအိၣ်ဒီးကမၤဖးလဲၢ်
- မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ထုးထီၣ်လီၢ်ဂံၢ်ဘါသဟီၣ်အကျိအကျဲတခါလၢတၢ်မၤသီ
ထီၣ်ကဒါက့ၤအီၤသ့ ဒီးတၢ်စူးကါအိၣ်လၢခံသ့လီၤ. ထုးထီၣ်တၢ်
ဘၣ်အာဘၣ်သီစ့ၤန့ၣ်ဒီး တၢ်ထုးထီၣ်လီၢ်ဂံၢ်ဘါလၢအစူးကါဝဲဒၣ်
လၢၢ်သ့ၣ်လး, နူကျဲယါ, မ့တမ့ၢ် သီတဖၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တၢ်မ့ၢ်
တၢ်ဘိလၢအလီၤဘျးလၢထံတမာ်အဖီလၢတဖၣ် အုၣ်ထီၣ်ဝဲအခါ
ပှၢ်ထီၣ် မံးသ့ အသဝံန့ၣ်လီၤ. (မံးသ့ မ့ၢ်တၢ်သဝံလၢအမၤကီၢ်ထီၣ်
ဟီၣ်ခိၣ်တဖၣ်အကျိတကလုာ်န့ၣ်လီၤ.)

တၢ်ဂီၤ - Wikipedia Commons

ထံတမာ်ဒိသဒါထံၣ်နီၣ်ယျး ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်လီၤဖးလဲၤဖးကွၢ်လၢ ချဲကဘီက
လုၢ်ထီၣ်လုၢ်လီၤ အဂီၢ်

တၢ်ဂီၤ-IRN

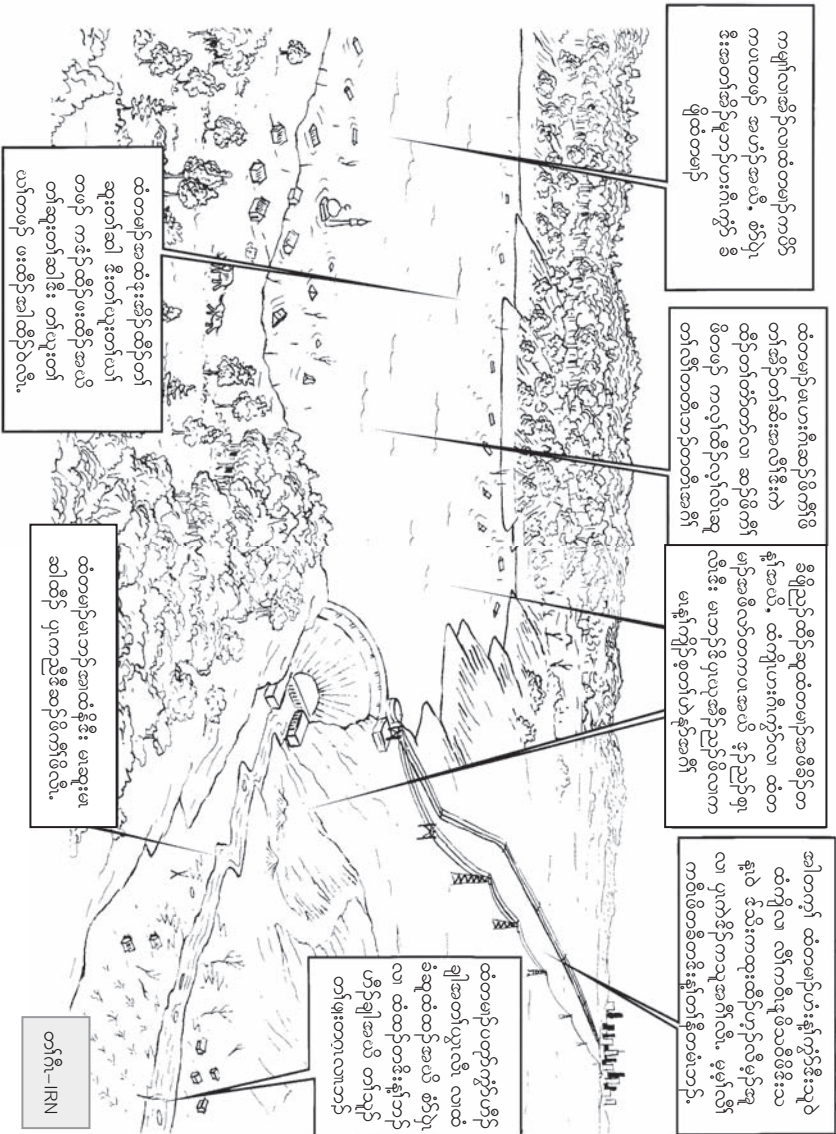
ထံတမာ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်နီၣ်ဖးလဲၤလၢဒုၣ်ညါကအိၣ်ဆိးဒီးတၢ်ယုအိၣ်ဖိၣ်အိၣ်ဒုၣ်ညါ
ကညီထီၣ်အဂီၢ်

ထံတမာ်အယိသ့ၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်တၢ်သ့ကိးဆၢကတီၢ်

ထံတမာ်တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဒီးတၢ်ဂုၢ်ကီလၢအဟဲပိၣ်ထွဲ ထီၣ်တဖၣ်

ထံတမာ်အဒိၣ်တဖၣ် မဟးဂီၤဒီးမဘၣ်ဒိဝဲဒၣ် ပှၤအါဂအသး သမူ, အဟံၣ်အယီ, ခိၣ်ယၢန့ဆၢဒီး တၢ်အဂုၢ်အဂတဖၣ်လီၤ. ပှၤနီၣ်ဂံၢ်တဖျးန့ၣ်ဒံး ၄၀-၈၀ ဘ့လ့ၣ်ယၢၣ် (၄၀,၀၀၀,၀၀၀,၀၀၀ တုၤ ၈၀,၀၀၀,၀၀၀,၀၀၀) ဂၤ လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒိဘၣ်အံၤ ဘၣ်သးတၢ်လံအလီၢ်အကျဲခိဖျိ တၢ်တ့ထီၣ်ထံတမာ်ဖးဒိၣ်အယိလီၤ. တၢ်ဘၣ်ဘျးဘၣ်ဖျိၣ်လၢထံတမာ်ဟ့ၣ်ထီၣ်အံၤ ဖျးန့ၣ်ဒံးတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤလၢအ

ကမုၢ်လၢအိၣ်လၢထံတမာ်ကတိၣ်
ကပတမာ် အဟုံအပီၤ, ဘိၣ်ပုၤ
ဒီးအတၢ်ဆိၣ်မုၢ်ဘၣ်ဟးဂီၤကွၢ်
ဗြဲထံတမာ်

ထံတမာ်မၤဟးဂီၤဆၢၣ်မိၤဂီၤမိၤ
တၢ်ဆိၣ်တၢ်ဆိးအလီၤဒီးကတၢၢ်
ထီၣ်တၢ်တၢ်တၢ်လၢ ဆၢၣ်မိၤဂီၤ
မိတမာ် ကလုၤထီၣ်လၢလီၤဆူ
တၢ်လီၤတတၢ်ဘၣ်တတၢ်အဂီၢ်

ခိၣ်ညါထီၣ်ဆူထံတမာ်အမိၣ်တ
န့ၢ်အပီၤ, ထံကွၢ်မၤဂီၤကွၢ်လၢ ထံတ
မာ်အမိၣ်လၢတကပအပီၤ န့ၣ်ညါဇုာ်
လီၤဒီး မၤဘၣ်ဒိပုၤယုအိၣ်ညါမိၤလၢက
မၤန့ၢ်ကွၢ်စုတၢ်ယၢန့ၣ်အဂီၢ်

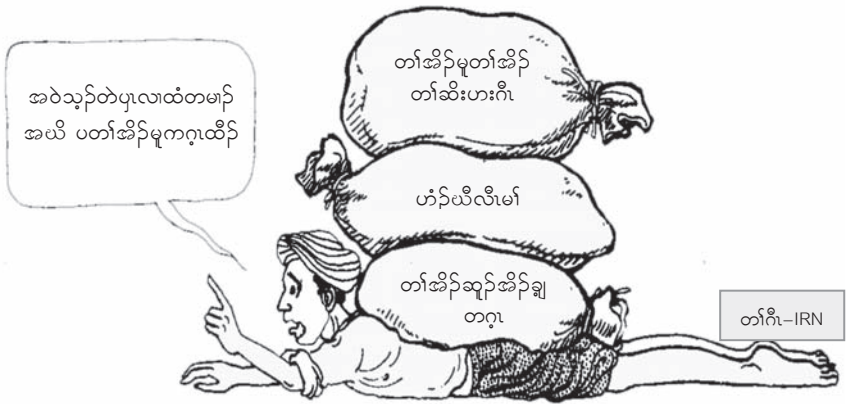
အါတက့ၢ် ထံတမာ်ဟံးန့ၢ်ကွၢ်ဒီးသုဝဲ
ထံကွၢ်လၢ လီၤကတိၣ်ဒုၤမိသဝိၣ်ဒီးသ
န့ၣ်ဝဲ နံၤမိးကထးထီၣ်ဟ့ၣ်မိၣ်ဆူ
လၢ ပုၤကဲဒိၣ်ကသ့အဂီၢ်လီၤ, မ့ၢ်လီၤ
ကတိၣ်မိတစိတစိဒီးန့ၢ်တၢ်နီၤတမံၤဘၣ်

ထံတမာ်အထံဒုးဆိၣ်ထီၣ်တၢ်
ဆူးတၢ်ဆါ ဒီးတၢ်ယုးတၢ်ယၢ်
တမာ် ကခိၣ်ထီၣ်မးထီၣ်အပီၤ
တၢ်ဆူးတၢ်ဆါဒီး တၢ်ယုးတၢ်
ယၢ်တမာ် မးထီၣ်အါထီၣ်လီၤ

ထံတမာ်မၤဘၣ်အါထံနီၣ်ဒီး မၤဆူးမၤ
ဆါထီၣ် ပုၤကညိၣ်ဆၢၣ်မိၤဂီၤလီၤ

ထံတမာ်ပတၢ်ကွၢ်ဟီၣ်
ချါအတၢ်ယုၤလီၤ, လၢထံ
ခဲဆူထံထီၣ်အပီၤ ဘိၣ်ပုၤ
လၢ ထံထီၣ်တဒီးန့ၢ်ဘၣ်
ဟီၣ်ချါအပီၤ တၢ်သ့ၣ်
တၢ်မၤတၢၤလၢဘၣ်

တၢ်ဂီၤ-IRN

ဘၣ်ဘျးဘၣ်ဖျိၣ်ဒိဖျိထံတမာ်ဒီး ပုၤလၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်နးတၢ်ဖျိၣ်ဒိဖျိ ထံ တမာ်တဖၣ်အဘၣ်စၢန့ၣ် တၢ်ထဲသိးတုၤသိးတအိၣ်ဘၣ်.

၁. တၢ်သုးလီၢ်သုးကျဲတဖၣ်

တၢ်ဂ့ၢ်ကိအဒိၣ်ကတၢ်တခါလၢ ထံတမာ်ဒုးကဲထီၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဝဲဒၣ် တၢ်ဘၣ်သုးလီၢ်သုးကျဲန့ၣ်လီၤ. ထံတမာ်တဖၣ် ထီဘိလုၢ်ဘၢ, မၤဟးဂီၤကွံၣ်ဝဲဒၣ်ကမုၢ်အတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးလီၢ်ကျဲ, တၢ်သုၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်လီၢ်ကျဲ, တၢ်ယုအိၣ်ဒုၣ်ညါအလီၢ်ဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိၣ်လီၢ်ကျဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ကမုၢ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်မၤဆူၣ်အိၣ်လၢ ကဟံတ့ၢ်အတၢ်သုၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်အလီၢ်လၢအဒီးသန့တ့ၢ်လံအသးလၢမိၢ်ပာ်ဖံဖုအစၢလံလံလံန့ၣ်လီၤ. ငူသဝီအါဖျၢၣ်ဘၣ်လီၤဘျးလၢထံကျဲန့ၣ်လီၤ. စံၣ်လီၢ်ပျဲလီၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်လၢ

အဝဲသုဉ်စိာ်ခီဒီးလုာ်အိဉ်တၢ်လံအသးသမူလၢမိာ်ပာ်ဖဲဖုအစါလံလံတဖဉ်
ဘဉ်လီၤဘျးကွံာ်လၢထံကျါန့ဉ်လီၤ.

တၢ်သုးလီၤသုးကျဲန့ဉ် မၤဟးဂီၤကွံာ် ပုၤတတၢ် အလုာ်လၢထူသန့
တဖဉ်လီၤ. ဣသဝီ, ပုၤတတၢ် လၢတဘျီအခါ ရဲလိာ်အသးဘူးဘူးတံာ်တံာ်
ဒီးဖဲလၢတၢ်တုထီဉ်ထံတမာ်အယီ ဘဉ် လီၤမုာ်လီၤဖးဝဲဒဉ်န့ဉ်လီၤ. ဘူး
တံာ်, တံၤသကိးတဖဉ်ဘဉ်အိဉ်လီၤမုာ်လီၤဖးဝဲလီၤ. ဖဲထံတမာ်တဖဉ်တၢ်
တုအီၤအခါ ပုၤလၢအဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးအါကတၢ်န့ဉ် မ့ၢ်ဒဉ်ပုၤလီၢ်ကဝီၤဒုဖိ
သဝီဖိဒီး ကလုာ်ဒုဉ်ဖိတဖဉ်လီၤ.

ထံကီၢ်တနီၤ ဖဲအဝဲသုဉ်တုထီဉ်ထံတမာ်အခါ ပဒိဉ်အိဉ်ဒီးတၢ်ရဲဉ်
တၢ်ကျဲၤလၢ ကဆိလီၤဟ်လီၤန့ဉ် တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲအသီ, ဟံဉ်ဃီအသီလၢ
ကမုာ်လၢအကဘဉ်သုးလီၤသုးကျဲတဖဉ်ကအိဉ်ဆိးဒီး စးထီဉ်အတၢ်အိဉ်
မူအသီန့ဉ်လီၤ. ပုၤတုထံတမာ်တဖဉ် ညီန့ဉ်စံးဝဲ တၢ်လီၢ်သီအံၤကမၤဂ့ၤ
ထီဉ် ကမုာ်လၢအဘဉ်သုးလီၤသုးကျဲတဖဉ်အတၢ်အိဉ်မူန့ဉ်လီၤ. အဝဲသုဉ်
အာဉ်လီၤဝဲဒဉ်လၢ ကမုာ်တဖဉ်ကဒီးန့ဉ်ဘဉ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤ, တကးဒီးဘဉ်
ကဒီးန့ဉ်ဘဉ်ဟံဉ်ဃီလၢအသီ ယုာ်ဒီးလီမ့ဉ်အူန့ဉ်လီၤ. ဘဉ်ဆဉ်သနာ်ကု
အဝဲသုဉ်တတီဒီးအတၢ်အာဉ်လီၤဘဉ်. အါဒဉ်တက့ၢ် ဟံဉ်တဖဉ်တၢ်တုအီၤ
ဒ် တၢ်မၤဝံၤတၢ်အမံၤအသိးလီၤ. ကမုာ်တဖဉ်မ့ၢ်သးအိဉ်ဟံးန့ဉ်လီၤမ့ဉ်အူ
တၢ်ကပီၤဒဉ်လဲာ် အဝဲသုဉ်ဟ့ဉ်ဝဲအပူၤတန့ဉ်ဘဉ်.

ဟီဉ်ခိဉ်လၢအဝဲသုဉ်ဒီးန့ဉ်ဘဉ်စ့ၢ်ကိး မ့ၢ်ဒဉ်အံဉ်အံဉ်ဖိဒီး ကသုဉ်
အိဉ်ဖျးအိဉ်တၢ်အဂီၢ်တညီဘဉ်. ပုၤလၢအဘဉ်သုးလီၤသုးကျဲတဖဉ်အါတ
က့ၢ်မ့ၢ်ပုၤလုာ်အိဉ်သးသမူလၢ တၢ်သုဉ်တၢ်ဖျး, တၢ်ဘုဉ်တၢ်ဖိဉ်, ဒီးတၢ်ယု
အိဉ်ယုအိဉ်ဒုဉ်ညဉ်ဆဉ်ဖိကီၢ်ဖိလီၤ. ဘဉ်ဆဉ်ခဲအံၤမၤဝဲဒ်လၢညါအသိး
တသုလၢဘဉ်. ပုၤလၢဘဉ်သုးလီၤသုးကျဲတဖဉ် ကွၢ်ဆဉ်မဲာ်ဒီးကျိဉ်စ့တၢ်

ဟဲန့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤ ဒ်သိးကလုာ်အိၣ်လုာ်အီၣ်အဟံၣ်ဖိပီဖဲကန့ၢ်လၢလၢပျဲပျဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သုးလီၢ်သုးကျဲန့ၣ် ငးဖျိၣ်ငးယၢ်လီၤကမ္ဗၢ်န့ၣ်လီၤ.

ထံတမာ်တဖၣ် တငးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးထဲ နီၢ်ခိတကပၤဘၣ်. မ့မ့ၢ်တခိငးအိၣ်ထီၣ် တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလၢ နီၢ်သးတကပၤသ့စ့ၢ်ကိးလီၤ. ဖဲဒူဖိသဝီဖိတဖၣ် ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်ခဲဒီး တၢ်နးတၢ်ဖျိၣ်ခိဖျိထံတမာ်အခါ တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလၢ နီၢ်သးတကပၤဒ်အမ့ၢ် တၢ်သ့ၣ်ဟးဂီၤသးဟးဂီၤဟဲကဲထီၣ်ဝဲ ဒီးပိာ်ထွဲထီၣ်အခံလၢ တၢ်အိၣ်တၢ်မူတၢ်ဘျး, ဟံၣ်ပူၤပီပူၤတၢ်အ့ၣ်လိာ်ဆိးက့လိာ်, တၢ်ဒိတီၢ်ဖိမါ, တုၤလၢ တၢ်မၤသံလိာ်သးအပတီၢ်ဒ်လဲာ်ကဲထီၣ်အသးသ့န့ၣ်လီၤ.

၂. တၢ်ဟ့ၣ်စ့အိၣ်လီၤလၢ တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဒီးတၢ်ဟးဂီၤအဂီၢ်

ထံကီၢ်တနီၤအပူၤ ကမ္ဗၢ်အတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး, အတၢ်လီၤမူလီၤမၢ်အလုာ်အပွၤအဂီၢ် ပဒိၣ်ဟ့ၣ်ကဒါက့ၤကျိၣ်စ့ မ့တမ့ၢ် တၢ်တမံမံအိၣ်ဝဲဒ်အသိး, ထံကီၢ်တနီၤနီၤအပူၤ တအိၣ်ဘၣ်. ကမ္ဗၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ကျိၣ်စ့လၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး, အတၢ်လီၤမူလီၤမၢ်ဒီးတၢ်ဟးဂီၤအဂီၢ်ဘၣ်ဆၢၣ် ကျိၣ်စ့အံၤ တလၢတလီၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကစူးကါဒီးလုာ်အိၣ်အသးသမူအဂီၢ်ဘၣ်.

အါဒ်တက့ၢ် ကမ္ဗၢ်တဖၣ်တဒီးန့ၢ်ဘၣ်ကျိၣ်စ့ မ့တမ့ၢ် တၢ်တမံမံလၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး ဒီး တၢ်လီၤမူလီၤမၢ်အလုာ်အပွၤအဂီၢ်

ဘဉ်. ပဒိၣ်တဖၣ်ညါနီၣ်စံးဝဲ ဟီၣ်ခိၣ်လၢကမ္ဘာ်အိၣ်ဆိးတၢ်, သ့ၣ်အိၣ်ဖျး
အိၣ်တၢ်အလီၢ်တဖၣ် တအိၣ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်အလံာ်အုၣ်သးအယံ အဝဲသ့ၣ်တ
အိၣ်ဒီးခွဲးယာ်လၢ ကဘဉ်ဒီးန့ၢ်ဘဉ်တၢ်ဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးအလုၢ်အပူၤ လၢ
ဟီၣ်ခိၣ်တဖၣ်အံၤအဂီၢ်ဘဉ်.

၃. ဒုၣ်ညဉ်အနီၣ်ဂံၢ်စ့ၤလီၤ, တၢ်ဃုဖိၣ်အိၣ်ဒုၣ်ညဉ်အတၢ်ဖဲးတၢ် မဟးဂီၤ

ထံတမာ်တဖၣ်ဆိတလဲကွံာ်ဝဲ ထံအကျိၤတဖၣ်, ဒိၣ်တၢ်ကွံာ်ဝဲထံ
ကျိၤ, ဒီးကဲထီၣ်တၢ်တြီၤမတံာ်တၢ်ဒုၣ်ညဉ် လၢအအိၣ်လၢထံတမာ်အဖီ
လၢတဖၣ် ကထီၣ်ဆူထံတမာ်အဖီခိၣ်ဒီး ဒိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
လၢတၢ်န့ၣ်အယံ ဒုၣ်ညဉ်အနီၣ်ဂံၢ်စ့ၤလီၤဝဲဒီး ညဉ်အကလုာ်တနီၤဒေၣ်လဲာ်
ဘဉ်လီၤမၢ်ကွံာ်ဝဲဒုၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အစၢလၢခံကတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ လီၤကဝီၤဖိ
တဖၣ် ဃုအိၣ်ဒုၣ်ညဉ်ဒ်လၢညါအသိးတန့ၢ်ဒီး ကျိၣ်စ့တၢ်ဟဲန့ၣ်စ့ၤလီၤဝဲ
ဒုၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်မူဒီးတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူအကျိၤအကျဲ လၢအဝဲသ့ၣ်
အိၣ်မူဒီးမၤတၢ်ဝဲဒ်အံၤတဖၣ် ဘဉ်လီၤမၢ်ကွံာ်ဝဲလီၤ. လၢထံကီၢ်တြၢ်ဒု
(Brazil) အပူၤ တၢ်တုထီၣ် (Tucuruí) ထံတမာ်ဝဲအလီၢ်ခံ, ထံတမာ်
အဖီလၢတကယ ဒုၣ်ညဉ်အနီၣ်ဂံၢ်စ့ၤလီၤကွံာ်တုၤလၢ ၆၀ မျးကယ
န့ၣ်လီၤ. ဒီးပိာ်ထွဲထီၣ်အခံလၢ ပုၤဃုအိၣ်ဃၢအိၣ်ဒုၣ်ညဉ်အနီၣ်ဂံၢ်စ့ၤဒီး
လီၤမၢ်ကွံာ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

၄. သူၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်တၢ်တဂုၢ်လၢညါအသိးဘၣ်.

ဟီၣ်ခိၣ်ညါထ့ၣ်လၢ အကဲဘျးလၢတၢ်သူၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်အဂီၢ်တဖၣ် ညီၣ်န့ၢ်ဟဲယုၤလီၤယုၣ်ဒီးထံကျိဝံၤ အိၣ်တ့ၢ်ဝဲလၢထံကျိကၢ်န့ၢ် ဝဲထံဒိၣ်ဝံၤ အလီၢ်ခံန့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၢ်လၢထံကျိအထးတနီၤန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်သူၣ်တၢ်ဖျးအလီၢ်လၢ အထးထီၣ်တၢ်အိၣ်အါအါဂီၢ်ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ထံကျိတဖၣ်စိၣ်ခိၣ်ဒၣ် ဟီၣ်ခိၣ်အထးအစီတဖၣ် လၢထံခံဆူထံထၣ်အယိ တၢ်လီၢ်တဖၣ်အံၤဒီးန့ၢ် ဘၣ် ဟီၣ်ခိၣ်အထးအစီလၢအဂုၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်လၢထံတမာ်အယိ ဟီၣ်ခိၣ် အထးအစီယုၤလီၤတသ့ လၢဘၣ်. ဟီၣ်ခိၣ်အထးအစီ လၢအဂုၢ်လၢတၢ်ကသူၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်တၢ်အဂီၢ်တဖၣ် အိၣ်တ့ၢ်ဒီးလီၤဒးဝဲလၢထံတမာ်အခံဒးန့ၣ်လီၤ. ခိဖျိဟီၣ်ခိၣ်ညါ ထ့ၣ်တယုၤလီၤဆူ ထံတမာ်အဖီလၢတကပၤလၢဘၣ်အယိ တၢ်သူၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ် အလီၢ်လၢ အအိၣ်လၢထံတမာ်အဖီလၢတဖၣ် တဂုၢ်လၢသိးလၢ ညါလၢဘၣ်, တၢ်ဒီးတၢ်လၣ်ဒီးတၢ်သူၣ်တၢ်သ့ၣ်စ့ၢ်ကီးတဟးထီၣ်အါဒ်လၢ ညါအသိးလၢဘၣ်. ဒ်သိးတၢ်သူၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်အလီၢ်တဖၣ် ကဂုၢ်ထီၣ်အဂီၢ် ပုၤသူၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်တၢ်တဖၣ် ကဘၣ်ပွၤဝဲကဲကသံၣ်ဟီၣ်စီဒီး ကဲကသံၣ်ဟီၣ်စီအံၤ မ့ၢ်လၢအပွၤဒိၣ်အယိ အဝဲသ့ၣ်မၤတဘၣ်ဘၣ်. လၢခံကတၢ် ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဘၣ်ဟံတ့ၢ်ကွံၣ်အတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမုအကျိအကျဲလၢအမ့ၢ် တၢ်သူၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်အံၤန့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

တကးဒံးဘၣ် ထံထးစူဟီၣ်ကဝီၤတၢ်လီၢ်တဖၣ်န့ၣ် ခိဖျိထံခံတကပၤ တၢ်တ့ၣ်ထံတမာ်အါတီၤအယိ ထံထၣ်တကပၤထံစ့ၤလီၤဝဲ, ဟီၣ်ခိၣ်အထးအစီတဖၣ်တယုၤလီၤလၢဒီးအိၣ်တီၢ်က့ၤဒၣ်ထဲမဲး, ဒီးထံဟီၤလၢပိၣ်

လဲၣ်တဖၣ် နှ်လီၤအယိ ဟီၣ်ခိၣ်တဖၣ်တၢ်သုဉ်အိၣ်ဖျးအိၣ်တၢ်တသုစ့ၢ်
ကိးလာဘဉ်.

၅. တၢ်ဘဉ်အဘဉ်သီဒီးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ဂ့ၢ်ကီ

တၢ်တုထံတမာ်ဝံၤအလီၢ်ခံ ညီၣ်န့ၢ်ထံလၢ ထံတမာ်အဖီလၢတကယ
နှံၣ်စ့ၤလီၤဒီး ဘဉ်အဘဉ်သီထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ထံတယျးလီၤလာဘဉ်. ထံ
တဂ့ၤလာလၢ တၢ်ကအီအီအဂီၢ်လာဘဉ်. တဂ့ၤလာတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အ
ဂီၢ်စ့ၢ်ကိးလာဘဉ်. တၢ်မ့ၢ်လဲၤလုၣ်ဘဉ်အီၤဒီးလိၤသးဘ့ၣ်သးထီၣ်ဝဲဒၣ်
န့ၣ်လီၤ.

ထံတမာ်အထံအယိ တၢ်ဃူးတၢ်ဃာ်လၢအဟ့ၣ်ပုၤတၢ်ဆါသုဒ်အ
မ့ၢ်ပစိၤဒီးတၢ်ဃူးတၢ်ဃာ်အဂၤတဖၣ် နီၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ်ဒီးအါထီၣ်ဝဲဒၣ်
လီၤ. ခိဖျိတၢ်ဃူးတၢ်ဃာ်တဖၣ်အါထီၣ်အယိ တၢ်ဆူးတၢ်ဆါဒ်အမ့ၢ်တၢ်
ညဉ်ဂီၢ်ခိၣ်ဆါတဖၣ်အါထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

၆. တၢ်ပျၢ်လီၤထံတမာ်အထံဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ကီ

တဘျီတခိၣ် ခိဖျိမူခိၣ်စုၤအါအါဂီၢ်ဂီၢ်အယိ ထံတမာ်တနီၤတၢ်
ဘဉ်ယိၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ကလီၤပျီဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်သးဒ်န့ၣ်မ့ၢ်ကဲထီၣ်
အသးဒီး ပုၤဘဉ်မူဘဉ်ဒါတဖၣ် ဒ်သိးထံတမာ် သုတလီၤပျီတဂ့ၤအဂီၢ်
အိးထီၣ်ဝဲထံတမာ်အတြးန့ၣ်လီၤ. တဘျီတခိၣ် ခိဖျိတၢ်ဒုးသုဉ်ညါဆိက

မျၢ်လၢအိၣ်ဆိးလၢ ထံတမာ်အဖီလၢတကပၤအယိ အဝဲသ့ၣ်ဃ့ၢ်ပူၤဖျး
အသးသ့လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တဘျီတခိၣ် ခီဖျိတၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါစၢခံ တၢ်ဒုးသ့ၣ်
ညါတချး မ့တမ့ၢ် တၢ်တဒုးသ့ၣ်ညါဆိဘၣ်အယိ ဖဲတၢ်ပျၢ်လီၤထံတမာ်
အထံအခါ ထံလၢတၢ်ဖီလၢတကပၤဟဲဒိၣ်ထီၣ်ဝဲသတူၢ်ကလၢဒီး ကမျၢ်
လၢအိၣ်လၢတၢ်ဖီလၢတဖၣ် အဟံၣ်ဘၣ်လီၤဘျး, အတၢ်ဖိတၢ်လံၤဘၣ်လီၤ
ဘျး ဒီးပျၢ်တနီၤဘၣ်လီၤအုးသံဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲလီၤ.

၇. ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအတၢ်အိၣ်ဆိးလီၢ် ဟးဂီၤဒီးလီၤမၢ်ကွံာ်ဝဲ

ထံတမာ်အံၤလုၢ်ဘၢကွံာ်ဝဲဒၣ်သ့ၣ်ပျၢ်ဒီး တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲအဂုၢ်အဂၤ
အါအါဂီၢ်ဂီၢ် ဖဲဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်အိၣ်ဆိးဝဲအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. ထံတမာ်အ
ယိ ကဲထီၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်တြီၤမၢ်တံာ်တၢ်လၢ ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်ကလုၢ်ထီၣ်လုၢ်

တၢ်ဂီၤ-KDNG

တၢ်ဘၣ်ယိၣ်အိၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်လၢ ဖဲတၢ်စုၤထံဒိၣ်အဆၢကတီၢ် ထံတမာ်ဒီးယၢ်ထံတန့ၢ်အယိ
လီၤပျီၢ်ကွံာ်ဝဲဒၣ်သ့န့ၣ်လီၤ

လိၤ လၢတၢ်လီၤတတီၤဘဉ်တတီၤအဂီၢ်ဒီး အတၢ်ဟးယုအိဉ်တၢ်အိဉ်တၢ်အိ
လၢတနံၤဒီးတနံၤအဂီၢ်စ့ၢ်ကိးန့ဉ်လိၤ.

တၢ်ဘျီထီဉ်ထံတမာ်အယိထံရၤလိၤအသးသကုဆေးဒီးမဟးဂီၤခိဉ်ယၢန့ဆၢဉ်တၢ်အိဉ်ယၢ

ထံတမာ်လုာ်ဘၢကွၢ်သုဉ်ပုာ် ဒီးဒုးအိဉ်ထီဉ်တၢ်ကီတၢ်ခဲလၢ ဆဉ်ဖိကီၢ်ဖိတၢ်အိဉ်တၢ်ဆိးအဂီၢ်

တံာ်ဂီ-IRN

တံာ်ဘျီထီဉ်ထံတမာ်အယီထံကျိလာလံာ်တကပထံတယျာလီဒ်လာညါဒီးကထီဉ်တံာ်ကီတံာ်ခဲလာ ပျာသုဉ်အိဉ်ဖျးအိဉ်ဒီးပျာမာ်စံာ်ဖိတဖဉ်အဂီာ်

ပကထီဒါထံတမာ်တဖဉ် ကသုလာကျဲဒ်လဲဉ်

ခွဲးယာ်လာအိဉ်ဒီးပျာတဖဉ် ပသုအီကသုအဂီာ် ပမာအီသုလာကျဲ အါမံးန့ဉ်လီာ်. တံာ်ဟးလူယုသုဉ်ညါဒီး ထာဖျိဉ်တံာ်ဂံာ်ဘဉ်ထွဲဒီး ထံတမာ်လာတံာ်ကတုထီဉ်အီလာ ပဟီဉ်ကဝီအပူအဂံာ်အကျိ ဒီးတံာ်လာက ဖဲမာဘဉ်ဒိပပျာတဝါအိဉ်မနုတဖဉ်အဂံာ်အကျိန့ဉ် မ့ာ်ဝဲခိဉ်ခါအဆိက တံာ်တခါလာ ပမာအီသုန့ဉ်လီာ်. တံာ်လာပအဲဉ်ဒီးမန့ဉ် မ့ာ်မနုလဲဉ်, ပမာ ကသုမနုတဖဉ်လဲဉ်န့ဉ် ပကဘဉ်ဆိမိဉ်ဒီးထူးထီဉ်တံာ်စံးဆါတဖဉ်လီာ်. မ့ာ်ဝဲဒီး ပကဘဉ်ဟူးဂဲဒ်တံာ်ရဲဉ်တံာ်ကျဲလာ ပဟ်လီာ်အီအသိးန့ဉ်လီာ်.

ပတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ် အရူဒိဉ်ဝဲလၢ ပကဘဉ်စးထီၣ်မအီၤ ချး
ဆၢချးကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟးယုထၢဖျိဉ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ, တၢ်ရၤလီၤတၢ်ဂ့ၢ်
တၢ်ကျိၤဆူတၢ်ကရၢကရိပူၤ, ပှၤလၢပတၢ်အပူၤ, တၢ်ဟ်ဖျိဉ်မၤသကိးတၢ်ဒီး
လီၢ်ကဝီၤတၢ်ကရၢကရိယုဉ်ဒီးထံၣ်ဂၤကီၢ်ဂၤတၢ်ကရၢကရိ, တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်
အံၤ မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢအရူဒိဉ်ဒီးအသဟီၣ်ဆူၣ်တဖၣ်အကျါတနီၤ
န့ၣ်လီၤ.

ထံကီၢ်တနီၤအပူၤ တၢ်ဘဉ်ယိဉ်အိဉ်ဝဲဒၣ်လၢ ပှၤလၢအထီဒါထံတ
မာ်ဒီးအဝဲသ့ၣ် အဟံၣ်ဖိယီဖိတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယီ ဖဲပ
ဆီလီၤပတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအကျိၤအကျဲအခါ ပကဘဉ်ဆိမိဉ်ယုဉ်တၢ်သ့ၣ်တ
ဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

၁. ထၢပာ်ဖျိဉ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ

ထံတမာ်အယီတၢ်လၢအကဟဲမၤဘဉ်ဒိပပှၤတၢ်ဒီးပထံ ကျိထံ
ကွၢ်လၢကျဲဒဲလဲၣ်န့ၣ် အရူဒိဉ်လၢပကဘဉ်နၢ်ဟ်အီၤန့ၣ်လီၤ. ဒဲသိးပကနၢ်
ဟ်အါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအဂီၢ်ပလဲလၢပျီပူၤ, လဲထံၣ်လိာ်သးဒီးလီၢ်ကဝီၤ
ဖိ, ပှၤတၢ်ဖိ လၢတၢ်ကထၢဖျိဉ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအဂီၢ်သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. ကရၢသ
ဘျၢတဖၣ်စ့ၢ်ကိးမၤစၢနၤသ့ဝဲလီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်အဒိလၢလၢ်တနီၤအံၤ ဟ့ၣ်အါ
ထီၣ်နၤတၢ်ဆိမိဉ် ဖဲနထၢဖျိဉ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအခါသ့န့ၣ်လီၤ.

- နူသဝီဖဲလဲၣ်တဖျါၣ် ကဘဉ်ဒိလၢတၢ်ဘျီထီၣ်ထံတမာ်တဖျါၣ်အံၤအ
ယီလဲၣ်, ဟီၣ်ခိဉ်တၢ်လီၢ်ဖဲလဲၣ်လၢကလီၤဘျၢကွၢ်လၢထံကျါလဲၣ်.

- ပှၤလၢကဘၣ်သးကွံာ်အလီၢ် အနီၣ်ဂံၢ်အိၣ်ဆံးအါလဲၣ်.
- ပှၤလၢအစံာ်လီၢ်ပျဲလီၢ် ကလီၤဘျးကွံာ်ဆူထံဖီလၢအိၣ်ပျဲၤလဲၣ်.
- စံာ်လီၢ်ပျဲလီၢ်, တၢ်ထူၣ်တၢ်ဘိ, ဟံၣ်ဃီလၢအကဟးဂီၤ, လီၤဘျးလၢထံကျါ ခိဖျိထံတမာ်အယိတဖၣ် အလုၢ်အပှၤအိၣ်ထဲလဲၣ်.
- ခိဖျိထံကျိထံကွံာ်တၢ်ဆိတလဲဒီး န့ၣ်ညၣ်စ့ၤလီၤအယိ ပှၤလၢကထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဂုၢ်ကီၤန့ၣ်အိၣ်ပျဲၤလဲၣ်. မ့ၢ်မတၢ်တဖၣ်လဲၣ်
- ပှၤလၢအဒီးန့ၢ်ဘၣ်က့ၤစ့အိၣ်လီး မ့တမ့ၢ် တၢ်တမံၤမံၤလၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးအဂီၢ်န့ၣ် အိၣ်လံၤဒါ, မ့ၢ်အိၣ်န့ၣ် အိၣ်ပျဲၤလဲၣ်, ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲထဲလဲၣ်
- ပှၤလၢအတုၤထီၣ်ထံတမာ်န့ၣ် မ့ၢ်မတၢ်တဖၣ်လဲၣ်. (ပဒိၣ်ဒါ, ခိပနံၣ်တဖုဖုဒါ, ခိပနံၣ်အမံၤဒဲလဲၣ်)
- မတၢ်တဖၣ်ဟ့ၣ်ကျိၣ်စ့ၤလၢ တၢ်ကတုၤထီၣ်ထံတမာ်အံၤအဂီၢ်လဲၣ်.
- တၢ်ကသူအံၤဒဲလဲၣ်ဒီးတၢ်လီၢ်ဖဲလဲၣ်

၂. နဖီတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်မန့ၤလဲၣ်.

လၢနတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအဂီၢ် ခိခါအသိတခါလၢနကဘၣ်ထွဲထီၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ ဟံၣ်လီၤနဖီတၢ်, ဒီးဒဲးသိးနကတုၤထီၣ် ထီၣ်ဘးဆူနဖီတၢ်အဂီၢ် နက

ဘၣ်ပၣ်လီၤကျဲကျဲကူၣ်တရံးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်သိးနဆိမိၣ်ကဘၣ်အဂီု ကွၢ် တၢ်အဒိလၢတၢ်ဖီလၢအံၤတက့ၢ်.

- တၢ်လၢနအဲၣ်ဒီးမၤလၢပျဲထီၣ်န့ၣ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.
- နအဲၣ်ဒီးလၢ တၢ်ကပတုၣ်ကွံာ်တၢ်တ့ထီၣ်ထံတမာ်အံၤဒါ. (မ့ တမ့ၢ်)
- နအဲၣ်ဒီးလၢ တၢ်ကဟ့ၣ်ကဒါက့ၤတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးအလုၢ်အပူၤတ ခိဒါ. (မ့တမ့ၢ်)
- နအဲၣ်ဒီးလၢ တၢ်ကပျဲနဒီးနပျဲတတပၣ်လုၣ်ပၣ်ဂီၢ်လၢ တၢ်မတၢ်ဆါ တၢ် (တၢ်ဆါတၢ်လၢအဘၣ်ဃးဒီးထံတမာ် လၢအကမၤဘၣ်ဒိနပျဲ တတ)တဖၣ်အပူၤဒါ.

နကပၣ်လီၤနဖီတၢ်အဂီု တၢ်ပိာ်သကိးဒီးနပျဲတတ, ပျဲလၢနခိာ် နဃၢလီၤတၢ်လီၤဆဲးတက့ၢ်.

၃. မတၢ်မ့ၢ်နသကိး ဒီး မတၢ်မ့ၢ်နဒုၣ်နဒါလဲၣ်

ပျဲအါဖုမ့ၢ်ပၣ်ဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်န့ၣ် မျးကယၤအါဝဲဒုၣ်လၢ ကမၤနၢ တၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အဃိ ပကဘၣ်ယုၤန့ၣ်ပျဲလၢအတၢ်ကတိၤဒ်သိးပျဲ, ပျဲလၢအမၤစၢပျဲသ့တဖၣ်ဝံၤ ပကဘၣ်မၤသကိးတၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. န တၢ်မၤနၢန့ၣ် ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢပျဲလၢနတတပူၤ, ပျဲပတီၢ်မုၣ်ဖိ ဒီးက ရၢအဂၤတဖၣ်အတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢနၢအဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တဘျီယီဆိမိၣ်စ့ၢ်ကီး မတၤတဖၣ်မ့ၢ်န့ၣ်န့ၣ်ဒါလဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. ယု
သ့ၣ်ညါအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဂံၢ်စၢ် ဒီးအတၢ်ဂံၢ်ဆူၣ်တဖၣ်တက့ၢ်. အဝဲသ့ၣ်
ဟ့ၣ်န့ၣ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲဒီး ထီဒါန့ၣ်ကသ့ၣ်လၢကျဲၣ်လဲၣ်န့ၣ် နကဘၣ်ဆိမိၣ်အီၤ
လီၤ. ပုၤလၢအတမ့ၢ်န့ၣ်န့ၣ်ထၢ, ပဒိၣ်ပပျံၤ, ပုၤလၢအကတုထီၣ်ထံတမာ်
ဒီး ပုၤလၢအကဟ့ၣ်မၤစၢ်ကျိၣ်စ့တဖၣ်န့ၣ် ပၣ်ယုၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ပုၤလၢအတ
ဆိၣ်ထွဲမၤစၢ်န့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

**၄. ပုၤလၢနပညိၣ်အီၤလၢနတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဘျီအံၤန့ၣ်မ့ၢ်မတၤ
လဲၣ်**

ပုၤလၢအကမၤလၢပျဲၤန့ၣ်န့ၣ်တၢ်မ့ၢ်လၢန့ၣ် မ့ၢ်မတၤလဲၣ်. (အဒိ- ပုၤ
အါဖုပၣ်ယုၣ်ပၣ်ဂီၢ်လၢ တၢ်တုထီၣ်ထံတမာ်အပူၤ, ဘၣ်ဆၣ် ပုၤသ့ၣ်တ
ဖၣ်အံၤအကျါ ပုၤကအိၣ်တဂၤ မ့တမ့ၢ် တဖုလၢ အရ့ဒိၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲအ
တၢ်ပၣ်ယုၣ်ပၣ်ဂီၢ်အံၤအရ့ဒိၣ်လၢ တၢ်တုထီၣ်ထံတမာ်တဘျီအံၤန့ၣ်လီၤ.
ထဲဒၣ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဆၢတဲာ်တခါဇိန့ၣ် တၢ်ခဲလၢာ်ဆိတလဲအသးသ့
လီၤ.) ပုၤဒ်အံၤတဖၣ် ကြးမ့ၢ်ပုၤလၢနပညိၣ်အီၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ
ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကမ့ၢ်နထံကီၢ်ပဒိၣ်, မ့တမ့ၢ် ပုၤလၢအတုထီၣ်ထံတမာ်,
မ့တမ့ၢ် ပုၤလၢအဟ့ၣ်မၤစၢ်ကျိၣ်စ့ တဖုန့ၣ်လီၤ.

ဒ်သိးပုၤလၢနပညိၣ်အီၤ တဂၤ (မ့တမ့ၢ်) တဖု အသးကဆိတလဲအ
ဂီၢ် နကမၤဒ်လဲၣ်. အဒိ - နတၢ်ယုသ့ၣ်ညါတဖၣ်အဖီခိၣ်, ကမျါတဖၣ်
အတၢ်ဟ်သ့ၣ်ဟ်သးလၢထံတမာ်အဖီခိၣ်, နကထုးထီၣ်ဒီးရုလီၤလံာ်တၢ်
ဟ်ဖျါတဘျီဇါ. နကဟူးဂဲၤဒ်လဲၣ်. ဟ်ပနီၣ် တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢနတၢ်ဟူး

တၢ်ဂဲၤ ကိးကတီၢ်ဒီးအဂီၢ်တက့ၢ်. တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤကိးကတီၢ်ဒီးအပူၤ ဘဉ်
ဃးဒီးတၢ်ဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးလၢအကဟဲကဲထီၣ်ခိဖျိထံတမာ်အယိန့ၣ် မတၤ
တဖၣ်အိၣ်ဒီးအမူအဒါလၢ ကဘဉ်ဟံးထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်လဲၣ်န့ၣ် ပှၤအါဂၤက
နဉ်ပှၤအဂီၢ် ရဲၣ်ပှးတက့ၢ်.

၅. ကျိၣ်စ့လၢနတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအဂီၢ်

တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအမ့ၢ် တၢ်လီၤကရၢကရိကမုၢ်, တၢ်ဒုးသုဉ်ညါန့ၣ်ဟံၣ်
ကမုၢ်ဘဉ်ဃးထံတမာ်အဂ္ဂါ, တၢ်ဟးလၢကျဲမ့ၢ်ခိၣ် မ့တမ့ၢ် ဆၢထၢၣ်လၢ
ပဒိၣ်အဝဲအးအမဲၣ်ညါ ဒီးဟံၣ်ဖျါထီၣ်ကမုၢ်အတၢ်ဘဉ်သး, တၢ်လ့ၢ်ထီၣ်
လ့ၢ်လီၤ, တၢ်ထုးထီၣ်လံာ်လဲၣ်, တၢ်သူခိၣ်ဖျါထီၣ်ဒီးအံၤထီၣ်နဲး, တၢ်သူ
လီၤတဲစိ, တၢ်ဒိတၢ်ဂီၤလၢတၢ်အုၣ်ကီၤအဂီၢ်, တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအဂီၢ် တဘျီ
ဘျီအလီၢ်အိၣ်လၢ ပကဘဉ်သူ ကျိၣ်စ့စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. ကရၢလၢအဟ့ၣ်မၤ
စၢၤကျိၣ်စ့ လၢတၢ်ထီၣ်ဒါထံတမာ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအံၤအိၣ်အါမးလီၤ. ယု
သုဉ်ညါအီၤတက့ၢ်. လၢတၢ်ကယုဒီးဒီးန့ၣ်ဘဉ်ကျိၣ်စ့တၢ်မၤစၢၤလၢ နတၢ်
ဟူးတၢ်ဂဲၤအဂီၢ် နဆဲးကျိးဒီးကရၢသဘျီ ဒီးသံကွၢ်အဝဲသုဉ်ဘဉ်ဃး နက
ဘဉ်ယုန့ၣ်ကျိၣ်စ့အဂီၢ်ဒ်လဲၣ်အဂ္ဂါန့ၣ် သ့ဝဲလီၤ.

၆. တၢ်ကရကရိကမုၢ်

ဒ်သိးကမုၢ်တဖၣ် ကဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဒီးဆိဉ်ထွဲနတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအဂီၢ် ကရကရိထီၣ်ကမုၢ်တဖၣ်တက့ၢ်. ဝဲတၢ်ကရကရိကမုၢ်အခါ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိးလၢ နထၢန့ၢ်အိၤတဖၣ်, ထံတမာ်ကမၤဘဉ်ဒိအဝဲသ့ၣ်ဒ်လဲၣ်, နကထီၣ်ဒါအိၤဒ်လဲၣ်အဂ္ဂါတဖၣ်တးပွးအဝဲသ့ၣ်တက့ၢ်. နတၢ်မၤန့ၢ်န့ၣ် ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢ နကရကရိကမုၢ်န့ၢ်အပတီၢ်ထဲလဲၣ်အဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပဒိၣ်ဒီး ပုၤလၢအကတုထီၣ်ထံတမာ်တဖၣ် ညီန့ၢ်သ့ဝဲကျဲအါမံၤ ဒ်သိးကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ထံၣ်ကမၣ်လိာ်သး ဒီးတၢ်လီၤမ့ၢ်လီၤဖးလၢကမုၢ်အကျါန့ၣ်လီၤ. ဘဉ်ဆဉ်သန့က့ နကရကရိကမုၢ်မ့ၢ်န့ၢ်, နသ့ၣ်ထီၣ်တၢ်န့ၣ်လိာ်သးဒီးတၢ်ပာ်ဂံၢ်ပာ်ဘါလိာ်သးလၢတဂၤဒီးတဂၤအဘဉ်စၢမ့ၢ်န့ၢ်လံန့ၣ် ပုၤအဲၣ်ဒီးတုထီၣ်ထံတမာ်တဖၣ်အံၤ တမ့ၢ်လၢအမၤလီၤဖးနကသ့ကန့ၢ်ဘဉ်.

၇. ရၤလီၤဒုးသ့ၣ်ညါ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိးတဖၣ်

ပုၤအါဒ်အါဂၤ မ့ၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပာ်ဝဲ ထံတမာ်အတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤန့ၣ် ဂ့ၤဝဲဒီးပကဒီးန့ၢ်ဘဉ်ပုၤအါဂၤအတၢ်ဆိဉ်ထွဲန့ၣ်လီၤ. ဒ်သိးပုၤအါဂၤကသ့ၣ်ညါန့ၢ်ပာ်ဘဉ်ဃး ထံတမာ်ဒီးအတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤတဖၣ်အဂီၢ် ပထးထီၣ်လံာ်လဲာ်, တၢ်ဂီၤ, ဒီးတၢ်ပာ်ဖျါတဖၣ်သ့လီၤ. လံာ်လဲာ်, တၢ်ဂီၤ, ဒီးတၢ်ပာ်ဖျါတဖၣ်အံၤ ကြးလၢတၢ်ရၤလီၤအိၤဆူ ကမုၢ်, ကမုၢ်လၢအကကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဘဉ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤ ဝဲတၢ်တုထီၣ်ထံတမာ်အခါ, ပုၤလၢအဟူးဂဲၤလၢပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်အဂီၢ်

တဖၣ်, ပှၤလၢအဟူးဂဲၤလၢခိၣ်ဃၢန့ဆၢၣ်အဂီၢ်တဖၣ်, ဒီးပဒိၣ်ပပှၢ်တဖၣ်
အအိၣ်န့ၣ်လီၤ. ကျိၤကျဲအဝဲအံၤ မ့ၢ်ဝဲကျဲအဂ့ၤတဘိလၢ ပကတဲဖျါထီၣ်တၢ်
လၢပသးလီၤဒီးပလိၣ်ဘဉ်တဖၣ်လီၤ. အါန့ၢ်အန့ၣ် မ့ၢ်စ့ၢ်ကီးကျိၤကျဲတဘိ
လၢ အကထူးန့ၢ်ပှၤအါဂၤအတၢ်ဆိၣ်ထွဲလၢ ပတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအဂီၢ်လီၤ.

၈. မၤသကိးတၢ်ဒီး တၢ်ကစီၣ်သန့, တၢ်ကစီၣ်ကရၢတဖၣ်တက့ၢ်

တၢ်ကစီၣ်လၢပသးအိၣ်ရၤလီၤတဖၣ် ပရၤလီၤအိၣ်သ့ခိဖျိ ပသုတၢ်ဂီၤ
မူ, ကလံၤဒၢ, ဒီးလံၣ်တၢ်ကစီၣ်တဖၣ်သ့လီၤ. တၢ်အံၤမ့ၢ်ကျဲတဘိလၢ ပက
မၤဆူၣ်ပဒိၣ် လၢကကနၣ်န့ၢ်တၢ်လၢပယုထီၣ်, တၢ်လၢပသးလီၤတဖၣ်အဂီၢ်
န့ၣ်လီၤ. ထံၣ်လိၣ်သးဒီး ပှၤကွဲးတၢ်ကစီၣ်တဖၣ်ဒီး တဲဘဉ်အဝဲသ့ၣ် ဘဉ်
ဃးဒီးနတၢ်ဘဉ်ယိၣ်, နတၢ်ဘဉ်ကိၢ်တၢ်ဂီၤဒီးတၢ်လၢနသးလီၤတဖၣ်တ
က့ၢ်. ကွဲးန့ၢ်ပှၤထၢတၢ်ကစီၣ်တဖၣ် ဆူတၢ်လီၢ်လၢနဟူးဂဲၤအလီၢ်တက့ၢ်. တဲ
ဘဉ်ပှၤထၢတၢ်ကစီၣ်တဖၣ် ဘဉ်ဃးနတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ် ထီၣ်တက့ၢ်.
နကဘဉ်ရၤလီၤနတၢ်ကစီၣ်ဒီးနတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်ဒ်လဲၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ် နသံ
က့ၢ်တၢ်ကရၢကရိလၢနသ့ၣ်ညါ ဒီးကရၢလၢအအိၣ်ဘျးဒီးနၤတဖၣ်သ့
ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

၉. ကွဲးလံာ်ဆူ နပဒိဉ်ဒီး ပှလၢအဟ့ၣ်မၤစၢကျိဉ်စ့လၢ တၢ်ကတုထီၣ်ထံတမာ်တဖၣ်အအိဉ်

နတၢ်ဘဉ်ယိဉ်ဘဉ်ဘျီတဖၣ် ကွဲးဒီးဆူအီၤဆူပဒိဉ်ဒီး ပှလၢအဟ့ၣ်မၤစၢကျိဉ်စ့လၢ တၢ်ကတုထီၣ်ထံတမာ်တဖၣ်အအိဉ်တက့ၢ်. ကွဲးလီၤတၢ်လၢ ပှအါဂၤသးလီၤဒီးလိဉ်ဘဉ်တဖၣ် လၢလံာ်အလီၤဒီး ကွဲးန့ၢ်ပှအါဂၤလၢ ကဆဲးလီၤအစ့မုၢ်ကျါဝံးဆူအီၤဆူ နပဒိဉ်ဒီး ပှလၢအဟ့ၣ်မၤစၢကျိဉ်စ့လၢ တၢ်ကတုထီၣ်ထံတမာ်အဂီၢ်တဖၣ်အအိဉ်တက့ၢ်. ထံတမာ်လၢတၢ်ကတုအီၤအံၤ မ့ၢ်ဒီးန့ၢ်ဘဉ်ကျိဉ်စ့လၢ ကီၢ်ချၢပှဟ့ၣ်မၤစၢကျိဉ်စ့ကရၢတဖၣ်အအိဉ်န့ၢ် မၤသကိးတၢ်ဒီး ထံဂုၤကီၢ်ဂၤတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်လၢတၢ်ကွဲးထီၣ်လံာ်ဆူကျိဉ်စ့ကရၢတဖၣ်အံၤအအိဉ်, ဒီး တၢ်ကဆိဉ်သနံးအဝဲသ့ၣ်လၢ ကပတုၣ်အကျိဉ်စ့တၢ်မၤစၢ လၢတၢ်ကတုထီၣ်အဂီၢ်န့ၢ်လီၤ.

၁၀. တီၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်

လၢတၢ်ကပတုၣ်ကွံာ်တၢ်တုထီၣ်ထံတမာ်အဂီၢ် မ့ၢ်ဂုၤ, တၢ်ကဒီးန့ၢ်ဘဉ်ကျိဉ်စ့ မ့တမ့ၢ် တၢ်တမံၤမံၤလၢအကၢကီၣ်ဒီးတၢ်လၢပကဘဉ်ကွံာ်ဆၢဉ်မဲာ်တဖၣ်အဂီၢ်အခါမ့ၢ်ဂုၤ ပသုတၢ်သိဉ်တၢ်သီအကျိၤအကျဲၤအမ့ၢ်တၢ်တီၣ်ထီၣ်တၢ်မူးတၢ်ရၢ်သ့န့ၢ်လီၤ. ကွံာ်ထွဲ ပှတုထီၣ်ထံတမာ်တဖၣ်အအိဉ်ခါဒီး မၤနီဉ်မၤယါတၢ်လၢနထံဉ်လၢ ပှသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ လုာ်သ့ၣ်ခါပတၢ်တၢ်သိဉ်တၢ်သီအခါန့ၢ်တက့ၢ်. ပာ်ဖျိဉ်မၤသကိးတၢ်ဒီး ပှလၢအသ့န့ၢ်ဟံၤ တၢ်သိဉ်တၢ်သီအဂ္ဂါတဖၣ်ဒီး တီၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢရူလၢတုန့ၢ်တက့ၢ်.

တၢ်တ့ထီၣ်ထံတမာ်အပတီၢ်အိၣ်ဝဲအါပတီၢ်အဖီၣ်ခိၣ် တပတီၢ်ဘၣ်တပတီၢ်စ့ၣ်စ့ၣ် တၢ်လၢနမၤသ့အိၣ်မန့ၤလဲၣ်

ဆၢကတီၢ်အိၣ် ၃ ကတီၢ်လၢ နကမၤနတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တချးတၢ်တ့ထီၣ်ထံတမာ်တၢ်ကတီၢ်ဆိကတၢ်တပတီၢ်, တၢ်တ့ထီၣ်ထံတမာ်အဆၢကတီၢ်, ဒီး တၢ်တ့ထံတမာ်ဝံၤ တၢ်ဒုးလဲၤတရံးအိၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

၁. တချးတၢ်တ့ထီၣ်ထံတမာ် တၢ်ကတီၢ်ဆိကတၢ်တပတီၢ်

ဆၢကတီၢ်ဝဲအံၤမ့ၢ်ဝဲ ဆၢကတီၢ်လၢ တၢ်ကတီၢ်ဆိကတၢ်အကလုာ်ကလုာ်လၢတၢ်ကတ့ထီၣ်ထံတမာ်အဂီၢ် ဒီးယံၣ်ဝဲ ၂ နံၣ် တုၤ ၂၀ နံၣ်, ဒီး တဘျီဘျီအါန့ၢ်ဒီး ၂၀ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. တချးတၢ်တ့ထီၣ်ထံတမာ်ဒီးဘၣ်န့ၣ် ပုၤလၢအကတ့ထီၣ်ထံတမာ်တဖၣ် ဘၣ်မၤဝဲတၢ်ယုသ့ၣ်ညါဘၣ်ဃး ထံတမာ်အံၤတၢ်တ့အိၣ် န့ၢ်/တန့ၢ် အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မ့ၢ်တ့ထီၣ်ထံတမာ်အံၤန့ၣ် ကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးထဲလဲၣ်န့ၣ် အဝဲသ့ၣ်ယုသ့ၣ်ညါဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်ယုသ့ၣ်ညါတဖၣ်အံၤ အါတက့ၢ် ထံဂုၤကီၢ်ၤၤအခိပနံၣ်တဖၣ် မၤဝဲန့ၣ်လီၤ.

က. တၢ်ဃုသ့ညါဘၣ်ဃး ထံတမာ်အံၤ ကဲထီၣ်သ့တသ့

တၢ်ဃုသ့ညါတခါအံၤ ဘၣ်တၢ်မအီၤဒ်သိး တၢ်ကဲဝဲၣ်ထံနီၤ ဖးတၢ်လီၤတၢ်ကျဲလၢ ထံတမာ်ကဘၣ်တၢ်တ့ထီၣ်အီၤန့ၣ်မ့ၢ်အ ကြးဒီးတၢ်တ့ထီၣ်ထံတမာ်ခါ, တကြးဘၣ်ခါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တ ကးဒံးဘၣ် တၢ်ဃုသ့ညါစ့ၢ်ကီး ထံတမာ်အတၢ်လၢာ်ဘျုးလၢာ် စ့ၤဒီး လီမ့ၣ်အူဂံၢ်ဘါအမျးကယၤလၢထံတမာ်ထုးထီၣ်ကန့ၢ် မ့ၢ် အအိၣ်ထဲလဲၣ်အဂ္ဂါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ခ. တၢ်ဃုသ့ညါဘၣ်ဃး ခိၣ်ဃၢၤန့ၣ်ဆၢၣ်အတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလၢ အကဟဲအိၣ်ထီၣ်

တၢ်မ့ၢ်တ့ထီၣ်ထံတမာ်န့ၣ် ခိၣ်ဃၢၤန့ၣ်ဆၢၣ်အတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ် ထံး အပတီၢ်ကအိၣ်ဆံးအါလဲၣ်န့ၣ် တၢ်ကသ့ညါအီၤအဂီၢ် တၢ် မၤဝဲတၢ်ဃုသ့ညါတခါအံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဃုသ့ညါအဝဲအံၤ တၢ် မအီၤဒ်သိး တၢ်ကမၤစ့ၤလီၤထံတမာ်အတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတဖၣ် အဂီၢ်လီၤ.

ဂ. တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ပၢ်လီၤန့ၢ်က့ၤတၢ်လီၤတၢ်ကျဲၤလၢပုၤက ဘၣ်သးလီၤ သးကျဲအဂီၢ်

တၢ်ဆီၤလီၤပၢ်လီၤက့ၤ တၢ်လီၤတၢ်ကျဲၤ အသီ , တၢ်ဟ့ၣ်က့ၤ ကျိၣ်စ့ လၢတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးအဂီၢ်တဖၣ် ဘၣ်တၢ်မအီၤလၢတၢ်ရဲၣ် တၢ်ကျဲၤတခါအံၤအပူၤလီၤ. တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအံၤဝံၤအလီၢ်ခံ ပုၤကတုၤ ထံတမာ်တဖၣ် စးထီၣ်ရဲၣ်ကျဲၤဝဲလၢကမၤန့ၢ်ကျိၣ်စ့လၢ တၢ်ကတုၤ ထီၣ်ထံတမာ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်ဝဲ တၢ်လၢတၢ်မညီၣ်န့ၢ်အီၤ တချးတၢ်တုၤထီၣ်ထံ တမာ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဆၢကတီၢ်ဝဲအံၤအပူၤ တၢ်လၢနမၤသ့ဒီးနကြၢၤ မအိၣ်အါမံၤလီၤ.

ထံတမာ်လၢတၢ်ကတုၤထီၣ်အီၤန့ၣ် မ့ၢ်ဘၣ်ဖုးထံတမာ်လၢ အက မၤဘၣ်ဒိန့ၢ်ဒီးနပုၤတတဒီး နမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးပတုၣ်တၢ်တုၤထီၣ်ထံတမာ်အတၢ် ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအံၤန့ၣ် ဆၢကတီၢ်ဝဲအံၤ မ့ၢ်ဆၢကတီၢ်လၢအဂ့ၢ်ကတၢ်လၢ နက ဟူးဂဲၤတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်လၢအဖီလၢတဖၣ်အံၤမ့ၢ်ကျဲၤလၢနမၤအီၤသ့ လၢ နတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

၁.၁. ကွၢ်ကဒါက့ၤ တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါအစၢတဖၣ်

ဒ်တၢ်ပၢ်ဖျါတ့ၢ်အသိး တချးတၢ်တုၤထီၣ်ထံတမာ်ဘၣ်န့ၣ် တၢ်က ဘၣ်မဆီဝဲဒ် တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါ ဒ်အမ့ၢ် တၢ်လီၤတၢ်ကျဲၤတဖၣ် မ့ၢ်ကြးလၢ

တၢ်ကတုထီၣ်ထံတမာ်ဒါ တကြားဘဉ်ဒါ၊ ခိၣ်ယုၤန့ၣ်ဆၢၣ်အတၢ်ဘဉ်ဒိ
ဘဉ်ထံးကအိၣ်ထဲလဲၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ထံကီၢ်ပဒိၣ်တနီၤ တထုးထီၣ်ရ
လီၤဝဲဒၣ် တၢ်ယုသုဉ်ညါအစတဖၣ်ဘဉ်. တၢ်မ့ၢ်မအသးဒ်န့ၣ်ဒီး ယုထီၣ်
ပဒိၣ်ဒ်သိး ကရလီၤတၢ်ယုသုဉ်ညါအစတဖၣ်အံၤတက့ၢ်.

ဖဲနမၤန့ၢ်တၢ်ယုသုဉ်ညါအစတဖၣ်အခါ ကွၢ်အိၤ, ဖးအိၤ, ပၣ်ထံနီၤ
ဖးအိၤတက့ၢ်. ယုသုဉ်ညါပှၤကူၣ်သ့ကူၣ်ဘဉ်, ပှၤလၢအနၢ်ပၢၢ်တၢ်တဖၣ် ဒ်
သိးကပၣ်ထံနီၤဖးစၢၤတက့ၢ်. ထီၣ်တတြီၤတၢ်ယုသုဉ်ညါအစတဖၣ်ဒီး
နဟီၣ်ကဝီၤတၢ်အိၣ်သးဝံၤ ပၣ်ထံနီၤဖးစ့ၢ်ကိး တၢ်ယုသုဉ်ညါအံၤ မ့ၢ် အ
မ့ၢ်အတီၤဒါ, တၢ်မၤဝံၤတၢ်အမံၤအိၣ်ဒါန့ၣ်တက့ၢ်. တၢ်ယုသုဉ်ညါအစတ
ဖၣ်အဖီခိၣ် ဖဲတၢ်မ့ၢ်တုထံတမာ်အခါ တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်မနုၤတဖၣ်ကဟဲကဲထီၣ်
လဲၣ်န့ၣ် ပၣ်ထံနီၤဖးအိၤန့ၣ်တက့ၢ်. လၢခဲထုးထီၣ်ရလီၤလံာ်လၢအပၣ်ယု
ဒီး တၢ်ယုသုဉ်ညါအစ, နတၢ်ပၣ်ထံနီၤဖး, ဒီးတၢ်ထီၣ်တယာ်ဘဉ်ဃးတၢ်
ဂ့ၢ်ကီၢ်လၢကဟဲကဲထီၣ်အသး ခိဖျိတၢ်ယုသုဉ်ညါအစတဖၣ်အဖီခိၣ် ဆူ
ကမျၢ်အအိၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

၁.၂. မၤတၢ်ယုသုဉ်ညါလၢနကစၢ်တက့ၢ်.

ကမျၢ်တဖၣ် အတၢ်ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢထံကျိန့ၣ်အိၣ်ဒ်လဲၣ်,
ထံကျိအံၤ အရူဒိၣ်လၢကမျၢ်အဂီၢ်ထဲလဲၣ်န့ၣ် ပှၤယုသုဉ်ညါတၢ်ဖိတဖၣ် ဖဲ
အမၤတၢ်ယုသုဉ်ညါအခါ ညီန့ၢ်တမၤယုာ်ဝဲဘဉ်. တၢ်မ့ၢ်တုထီၣ်ထံတ
မာ်န့ၣ် တၢ်မနုၤတဖၣ်ကဟးဂ့ၢ်ဟးဂီၤလဲၣ်အဂ္ဂါန့ၣ် ခိဖျိတၢ်ယုသုဉ်ညါဒီး
မၤနီၣ်မၤပၤအိၤလီၢ်တၢ်လီၤဆဲးတအိၣ်အပီၤ ကမျၢ်တဖၣ် ကဒီးန့ၢ်ဘဉ်

ကျိၣ်စ့လၢလၢပုၤပုၤလၢ အတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးအဂီၢ်, ကတြီဆၢထံတမာ်အဂီၢ်ကီၤခဲဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤ နကစၢ်ဒၣ်ဝဲအလီၢ်အိၣ်လၢ နကဘၣ်မတၢ်ယုသ့ၣ်ညါလီၢ်တၢ်လီၤဆဲး ဒီးဒုးန့ၣ်ပုးတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလၢအကဟဲကဲထီၣ်အသး ဒိဖျိထံတမာ်အယီၤန့ၣ်တက့ၢ်.

၁.၃. နတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဘျီအံၤ ပုၤလၢအဟ့ၣ်လီၤကျိၣ်စ့လၢထံတမာ်အဂီၢ်တဖၣ် ကမ့ၢ်ဝဲ ပုၤအခိၣ်သ့ၣ်လၢနကဘၣ်ပညိၣ်အီၤ (နကဘၣ်ဒုးအီၤ)

တၢ်ကတုထီၣ်ထံတမာ်အဂီၢ် မတၢ်ထုးထီၣ်စ့လဲၣ်န့ၣ် ယုသ့ၣ်ညါအီၤတက့ၢ်. ပုၤထုးထီၣ်ကျိၣ်စ့တဖၣ် မ့ၢ်ဘၣ်ဖုးလၢထံကီၢ်အဂၤတဘျီန့ၣ် ဆဲးကျိးဒီးကရၢသဘျီ (အဒိ-ကရၢလၢအဟူးဂဲၤလၢထံကျိထံကွၢ်အဂီၢ်) လၢထံကီၢ်ဖဲန့ၣ်တဖၣ် ဒီးမၤန့ၢ်အတၢ်ဆိၣ်ထွဲတက့ၢ်.

ပုၤဟ့ၣ်ကျိၣ်စ့တနီၤဒ်အမ့ၢ် ဟီၣ်ခိၣ်ဒိဘၣ်အစုတးတဖၣ် အိၣ်ဒီးအကစၢ်အတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျီလၢ ပုၤဟံးလီၢ်ကျိၣ်စ့တဖၣ်ကဘၣ်လူပိၣ်မၤထွဲဝဲန့ၣ်လီၤ. ယုသ့ၣ်ညါဒီးယီၤထံတၢ်သိၣ်တၢ်သီဖဲလဲၣ်တဖၣ် လၢတၢ်တလူပိၣ်မၤထွဲအီၤ ဖဲတၢ်မတၢ်တိၢ်ကျဲၤတခါဂ့ၤတခါဂ့ၤ အခါန့ၣ်တက့ၢ်. (အဒိ-အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဘျီအပူၤကစံးဝဲ တၢ်တဘၣ်မၤဘၣ်ဒိလီၢ်ကဝီၤဖိအတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်နသ့ၣ်ညါလၢ တၢ်မ့ၢ်တုထီၣ်ထံတမာ်န့ၣ်ကမ့ၢ်အတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူအကျိၣ်အကျဲတဖၣ်ကဟးဂီၤလီၤ.) လၢခံ နကွဲးလံာ်ဆူ ပုၤဟ့ၣ်ကျိၣ်စ့တဖၣ်အအိၣ်, ဒီးစံးအီၤလၢ တၢ်တိၢ်

ကျဲလၢ အဝဲဒၣ်ဟ့ၣ်မၤစၢအံၤ ကမၤဟးဂီၤကမ္ဗၢအတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမ့. ဒီးတၢ်အံၤထီၣ်ဒါဝဲဒၣ် တၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢအဝဲသ့ၣ်ပၢ်လီၤယၢ်အယီၤ အလီၢ်အိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်ဆိမိၣ်ကဒါက့ၤတၢ်ဟ့ၣ်မၤစၢကျိၣ်စ့လၢ တၢ်တိၢ်ကျဲတခါအံၤအဂီၢ်လီၤ.

၁.၄. ဃုၣ်တၢ်အၢၣ်လီၤတက့ၢ်

ညီၣ်န့ၢ် ပဒိၣ်ဒီးပှၤတ့ၢ်ထံတမာ်တဖၣ်စံးဝဲဒၣ်လၢ နကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဟံၣ်အသီ, ဟီၣ်ခိၣ်အသီဘၣ်ဆၣ် တၢ်အနီၢ်ကီၢ်လၢကမၤဝဲန့ၣ်စ့ဒိၣ်မးလီၤ. ဝဲအလီၢ်အိၣ်လၢ နကဘၣ်ဆဲးလီၤစ့မ့ၢ်ကျၢၢ်လၢ ခံခီယၢ်ပၤတၢ်အၢၣ်လီၤအလံာ်အုၣ်သးတဖၣ်အပူၤအခါ တၢ်အၢၣ်လီၤလၢ အဝဲသ့ၣ် (ပှၤလၢအကတ့ၢ်ထံတမာ်, ပဒိၣ်,

ပှၤတဖုဖုလၢအသးအိၣ်တ့ၢ်ထီၣ်ထံတမာ်) တဖၣ်လၢလံာ်အုၣ်သးအပူၤပၢ်ယုၣ်တပၣ်ယုၣ်န့ၣ်ကွၢ်အီၤလီၢ်တံာ်တက့ၢ်. ခံခီယၢ်ပၤတၢ်အၢၣ်လီၤတဖၣ်အရူဒိၣ်လၢနကဘၣ်န့ၢ်ဟံၣ်အီၤလီၤ. နမ့ၢ်တန့ၢ်ဟံၣ်ဘၣ်ဒီးနတဘၣ်ဆဲးလီၤနါစိနစ့မ့ၢ်ကျၢၢ်ဘၣ်.

နမ့ၢ်တန့ၢ်ဟံၣ်ဘၣ်န့ၢ်, တဘၣ်ဆဲးလီၤနါစိနစ့မ့ၢ်ကျၢၢ် တၢ်ဂီၤ-IRN

၂. တၢ်တ့ထီၣ်ထံတမာ်အဆၢကတီၢ်

ဆၢကတီၢ်အဝဲအံၤ ယံၣ်ဝဲ ၅ နံၣ်တုၤလၢ ၁၅ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မ့ၢ်စး ထီၣ်တ့ထံတမာ်လံာ်ဘၣ်ဆၣ် တၢ်မ့ၢ်လၢအိၣ်ဒီးဝဲလၢ နတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ် ကမၤန့ၢ်တၢ်ဒီးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကပတုၣ်တၢ်တ့ထီၣ်ထံတမာ်အဂီၢ်, တၢ်ကမၤ န့ၢ်က့ၤ တၢ်ဘူးတၢ်လဲလၢအကၢကီၣ်ဒီး တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလၢ | ကမ့ၢ်ဘၣ် ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်အဂီၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်တ့ထီၣ်ထံတမာ်အခါ တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလၢက မ့ၢ်ဒီးခိၣ်ယၢန့ၣ်ဆၢၣ်ကစ့ၤအဂီၢ် ပှၤတ့ထီၣ်ထံတမာ်တဖၣ် ကမၤဝဲအဂီၢ်န့ၣ် န မၤသ့ဒီးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢအရ့ၤဒိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဒၣ် နတဘၣ်ပတုၣ်နတၢ်ဟူး တၢ်ဂဲၤဘၣ်.

၂.၁. တၢ်ပာ်ဖျါထီၣ် တၢ်ပာ်သး

ဒ်သိးတၢ်ကပတုၣ်တၢ်တ့ထီၣ်ထံတမာ်အဂီၢ် ကရၢတနီၤ ပာ်ဖျါထီၣ် ထီၣ်အသးအါအါဂီၢ်ဂီၢ်ဒီး တြီယာ်ပှၤတ့ထီၣ်ထံတမာ်တဖၣ်အကျဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, လဲၤဆၢထၢၣ်လၢပဒိၣ်အရူအတ့တၢ်မၤလီၢ်အမဲာ်ညါဒီး ပာ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ပာ် သးလၢ အတတုၢ်လိာ်ထံတမာ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ဒီး သ့ဝဲတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအဂ့ၤအ ဂၤလၢ အတစူးကါတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးဘၣ်တဖၣ်လီၤ.

ကွၢ်ဟ့ၣ်ကွၢ်စ့ၣ်ပုၤတ့ၤထံတမာ်ဒီးပဒိၣ်တဖၣ်အခိၣ်ခါ ဒီး တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤသးအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ်တက့ၢ်. အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်တမၤထွဲဒ်အအၢၣ်လီၤတ့ၢ်အသိးဘၣ်န့ၣ် မၤဆူၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢ ကမၤဒ်အတၢ်အၢၣ်လီၤအသိး ဒိဖျိတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤဒ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါအီၤလၢထးအသိးတက့ၢ်. (တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအံၤ တဘၣ်ပၣ်ဃုာ်ဒီး တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးဘၣ်)

၂.၂. မၤသကိးတၢ် ဒီးထံဂုၤကီၢ်ဂုၤ တၢ်ကရၢကရိတဖၣ်တက့ၢ်

တၢ်ကတုထီၣ်ထံတမာ်အဂီၢ် ပုၤဟ့ၣ်လီၤကျိၣ်စုန့ၣ် မ့ၢ်ဘၣ်ဖုးပုၤလၢ ထံဂုၤကီၢ်ဂုၤန့ၣ် မၤသကိးတၢ်ဒီး ထံဂုၤကီၢ်ဂုၤတၢ်ကရၢကရိ, ကရၢသဘျၢတဖၣ် ဒ်သိး တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤလၢအဘၣ်ထွဲဒီး ထံတမာ်တဖၣ်ကတုဆူပုၤဟ့ၣ်လီၤကျိၣ်စုတဖၣ်အနၢ်ပူၤတက့ၢ်. တၢ်တ့ၤထံတမာ်အခါတၢ်မ့ၢ်တလူၤပိာ်ထွဲတၢ်သိၣ်တၢ်သီမ့ၢ်ဂုၤ, တၢ်ဆီလီၤသ့ၣ်လီၤကျဲၤတၢ်လီၢ်အတၢ်

ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢ ကမ္ဘၢဘၣ်ကီဘၣ်ခဲအဂီၢ်တဖၣ် မ့ၢ်တဘၣ်ဘျးဘၣ်ဒါန့ၣ် ပှၤဟ့ၣ်လီၤ ကျိၣ်စ့တဖၣ် ဆိၣ်သ နံးပဒိၣ်ဒီး ပှၤလၢအတုထံတမာ်တဖၣ် လၢကမၤဂ့ၤထီၣ်အဂီၢ်သ့န့ၣ်လီၤ. ပဒိၣ်ဒီးပှၤတ့ထီၣ်ထံတမာ်တဖၣ် မ့ၢ်တမၤဂ့ၤထီၣ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဘၣ်န့ၣ် ပှၤလၢအဟ့ၣ်လီၤကျိၣ်စ့တဖၣ် ပတုၣ်ဝဲဒၣ်အတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ တုၤလၢတၢ်အိၣ်သးတဖၣ်ဟဲက့ၤဂ့ၤထီၣ်ကဒါက့ၤအဆၢကတီၢ်သ့ဝဲလီၤ.

၃. တၢ်တ့ထံတမာ်ဝံၤ တၢ်ဒုးလဲၤတရံးအီၤအဆၢကတီၢ်

တၢ်တ့ထံတမာ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝံၤဝဲလံဘၣ်ဆၣ် ပဒိၣ်ဒီးကရၢလၢအတုထီၣ်ထံတမာ်တဖၣ် အမူအဒါအိၣ်လၢ ကဘၣ်ဟ့ၣ်က့ၤ တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးအလုၢ်အပျၢ န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိ တၢ်မုၢ်လၢ်အိၣ်လၢ နကဒီးန့ၣ်

တၢ်ဂီၤ-ခ့ၣ်

ကရၢကရိဟ်ဖျိၣ်ထီၣ်ပသး၊ နးသ့ညါလိာ်သးတၢ်ဂၢ်တၢ်ကျိၤ. ဟ်ဖျိၣ်ထီၣ်သကိးတၢ်ထံၣ်

ဘၣ် တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးအလုၢ်အပူၤဒါ၊ တဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဒါအဂုၢ်န့ၣ် ယုသ့ၣ်
ညါအိၤတက့ၢ်.

ခိဖျိတၢ်တုၤထီၣ်ထံတမာ်အယိ ပုၤအါအါဂီၢ်ဂီၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒိဘၣ်
လၢအဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်ဗဲၣ်တၢ်တၢ်နးတၢ်ဖျိၣ်တဖၣ် တၢ်တုၤထံတမာ်မ့ၢ်ဝံၤလံ
ဘၣ်ဆၢၣ် ခိဖျိအဝဲသ့ၣ်တဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဘျးတၢ်လဲလၢအတၢ်နးတၢ်ဖျိၣ်အဂီၢ်
ဒီးတနီၤဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်ဆၢၣ် မ့ၢ်ဒၣ်တၢ်တဆံးတက့ၢ်အယိ အဝဲသ့ၣ်ယု
ထီၣ်ဝဲဒၣ်ပဒိၣ်, စ့တးဒီးခိပနံၣ်လၢ အတုၤထီၣ်တုၤထံတမာ်တဖၣ်ကဟ့ၣ်
က့ၤအဝဲသ့ၣ် ကျိၣ်စ့လၢအကၢကီၣ်ဒီးတၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဟ့ၣ်လီၤကွံာ်ဝဲ
တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. နဲဒၣ်စ့ၢ်ကိး နသ့ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ တၢ်အုၣ်သးလၢနထၢဖျိၣ်
တဖၣ်, မၤသကိးတၢ်ဒီး ပုၤလၢအတုၢ်ဘၣ်တၢ်နးတၢ်ဖျိၣ်ခိဖျိထံတမာ်ဒ်သိး
နၤတဖၣ်, မၤသကိးတၢ်ဒီးကရၢသဘျးဒီး ပုၤသ့န့ၢ်ပၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖၣ်
ဝံၤ ယုထီၣ်ပဒိၣ်ဒီးပုၤလၢတုၤထံတမာ်တဖၣ် လၢကဟံးန့ၢ်မူဒါဒီး ဟ့ၣ်က
ဒါက့ၤကျိၣ်စ့ လၢအကၢကီၣ်ဒီး တၢ်လၢသုတုၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်တဖၣ်, သုဘၣ်
ဟ့ၣ်လီၤကလီကွံာ်တဖၣ် သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

ထံတမာ်ဖးဒိၣ်တဖၣ်အလီၢ် တၢ်လၢပသ့သ့တဖၣ်

ထံတမာ်အယိ ပုၤလၢအတုၢ်ဘၣ်တၢ်နးတၢ်ဖျိၣ်ဒီး ကရၢသဘျး
အါအါဂီၢ်ဂီၢ်လၢ ဟီၣ်ခိၣ်ချၢအံၤ ယုထံၣ်သ့ၣ်ညါဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲကျိၤကျဲလၢ
ပစူးကါအိၤသ့ လၢထံ တမာ်ဖးဒိၣ်တဖၣ် အလီၢ်လံန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်
တဖၣ် ဒုးနဲၣ်ယုဝဲကျိၤကျဲတဖၣ်အံၤ ဒ်သိးတၢ်ကမၤဖျၢလီၤ တၢ်တုၤထီၣ်ထံ

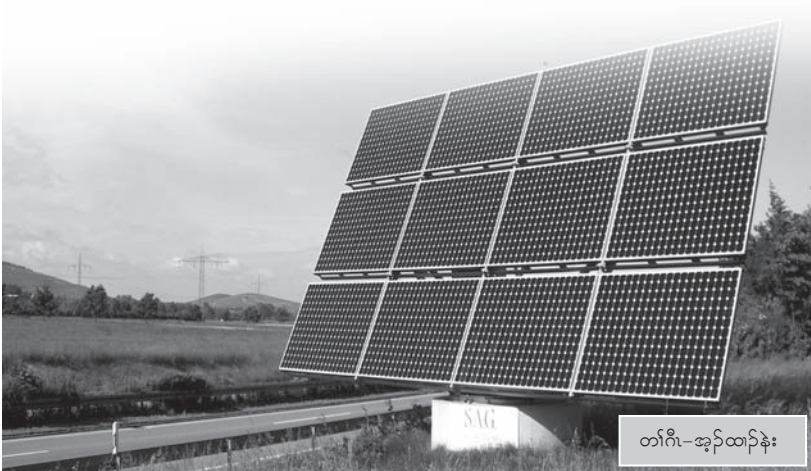
တမာ်ဖးဒိၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်တ့ထီၣ်ထံတမာ်ဖးဒိၣ်လၢ အမၤဟးဂီၤညါန့ၣ် ကမ္ၢၢ်အတၢ်အိၣ်မူတဖၣ်အလီၢ်န့ၣ် တၢ်ကသူကျိၤကျဲတဖၣ်အံၤအဂီၢ် အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်တဲန့ၢ်ဒဲးတၢ်ဒီးဆိၣ်သနံး အပဒိၣ်တဖၣ်လီၤ. ငံအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဂုၢ်ကျဲးစးအသိး တၢ်ကထီၣ်လိၣ်ထီၣ်တဖၣ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်လံန့ၣ်လီၤ. ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ တၢ်ကထူးထီၣ်လီၤမ့ၣ်အူအဂီၢ် ထံကီၢ်လၢအသူဝဲဒၣ် ကျိၤကျဲၣ်အံၤ အိၣ်ထီၣ်ဝဲဒိးအါထီၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲလံန့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤစ့လီၤ တၢ်တ့ထီၣ် ထံတမာ်လၢအမၤဟးဂီၤကမ္ၢၢ်အတၢ်အိၣ်မူဒီး ခိၣ်ယၤန့ၣ်ဆၢနံးနးကလဲၣ်တဖၣ် ခိဖျိတၢ်သူကျိၤကျဲတဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

က. တၢ်သူထံတမာ်ဆံးဆံးဖိဒီးထူးထီၣ်လိၣ်ဂံၢ်ဘါသဟီၣ်

တၢ်ထူးထီၣ်လီၤမ့ၣ်အူအကျိၤအကျဲတကလုၢ်အံၤ တလိၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်တ့ထီၣ် ထံတမာ်ဖးဒိၣ်ဘၣ်. တၢ်မ့ၢ်တ့ထီၣ်ထံတမာ်လၢအထီအိၣ်စ့ၢ်မံထၢၣ်ဖိန့ၣ် တၢ်မၤန့ၢ်လိၣ်ဂံၢ်ဘါသ့ဝဲလီၤ. တၢ်ကတ့ထီၣ်ထံတမာ်အဂီၢ်တၢ်သူဟီၣ်ခိၣ်, လၢ ဒီးသ့ၣ်ဖူတဖၣ်လီၤ. ထံတမာ်ဖိတဖၣ်အံၤမ့ၢ်လၢအတဖၣ်အယိ ကမ္ၢၢ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးအလီၢ်တအိၣ်လၢ ကဘၣ်ကဲထီၣ် ပှၤဟံၣ်တအိၣ်ယိတအိၣ်ဘၣ်. ခိၣ်ယၤန့ၣ်ဆၢနံးတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးစ့ၢ်ကိးတအိၣ်ဘၣ်. ထံအကျိၤတဖၣ်စ့ၢ်ကိးတဆိတလဲထဲန့ၣ်ဘၣ်.

ခ. တၢ်သူမ့ၢ်အတၢ်ကပိၤဒီး တၢ်ထုးထီၣ်လီၢ်ဂံၢ်ဘါသဟီၣ် (Solar power)

မ့ၢ်တၢ်ထုးထီၣ်လီၢ်ဂံၢ်ဘါသဟီၣ်တကလုာ်အံၤန့ၣ် သုဝဲဒၣ် တၢ်ဖိ
တၢ်လံာ်တခါလၢအမ့ၢ် စိၣ်လၢ်အကဘျး (Solar Panels) တဖၣ်လီၤ.
စိၣ်လၢ်အကဘျးအံၤ ဟံးန့ၢ်မ့ၢ်အတၢ်ကပိၤဝံၤ ဆိတလဲဒီး ထုးထီၣ်ကဒါ
က့ၤဝဲလီၢ်ဂံၢ်ဘါသဟီၣ်လၢ ပကသုအီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. စိၣ်လၢ်အကဘျးတ
ဖၣ် ဒ်ဒိၣ်, ထုးထီၣ်လီၢ်ဂံၢ်ဘါဒ်အါန့ၣ်လီၤ.

စိၣ်လၢ်အကဘျးဟံးန့ၢ်မ့ၢ်အတၢ်ကပိၤဝံၤ ထုးထီၣ်ကဒါက့ၤဝဲလီၢ်ဂံၢ်ဘါလၢပကသုအီၤအဂီၢ်

ဂ. တၢ်သ့ကလံးဒီးတၢ်ထုးထီၣ်လီၣ်ဂံၢ်ဘါသဟီၣ် (Wind power)

တၢ်သ့ကလံးဒီးတၢ်ထုးထီၣ်လီၣ်ဂံၢ်ဘါသဟီၣ် အကျိၤအကျဲအံၤ မၤ ဘၣ်ဒိခိၣ်ယၤန့ဆၢၣ်စ့ၤန့ၣ်ဒီး ထံတမာ်ဖးဒိၣ်တဖၣ်လီၤ. တၢ်သ့ဝဲဒၣ် တၢ် ဖိတၢ်လံၤ လၢ ကလံးမ့ၢ်အူအီၤဒီး လဲၤတရံးညီ (Wind turbines) တဖၣ် လီၤ. ဝဲကလံးအူတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအခါအဝဲ တရံးအသးဒီးခိဖျိလၢတၢ် ဆဲးယၢ်အီၤဒီး စဲးလၢအထုးထီၣ်လီၣ်မ့ၢ်အူ (စဲးတဖၣ်အံၤထုးထီၣ်ဝဲလီ မ့ၢ်အူ ဝဲအလဲၤတရံးအခါ) အယီၤ အဝဲမ့ၢ်လဲၤတရံးအခါ စဲးတဖၣ်ကတ ရံးဝဲဒီး ကထုးထီၣ်လီၣ်မ့ၢ်အူန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤ-အူၣ်ထၢၣ်န့း

လီၣ်ဂံၢ်ဘါသဟီၣ်လၢတၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤလၢကလံးအယီၤ

ဃ. တၢ်သူဟီၣ်ခိၣ်အတၢ်ကိၢ်သဟီၣ်ဒီး တၢ်ထူးထီၣ်လီ ဂံၢ်ဘါသဟီၣ် (Geothermal power)

လီဂံၢ်ဘါ သဟီၣ် န့ၣ် တၢ် ထူး ထီၣ် အီၤ လၢဟီၣ် ခိၣ် အကိပူၤစ့ၢ် ကိး
လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ဖျၢၣ်အကိပူၤ/အကံၢ်ပူၤန့ၣ် ကိၢ်ဝဲဒၣ်ဒိၣ်မးလီၤ. ပမ့ၢ်ကွၢ်လၢ
လၢၢ်ထံ ကိၢ်လၢအဟဲထီၣ်ဖဲကစၢ်မ့ၣ်အူပိၢ်ဖးထီၣ်အခါန့ၣ် ပနၢ်ပၢ်သ့ဝဲ
လၢ ဟီၣ်ခိၣ်ဖျၢၣ်အကိပူၤအံၤ တၢ်ကိၢ်အသဟီၣ်ဒိၣ်ထဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤလၢအထူးထီၣ်လီမ့ၣ်အူလၢကျိၤကျဲတဘိအံၤတဖၣ် ထၢန့ၣ်ဝဲဒၣ်
ကျိၤဘိ (ဝဲးလိ)ဖးထီတဖၣ်ဆူဟီၣ်ခိၣ်လၢလၢတၢ်ကိၢ်အသဟီၣ်တခါအံၤ
အိၣ်အလီၢ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်တဘျီ တၢ်သဝံလၢအထူးထီၣ်လၢ တၢ်ကိၢ်အသဟီၣ်
တဖၣ်အံၤန့ၣ်ဟဲထီၣ်ဝဲဒၣ်ဆူဟီၣ်ခိၣ်မဲးဖံးခိၣ်ခိဖျိကျိၤဘိ (ဝဲးလိ)တဖၣ်
န့ၣ်လီၤ. တၢ်သဝံလၢအဟးထီၣ်တဖၣ်အံၤ တၢ်သူကဒါကွၢ်အီၤလၢ တၢ်
ကဒုးလဲၤတရံး ဝဲးလၢအထူးထီၣ်လီမ့ၣ်အူအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ထံကိၢ်ဒ်အမ့ၢ် ဖံ
လံးပံး ထံကိၢ်န့ၣ် အလီမ့ၣ်အူခဲလၢၢ်အကျါ ၂၅ မျးကယၤန့ၣ် ဘၣ်တၢ်မၤ
န့ၢ်အီၤခိဖျိကျဲတဘိအံၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤ-အုၣ်ထၢၣ်န့း

လီဂံၢ်ဘါသဟီၣ်လၢတၢ်ထူးထီၣ်န့ၣ်အီၤလၢတၢ်ကိၢ်အသဟီၣ်လၢအအိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်အကိပူၤ

**c. တၢ်စူးကါတၢ်တဃူးတဃာ်, တၢ်ဘျၣ်တၢ်စဲာ် လၢအဟဲလၢ
တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိ, ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢတၢ်ထုးထီၣ်လီၤဂံၢ်ဘါသဟီၣ်
အဂီၢ် (Biomass)**

တၢ်ထုးထီၣ်လီၤဂံၢ်ဘါသဟီၣ်အ ကျိအကျဲတခါ အံၤ သူဝဲဒၣ် သ့ၣ်
ဝၣ်, တၢ် မ့ၢ်တၢ်ဘိ, ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိ ဒီး တၢ်တဃူးတဃာ်လၢပ တလိၣ်
အီၤလၢဘၣ်တဖၣ် ဒ်သိးတၢ်ကထုးထီၣ်လီၤဂံၢ်ဘါသဟီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်န့ၢ်အယီၤတၢ်ဒွဲၣ်အူဝဲဒၣ်သ့ၣ်ဝၣ်, တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိ - သ့ၣ်ဒု
ယု, သ့ၣ်လၣ်, သ့ၣ်ဘ့ၣ်ဝၣ်ဘ့ၣ်, ကထံအထူၣ်လၢတၢ်ထုးထီၣ်အထံဝံ,
ဘုခုထူၣ်, တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိအဂုအဂု, ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအအ့ၣ်အဆံၣ်, ဆၣ်
ဖိကီၢ်ဖိအသံစိၣ်, တၢ်တဃူးတဃာ်လၢအမ့ၢ် စးခိ, တၢ်အီၣ်တၢ်အီအ
ဘျၣ်အစဲာ်တဖၣ် လၢကမၤကီၢ်ထီၣ်ထံ ဒ်သိးကမၤန့ၣ်ဘၣ်ထံချီအသဝံ
တကးဘၣ်တၢ်သူထံသဝံလၢ တၢ်ကဒုးလဲၤတရံး စးလၢအကထုးထီၣ်လီ
ဂံၢ်ဘါသဟီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤ-ခဲာ်

တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိ, သ့ၣ်ဒုယု, ဝၣ်လၣ်ယုတဖၣ်တၢ်သူအီၤလၢတၢ်ကချီၣ်ထံအသဝံအဂီၢ်

ကညီဖိခိၣ်ယၤဒီးပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်မၤပုၣ်ဘျးစဲကရၢ အတၢ်ကွၢ်ဖိ

ကညီဖိခိၣ်ယၤဒီးပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်မၤပုၣ်ဘျးစဲကရၢ (ခ့ၣ်စါ) တမ့ၢ်ကရၢလၢအကွၢ်တၢ်လၢအကစၢ်တၢ်ဘၣ်ဘျးအဂီၢ်ဘၣ်, မ့ၢ်ဝဲဂံၢ်ခိၣ်ထံးန့ၣ်ဆၢၣ်ခိၣ်ယၤတၢ်ကရၢကရီၤလၢအမၤသကိးတၢ်ဘျးဘျးတၢ်တံၢ်ဒီးလီၤကဝီဖိ, ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဆီၣ်ထွဲလီၤကဝီတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမုၤလၢအကၢ်ကျၢဒီးယုၣ်ကၢ ခီဖျိဟၤယၢ်ပုၤထူလံၤဖိအတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ဟံၢ်, မၤအါထီၣ်ကံၢ်စိ, ဒီးဂုၢ်ကျဲးစးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဒီးတဲန့ၢ်ခဲးတၢ်လၢဖိလံၤစံၣ်သန့တၢ်ဆီတလဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်လၢခ့ၣ်စါမၤဝဲတဖၣ်

- ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤဂံၢ်ခိၣ်ထံးလီၤကဝီဖိအတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိၣ်သးသမုၤတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်
- ဆီၣ်တခူဒီးမၤဖျါထီၣ် က့ၤ ပုၤ ထူလံၤဖိ အတၢ် သ့ၣ် ညါ ထူလံၤ, ကံၢ် စိ တၢ် သ့တၢ်ဘၣ်, ဒီးမုၢ်ခွါတၢ်ထဲသိးတုၤသိး ဒီးတကတီၢ်ပီမၤဂ့ၢ်မၤအါထီၣ်လီၤကဝီတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမုၤဒီးန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်မုၤအါကလုၢ်တဖၣ်
- ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါ န့ၢ်ဟံၢ်ဘၣ်ယးခိၣ်ယၤန့ၣ်ဆၢၣ်ဒီးတၢ်ကသုၣ်ကသံးတၢ်ဆီတလဲအဂီၢ်
- တဲန့ၢ်ခဲးတၢ်လၢဖိလံၤစံၣ်တဖၣ်လၢအုၣ်ကီၤန့ၢ်ကမ့ၢ်အတၢ်ပုၣ်ယုၣ်ပုၣ်ဂီၢ်, တၢ်ဒီးန့ၢ်ဟဘၣ်ခွဲးယၢ်, မုၢ်ခွါတၢ်န့ၢ်ဘျးထဲသိးတုၤသိးဒီးခိၣ်ယၤန့ၣ်ဆၢၣ်အတၢ်အိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျၢလၢတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်မၤလၢအဟဲအိၣ်ထီၣ်လၢခိၣ်ခိၣ်သုၣ်အလီၤကဝီပုၤန့ၣ်လီၤ.

ကညီလီၢ်ကဝီၤကရၢသဘျၢလၢပဆဲးကျိးအီၤသ့တဖၣ်

၁. တၢ်ကွၢ်ထွဲကဟ့ကယၢ်ထံကျိထံကွၢ်ကရၢ

Karen River watch (KRW)
P.O. Box 204, Prasing Post Office
Muang, Chiang Mai, 50205
E-mail: ka_rw2003@yahoo.com

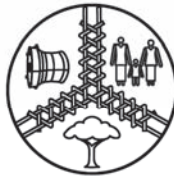
၂. ကညီဖိခိၣ်ဃၢဒီးပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်မပှၢ်ဘျးစဲကရၢ

Karen Environmental and Social Action Network
(KESAN)
P.O. Box 204, Prasing Post Office
Muang, Chiang Mai, 50205

E-mail: info@kesan.asia
Website: www.kesan.asia

ကျွန်ုပ်တို့ သိသင့်သိထိုက်သော ရေကာတာ၏အကြောင်း

ရေကာတာ၏ကောင်းကျိုးနှင့်ဆိုးကျိုး

K E S A N

ကရင်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားမှု ကွန်ရက်

အောက်တိုဘာလ ၂၀၁၂

နိဒါန်း

ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းတွင် ရေကာတာတည်ဆောက်မှုများ များပြားလာသည်နှင့်အမျှ ရေကာတာဆန့်ကျင်မှုများလည်း များပြားလာသည်။ ရေကာတာသည် ကြီးမားသော ဘေးအန္တရာယ်နှင့် ပျက်စီးခြင်းများကို ဖြစ်ပေါ်စေရုံမက အများပြည်သူများ မိမိတို့အတွက် မြစ်ချောင်းများစွာကို လွတ်လပ်စွာမစီးဆင်းစေဘဲ ပိတ်လိုက်ခြင်း၊ သန်းပေါင်းများစွာသော လူ့အသက်အိုးအိမ်စည်းစိမ်ကို နည်းလမ်းများစွာဖြင့် ပျက်စီးစေခြင်းစသည့်အကြောင်းအရင်းများကြောင့် ရေကာတာကို ဆန့်ကျင်ခြင်းဖြစ်သည်။

ရေကာတာသည် ပြည်သူလူထု၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဆိုင်ရာ နေရာဒေသနှင့်လုပ်ငန်းများ၊ ၎င်းတို့၏ အသက်နှင့်အိုး အိမ်စည်း စိမ်များ၊ ရေမြေတောတောင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သက်ရှိများစွာကို ပျက်စီးစေရုံသာမက ၎င်းကြောင့် ပြည်သူလူထုသည် အတင်းအဓွမနေရာရွှေ့ပြောင်းခြင်းများခံရသည်။ ဘိုးဘောင်စဉ် ဆက် အဆက်ဆက်မှ ကျင့်သုံးလာသော ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုများလည်း ရေကာတာကြောင့် ပျက်စီးပျောက်ကွယ်သွားရသည်။

အချို့သောနိုင်ငံများတွင် ရေကာတာကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာသွားသော ပြည်သူလူထုများကို အစိုးရနှင့် ကုမ္ပဏီများမှ နစ်နာကြေး (လျော်ကြေး) ပေးခြင်းများရှိသော်လည်း ထိုပေးအပ်သောငွေကြေးပမာဏမှာ ပြည်သူများ၏ဆုံးရှုံးနစ်နာမှုများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက အလွန်ပင်နည်းပါးသည်သာမက အနာဂတ်ကာလတွင် ၎င်းတို့၏ဘဝသစ်စတင်နိုင်ရန်မလုံလောက်ပေ။ များသောအားဖြင့်ရေကာတာကြောင့် ထိခိုက် နစ်နာကြရသော ပြည်သူလူထုများသည် လျော်ကြေးမရရှိ ပေ။

အခြားတစ်ဖက်တွင်ရေကာတာကြောင့် အကျိုးကျေးဇူးခံစားရသောသူများလည်းရှိသည်။ ရေကာတာကြောင့် လျှပ်စစ်မီးသုံးစွဲရသည်။ ရေကာတာမှ

သောက်ရေသုံးရေများရရှိသည်။ အထူးသဖြင့် အရွယ်အစားသေးငယ်ပြီး လူထု နှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုနည်းအောင် တည်ဆောက်သော ရေကာတာ များသည် များစွာအကျိုးပြုသည်။ သို့ရာတွင် ဧရာမရေကာတာကြီးများမှာမူ ရေ ရှည်တွင် ကောင်းကျိုးမပေးနိုင်ဘဲ ဆိုးကျိုးများစွာကို ဖြစ်ပေါ်စေ လေ့ရှိသည်။ ဧရာမရေကာတာကြီးများမှ ရရှိသောအကျိုးကျေးဇူးများသည် ထိုရေကာတာကြီး များ တည်ဆောက်မှုကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိသော ထိခိုက်နစ်နာမှုနှင့် ဆိုးကျိုးများ ထက် နည်းပါးသည်။

ရေကာတာကြီးများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသောဆိုးကျိုးများပြဿနာ များမှာ နေရာအနှံ့အပြားတွင်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံအစိုးရနှင့် ရေကာတာ တည်ဆောက်သောကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် မှားယွင်းသောဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် တရား မမျှတသော ရေကာတာတည်ဆောက်မှုများကို မပြုလုပ်ရန် ဆင်ခြေသင့်သည်။

ဤစာအုပ်ထဲတွင် ရေကာတာနှင့်ပတ်သက်သော အကြောင်းအရာများ၊ ၎င်းမှရရှိသော ကောင်းကျိုးနှင့်ဆိုးကျိုးများကို ရေးသားဖော်ပြထားသည်။ အ ကယ်၍အထက်ပါဖော်ပြခဲ့သော ရေကာတာနှင့်ပတ်သက်သည့်ပြဿနာများနှင့် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ ရသောအခါတွင်ဖြစ်စေ၊ (သို့မဟုတ်) ရေကာတာဆိုးကျိုးများ နှင့် ကြုံတွေ့ရမည့်အခြေအနေနှင့် ရင်ဆိုင်ရသောအခါတွင်ဖြစ်စေ ထိုအခက် အခဲများကို လျော့နည်းအောင်၊ ဖြေရှင်းနိုင်အောင်၊ အောင်မြင်စွာဖြတ်သန်းနိုင် အောင်၊ ရေကာတာကို ထိထိရောက်ရောက် ဆန့်ကျင်နိုင်အောင် ပြည်သူလူထု အနေဖြင့် မည်ကဲ့သို့ပြင်ဆင်သင့်သနည်း၊ အများနှင့်မည်သို့ပူးပေါင်းလုပ်ကိုင် နိုင်သနည်း၊ ပြည်သူလူထုမှ မည်သည့်အခွင့်အရေးများရှိသနည်း၊ ထိုအခွင့်အ ရေးများကို မည်ကဲ့သို့အသုံးပြုနိုင်သနည်း၊ ထောက်ခံမှုများရရှိအောင် အများသူ ငှာကို မည်ကဲ့သို့စည်းရုံးနိုင်သနည်း၊ စသည့်တို့ကို စဉ်းစားတွေးခေါ်နိုင်အောင် ဤစာအုပ်မှ ရေးသားဖော်ပြလိုက်သည်။

ရေကာတာ

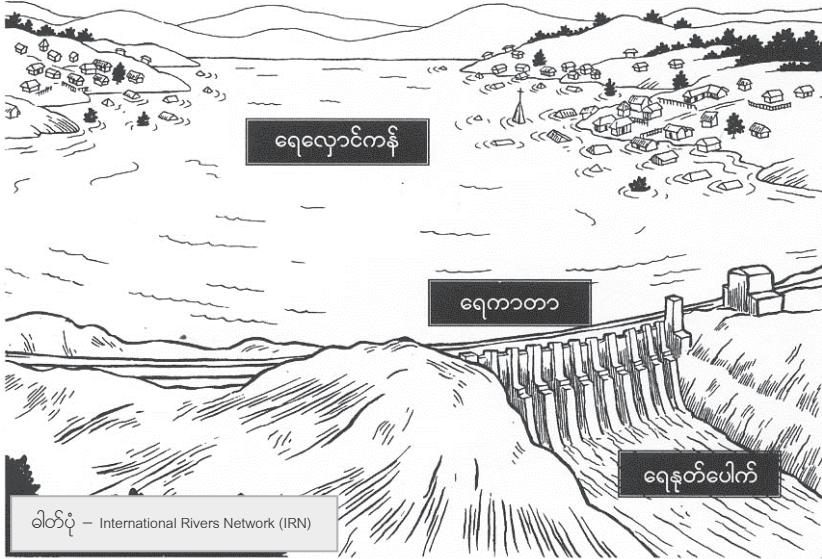
ရေကာတာကို ရည်ရွယ်ချက်အမျိုးမျိုးဖြင့် တည်ဆောက်ကြသည်။ ရေကာတာသည် ရေများကိုသိုလှောင်ပြီး ၎င်းသိုလှောင်ထားသောရေကို လျှပ်စစ်စွမ်းအင် ထုတ်လုပ်ရေးအတွက်လည်းကောင်း၊ သောက်သုံးရေနှင့် ဆည်မြောင်းများ စိုက်ပျိုးရေးတွင် ပံ့ပိုးရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ လှေသင်္ဘော များသွားလာရေးကို အကူအညီပေးရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ ရေကြီးခြင်းကိုထိန်းသိမ်းရန်နှင့်အပန်းဖြေမှုအတွက်လည်းကောင်း အသုံးပြုသည်။

ရေကာတာသည် ရေဖြန့်ဝေမှုနှင့် စိုက်ပျိုးရေးအတွက် လိုအပ်သောရေကိုသို လှောင်ပြီး ပိုက်လိုင်းကြီးများနှင့် ရေမြောင်းများမှတစ်ဆင့် ၎င်းရေကိုလိုအပ်သော လယ်ယာမြေ၊ လူထု နှင့်မြို့ကြီးများဆီသို့ဖြန့်ဝေသည်။

ရေအားလျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်ရန်အတွက် တည်ဆောက်ထားသော ရေကာတာသည် ရေအားဖြင့် တာဘိုင်ခေါ်ဒလက်ကိုလည်ပတ်စေပြီး ထိုမှတစ်ဆင့် လျှပ်စစ်ဓါတ်အားထုတ်လုပ်နိုင်သော ဂျင်နရေတာများကို လည်ပတ်စေခြင်းဖြင့် လျှပ်စစ်ဓါတ်ကို ထုတ်လုပ်သည်။ ၎င်းလျှပ်စစ်ဓါတ်ကို မြို့နှင့်စက်ရုံများသို့လျှပ်စစ်ကြိုးလိုင်းမှတစ်ဆင့် လွှတ်ပေးသည်။

ရေကြီးမှုကိုထိန်းသိမ်းရန်ရည်ရွယ်ပြီး တည်ဆောက်ထားသော ရေကာတာသည် မိုးကြီးချိန်တွင် ဆည်အောက်ပိုင်းဒေသများတွင် ရေလွှမ်းမိုးမှုကိုတားဆီးရန်အတွက် ရေများကိုထိန်းသိမ်းသည်။

ရေကြောင်းခရီးအတွက်အသုံးပြုသောရေကာတာများသည် ရေကိုသိုလှောင် ထားပြီး မြစ်ရေတိမ်သည့်အခါ ၁၂ ရာသီပတ်လုံး လှေများ သွားလာနိုင်ရန်အတွက် ရေများကိုလွှတ်ပေးသည်။

ရေကာတာဆောက်လုပ်ရန် မည်သူငွေထုတ်ပေးသနည်း။

ရေကာတာအတွက် နှစ်စဉ်သုံးငွေမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၄၀ ခန့်ရှိသည်။ ရေကာတာဆောက်လုပ်ရန် ရင်းနှီးရသည့်ငွေပမာဏမှာ လွန်စွာကြီးမားသောကြောင့် များသောအားဖြင့် အစိုးရသည် ရေကာတာဆောက်လုပ်ရန် လိုအပ်သောငွေကို ငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းများမှ ချေးငွေယူရသည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်သည် အရေးကြီးသောငွေကြေး အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဤအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်သည် တစ်ကမ္ဘာလုံးရှိ ရေကာတာပေါင်း ၆၀၀ အတွက် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၆၀,၀၀၀,၀၀၀,၀၀၀) အသုံးပြုခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့သော ရေကာတာတည်ဆောက်ရန် ချေးငွေထုတ်ပေးသည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဘဏ်နှင့် ငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းများစွာရှိသည်။

အစိုးရမှ ရေကာတာတည်ဆောက်နိုင်ရန်အတွက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဘဏ်များမှ ချေးငွေတစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ထုတ်ပေးသောအခါ သက်ဆိုင်ရာအစိုးရမှပုဂ္ဂလိက ဘဏ်ထံငွေချေးရန်ပိုမိုလွယ်ကူသည်။ ရေကာတာတည်ဆောက်ပြီး သည့်အခါ အစိုးရက ချေးငွေများကို ပြန်လည်ပေးဆပ်ရသည်။ ရေကာတာမှငွေ အမြောက်အများရသည်ဖြစ်စေ၊ မရသည်ဖြစ်စေ အစိုးရမှ ချေးထားသောငွေကို မဖြစ်မနေ ပြန်ဆပ်ရသည်။

ရေကာတာသည် ထာဝရတည်တံ့နိုင်ပါမည်လား။

ရေကာတာသည် ထာဝရမတည်တံ့နိုင်ပါ။ ၎င်းတို့၏သက်တမ်းသည် မြစ်ကြမ်းပြင်အောက် အနည်အနှစ်များ မည်မျှအနည်ထိုင်မှု၊ ရေကာတာတည်ဆောက်သော မြေသားများ (သို့မဟုတ်) မြေမျက်နှာသွင်ပြင်နှင့် ရာသီဥတုများအပေါ်မူတည်သည်။ အချိန်ကာလကြာလာသောအခါ ရေကာတာထဲတွင် အနည်အနှစ်များ ပိုများလာသည်။ ၎င်းအနည်အနှစ် များများလာသည်နှင့်အမျှ ရေကာတာ၏ စွမ်းဆောင်နိုင်မှုသည်လည်း နည်းလာလေဖြစ်ပြီး လုံးဝအလုပ်မလုပ်နိုင်သောအခြေအနေအထိ ဖြစ်လာသည်။

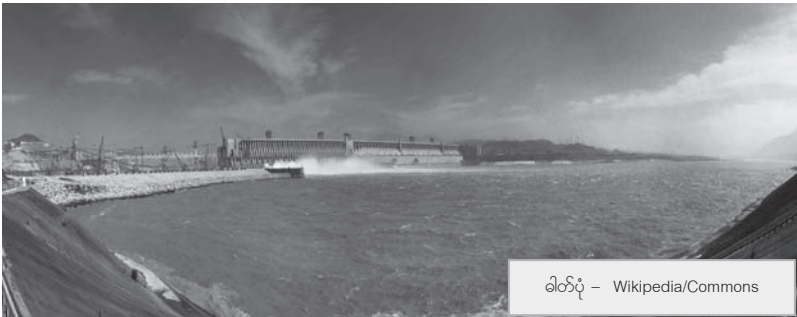
ရေကာတာတည်ရှိလျက်ရှိသော မြေ၏ပထဝီအနေအထားသည် ငလျင်လှိုင်းများခြင်း၊ မြေသားမကောင်းခြင်း၊ စသည့်အခြေအနေများရှိပါက ထိုနေရာတွင် တည်ဆောက်ထားသောရေကာတာများ ရေရှည်တည်တံ့နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ အချိန်ကာလမကြာခင် အတောအတွင်းတွင် ထိုရေကာတာများ ပျက်စီးနိုင်ပါသည်။

ရေကာတာ၏ ကောင်းကျိုးများ

- ရေအားလျှပ်စစ်သည် မြို့နေလူထုများ အသုံးပြုလေ့ရှိသော ရုပ်မြင်သံကြား၊ ကွန်ပျူတာ၊ မီး၊ တေးဂီတ၊ ရေခဲသေတ္တာ၊ လေအေးစက်၊ ပန်ကာ၊ ရေစုပ်စက် စသည့်စက်ပစ္စည်းများ အလုပ်လုပ်နိုင်ရန် လိုအပ်သော လျှပ်စစ်ဓါတ်အားကို ထုပ်ပေးသည်။ (ဤသို့သော အကျိုးကျေးဇူးကို မြို့နေလူထုများသာခံစားရသည်။)
- လူဦးရေများစွာအလုပ်လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသော စက်ရုံအလုပ်ရုံများလည်ပတ်နိုင်ရန် ရေနှင့်လျှပ်စစ်ဓါတ်အားကို ထုပ်ပေးခြင်းဖြင့် များစွာသော လူဦးရေအများအတွက် အလုပ်အကိုင်အခွင့်ရေးနှင့် ဝင်ငွေလမ်းကြောင်းကို ဖန်တီးပေးသည်။
- ကြီးမားကျယ်ပြန့်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် အတွက် လိုအပ်သောလျှပ်စစ်ဓါတ်အားကို ထုတ်ပေးသည်။
- လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းမှ ဆယ့်နှစ်ရာသီပတ်လုံးစိုက်ပျိုးနိုင်၍ မြင့်မားသော သီးနှံအထွက်နှုန်းရရှိရန် လိုအပ်သောရေကို ထောက်ပံ့ပေးနိုင်သည်။
- လူထုမှ ဆယ့်နှစ်ရာသီပတ်လုံး အသုံးပြုနိုင်သော ရေဖြန့်ဝေမှုစနစ်ကိုလည်း အထောက်အကူပြုသည်။
- ရေကြီးမှုကိုကာကွယ်ပေးသည်။ (သို့သော် ကြီးမားသောမိုးများဆက်တိုက်ရွာ လျှင်ရေကြီးမှုကို ပိုမိုဆိုးရွားစေသည်။)
- ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းသည် အချို့သောသူများအတွက် အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းနှင့် ဝင်ငွေရှာဖွေရန် အခွင့်အလမ်းများကို ဖန်တီးပေးသည်။ ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းရှင်များ၊ ကုမ္ပဏီများနှင့် အစိုးရသည် ရေကာတာဆောက်လုပ်ရေးမှ ငွေအမြောက်အများရရှိသည်။
- ထင်းမီးဖိုအစား လျှပ်စစ်ဓါတ်အားဖြင့် ထမင်းဟင်းချက်နိုင်သောကြောင့် သစ် ဝါးခုတ်ခြင်းများလျော့နည်းလာနိုင်သည်။ (သို့ရာတွင်

ရေကာတာသည် အခြားသောနည်းလမ်းဖြင့် သစ်တောကို ပြင်းထန်
စွာပြုန်းတီးစေသည်။)

- ရေကာတာသည် ငါးများအတွက် ကြီးမားသောနေရာသစ်၊ တံငါလုပ်
ငန်းအတွက် နေရာသစ်များကို ဖန်တီးပေးနိုင်သည်။ (သို့သော်ရေကာ
တာအထက်ပိုင်း နှင့်အောက်ပိုင်းတွင်မူ ငါးများကျက်စားပေါက်ပွားရာ
နေရာ၊ တံငါလုပ်ငန်းများ မှီခိုလျက်ရှိသောနေရာများကို ပျက်စီးစေ
သည်။ လျော့ နည်းစေသည်။)
- အချို့သောဒေသများတွင် ရေကာတာတည်ဆောက်သောကြောင့် လှေ
များ သွားလာနိုင်ရန် ပိုမိုလွယ်ကူလာသည်။ (သို့သော် အချို့ဒေသ
များတွင်မူ ရေကာတာဆောက်လုပ်ခြင်းကြောင့် လှေဖြင့်သွားလာရန်
ခက်ခဲလာပြီး တစ်ချို့ဒေသတွင်မူ လှေဖြင့်လာရန် မည်သို့မျှ မဖြစ်နိုင်
တော့ပေ။)
- အပန်းဖြေနေရာများကိုလည်းဖန်တီးပေးသည်။
- ကျောက်မီးသွေး၊ နယူးကလီးယားနှင့် လောင်စာအသုံးပြုသော လျှပ်
စစ်ဓါတ်အားပေးစက်ရုံများထက် ညစ်ညမ်းမှုနည်းသည်။ (သို့ရာ
တွင်ရေကာတာအောက်တွင် နှစ်မြုပ်လျက်ရှိသော သစ်တောနှင့်အပင်
များ ပုပ်လာသောအခါ ကမ္ဘာကြီးကိုပူနွေးစေသော ဓါတ်ငွေ့များထဲမှ
တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သော မီသိန်းဓါတ်ငွေ့ကို ထုတ်လွှတ်သည်။)

ဓါတ်ပုံ - Wikipedia/Commons

ရေကာတာသည် ရေလွှမ်းမိုးမှုကို ကာကွယ်ပြီး လှေ၊ သင်္ဘောများဖြင့် ခရီးသွားလာနိုင်ရန်
အကူအညီပေးသည်။

ခါတိပုံ - (IRN)

ရေကာတာသည် ငါးများနေထိုင်ပေါက်ပွားရန် နှင့်တံငါငါးဖမ်းလုပ်ငန်းအတွက်
နေရာဒေသများကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

ခါတိပုံ - KESAN

ရေကာတာသည် ဆယ့်နှစ်ရာသီပတ်လုံးစိုက်ပျိုးရေးကို အထောက်အကူပြုသည်။

ရေကာတာ၏ဆိုးကျိုးများ

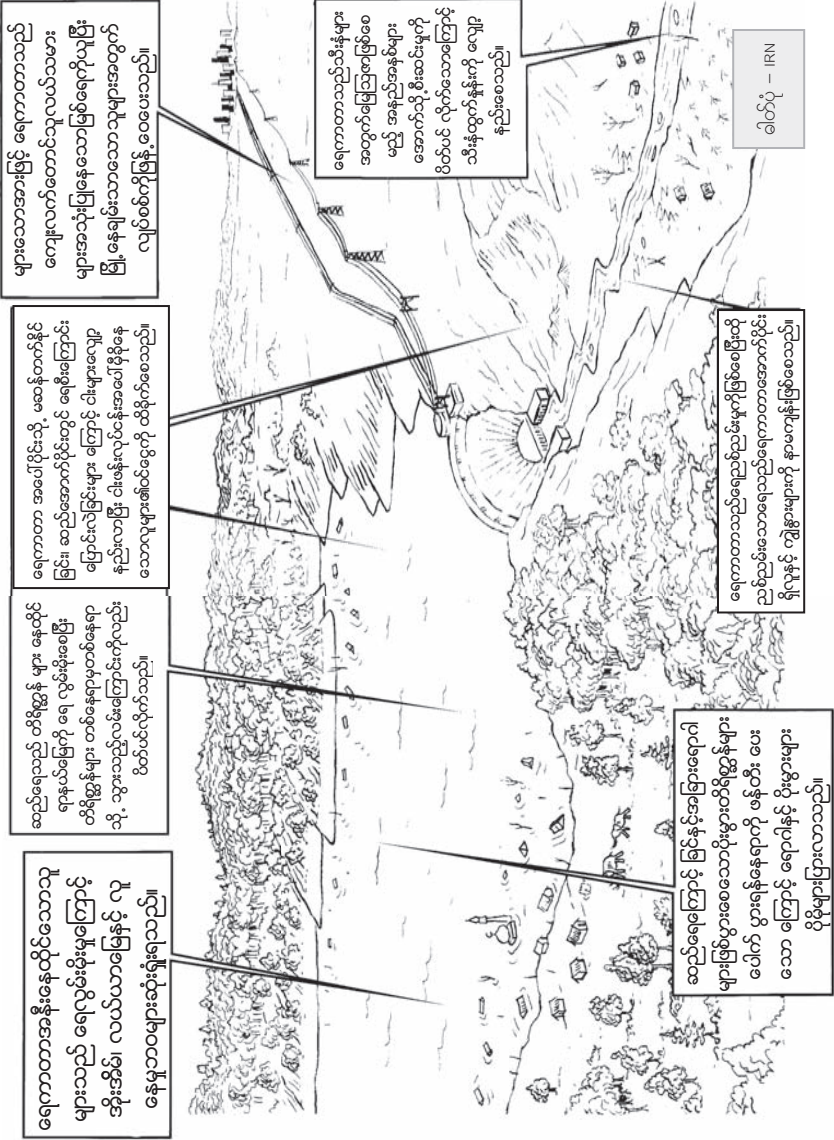
ကြီးမားသောရေကာတာများသည် သန်းပေါင်းများစွာသော လူတို့၏အသက်၊ အိုးအိမ်၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် အခြားသောအရာများကို ဖျက်ဆီးလေ့ရှိသည်။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ သန်းပေါင်း ၄၀ မှ ၈၀ ထက်မနည်းသော လူဦးရေသည် ရေကာတာတည်ဆောက်ခြင်းကြောင့် ရွှေ့ပြောင်းခြင်းခံရပြီဖြစ်သည်။ ရေကာတာကြောင့် ရရှိသောအကျိုးကျေးဇူးများမှာ ဆိုးကျိုးများထက်နည်းပါးသည်။ ရေကာတာတည်ဆောက်ခြင်းကြောင့် အကျိုးကျေးဇူးခံစားရသောသူ နှင့် ဆိုးကျိုးခံစားရသောသူများအကြားတွင် ညီမျှမှုမရှိပါ။

၁. ပြောင်းရွှေ့ခံရမှုအခြေအနေ

နေအိမ်မှ အတင်းအဓမ္မပြောင်းရွှေ့ခံရမှုသည် ရေကာတာ၏ အကြီးဆုံးအကျိုးသက်ရောက်မှုတစ်ခုဖြစ်သည်။ ရေကာတာသည် လူတို့နေထိုင်သည့် နေရာ၊ သီးနှံ စိုက်ပျိုးသည့်နေရာ၊ ငါးဖမ်းသည့်နေရာနှင့် တိရိစ္ဆာန်မွေးမြူသည့် နေရာများကို ဆည်ရေဖြင့် လွှမ်းမိုးလိုက်သည်။ အချို့ဒေသခံများသည် ၎င်းတို့၏လယ်ယာမြေတွင် မျိုးဆက်ပေါင်းများစွာ နေထိုင်လာခဲ့သည်။ ဤအခြေနေများကြားမှပင် အစိုးရနှင့် ရေကာတာဆောက်လုပ်သူများသည် ၎င်းတို့၏အိမ်နှင့်လယ်ယာမြေများကို စွန့်လွှတ်ရန်ဖိအားပေးသည်။ ကျေးရွာများစွာရေအောက်သို့ နှစ်မြုပ်ရသည်။

ပြောင်းရွှေ့မှုသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ၎င်းတို့၏ယဉ်ကျေးမှုကို ဖျက်ဆီးလိုက်သည်။ တစ်ချိန်က ရင်းနှီးပွင့်လင်းစွာ ဆက်ဆံနေထိုင်သောကျေးရွာနှင့် လူများသည် ပိုင်းခြားခြင်းခံလိုက်ရသည်။ မိသားစု၊ ဆွေမျိုးများ ခွဲခွာနေထိုင်ရသည်။ များသောအားဖြင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် လူနည်းစုလူမျိုးများသည် ရေကာတာ၏ သားကောင်များဖြစ်ကြရသည်။

ကျွန်ုပ်တို့ သိသင့်သိထိုက်သော ရေကာတာ၏အကြောင်း
ရေကာတာ၏ကောင်းကျိုးနှင့်ဆိုးကျိုး

အချို့နိုင်ငံများတွင် အစိုးရမှ ရေကာတာကြောင့် ပြောင်းရွှေ့ခံရမည့် ဒေသခံပြည်သူလူထုများအတွက် ပြန်လည်နေရာချထားရေးအစီအစဉ်များရှိသည်။ ထိုအစီအစဉ်တွင် ရေကာတာကြောင့် ဘေးဒုက္ခရောက်သူများ ဘဝပြန်လည်စတင်နိုင်ရန် အိမ်အသစ်၊ မြေကွက်အသစ်များ ချပေးကြသည်။ ပြန်လည်အခြေချပြီးလျှင် လူများ၏ဘဝ ပိုမိုကောင်းလာမည်ဟု ရေကာဆောက်လုပ်သူများက ကတိပေးလေ့ရှိသည်။ အိမ်သစ်ရမည်၊ လုပ်ကိုင်စားသောက်ဖို့အတွက် မြေကွက်များပေးမည်၊ အလုပ်အကိုင်အသစ်များရမည် စသည်ဖြင့် ကတိများပေးကြသည်။ သို့သော် ထိုသူများသည် ၎င်းတို့ကတိပေးသည့်အတိုင်း ပြုလုပ်လေ့မရှိပေ။ များသောအားဖြင့် အခက်အခဲကြုံတွေ့နေရသော ပြည်သူများအားပေးသော အိမ်သည်ဖြစ်သလို သာတည်ဆောက်ထားသည်။ ဤဒုက္ခရောက်ပြည်သူများသည် လျှပ်စစ်ဓါတ်နှင့် ရေခဲ ပေးဆောင်ရန် မတတ်နိုင်ပါ။

၎င်းတို့ရရှိသော မြေကွက်မှာ အနည်းငယ်သာရှိသောကြောင့် ယခင်က ၎င်းတို့အသက်မွေးဝမ်းခဲ့သော အရာများဖြစ်သည့် စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေး၊ ငါးဖမ်းခြင်း အစရှိသော အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းများကို ဆက်လုပ်ရန် ခက်ခဲလာသည်။ သူတို့၏မိသားစုကို ထောင့်ပံ့နိုင်သော ဝင်ငွေရှာဖွေစုဆောင်းရန် ခက်ခဲလာသည်။ ပြောင်းရွှေ့မှုသည် လူအများစုကို ဆင်းရဲစေသည်။

ရေကာတာသည်ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာထိခိုက်မှုများကို ဖြစ်စေရုံသာမက စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာပြဿနာများကိုလည်း ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ များသောအားဖြင့်ရေကာ

တာကြောင့် ထိခိုက်သူများသည် အခက်အခဲများ ကြုံတွေ့ရဖန်များလာသော အခါ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာပြဿနာများနှင့် ကြုံတွေ့ရသည်။ အရက်စွဲခြင်း၊ စိတ်ဓါတ်ကျခြင်း၊ အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှုများလာခြင်း စသည့်စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာရောဂါများ အပြင် ကိုယ့်ကိုယ်ကို အဆုံးစီရင်သည်အထိ ဖြစ်လာနိုင်သည်။

၂. လျော်ကြေးအလုံးအလောက်မရခြင်း၊ မထိုက်တန်သော လျော်ကြေးရရှိခြင်း

အချို့နိုင်ငံများတွင် အစိုးရမှရေကာတာတည်ဆောက်မှုကြောင့် ဘေးဒုက္ခကြုံတွေ့ရသော ပြည်သူလူထုများအား ၎င်းတို့၏ဆုံးရှုံးမှုအတွက် လျော်ကြေးများပြန်လည်ပေးအပ်ခြင်းများရှိသည်။ အချို့နိုင်ငံတွင်မူ လျော်ကြေးပြန်လည်ပေးခြင်းမရှိပေ။ ရှိသည့်တိုင်အောင် ပြည်သူများရရှိသော လျော်ကြေးမှာ ၎င်းတို့၏ဆုံးရှုံးမှုနှင့် မထိုက်တန်ပေ။ ဘဝသစ်စရန် မလုံလောက်ပေ။

များသောအားဖြင့် လျော်ကြေးများ မရရှိပါ။ ဒေသခံပြည်သူများနေထိုင်ပြီး စိုက်ပျိုးခဲ့သောမြေများမှာ တရားဝင်ပိုင်ဆိုင်မှုမရှိသောကြောင့် ပြည်သူများသည် လျော်ကြေးတောင်းဆိုရန် အခွင့်အရေးမရှိဟု အစိုးရမှပြောဆိုလေ့ရှိသည်။

၃. ငါးအရေအတွက်နည်းပါးလာခြင်း၊ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းပျက်စီးခြင်း

ရေကာတာသည် ရေစီးလမ်းကြောင်းကို ပြောင်းလိုက်သည်။ မြစ်ချောင်းများ ကိုပိုင်းဖြတ်လိုက်သည်။ ရေကာတာအထက်ပိုင်းသို့ ငါးများ ဆန်တက်ပြီး မျိုးပွားနိုင်ခြင်း မရှိတော့ပေ။ ငါးအရေအတွက်သည် သိသာစွာ လျော့နည်းလာသည်။ အချို့ငါးမျိုးစိတ်များမှာ ပျောက်ကွယ်သွားသည်။ ငါးအရေအတွက်နည်း

လာသည်နှင့်အမျှ တံငါလုပ် ငန်းကိုလည်းထိခိုက်လာသည်။ ဒေသခံပြည်သူများ မှာ ငါးဖမ်းပြီး ဝင်ငွေရှာရန် မလွယ်ကူတော့ပေ။ ယခင်က ဒေသခံပြည်သူများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းများမှာ ပျောက်ကွယ်သွားသည်။

ဘရာဇင်းနိုင်ငံတွင် Tucuruí ရေကာတာဆောက်လုပ်ပြီးနောက်ပိုင်း ရေ ကာတာအောက်ပိုင်းတွင် ငါးအရေအတွက် ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိ လျော့ကျသွား သည်။ ထို့ကြောင့် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းမှာလည်း နည်းပါးသွားသည်။

၄. စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကိုထိခိုက်ခြင်း

မြစ်သည် လယ်ယာမြေအတွက် ကောင်းမွန်သော မြေဩဇာကို သယ် ဆောင်ပေးသည်။ ထိုမြေဩဇာများသည် မြစ်ကမ်းနဖူးနှင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်တွင် စိုက်ပျိုးသောလယ်ယာမြေများကို အကျိုးပြုသည်။ မြစ်ရေကြီးပြီးနောက်ပိုင်းတွင် မြေဆီမြေနှစ်များသည် စိုက်ပျိုးမြေများတွင်ကျန်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင်ရေကာတာ သည် ထိုမြေဆီလွှာများကိုရပ်တန့်လိုက်သည်။ မြေဆီလွှာများနည်းပါးလာသော အခါ ကောက်ပဲသီးနှံများအထွက်နည်းလာသည်။ လယ်သမားများမှ သီးနှံအ ထွက်တိုးစေရန် ဓါတ်မြေဩဇာများကိုဝယ်သုံးရသည်။ ဓါတ်မြေဩဇာမှာဈေး ကြီးသောကြောင့် လယ်သမားများ မဝယ်သုံးနိုင်ပေ။ ထိုအခါ လယ်သမားများ သည် နှစ်ရှည်လများလုပ်ကိုင်ခဲ့သော စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကိုစွန့်ပစ်ရလေသည်။ အချို့မှာ ဓါတ်မြေဩဇာဝယ်ယူရန် အခြားသူဆီမှ ငွေချေးရသောကြောင့် အ ကြွေးတင်ရသည်။

မြစ်ပေါ်တွင်ရေကာတာ များစွာတည်ဆောက်သောအခါ မြစ်အောက်ပိုင်း တွင် ရေများနည်းလာသောကြောင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသတွင်ရှိသော စိုက်ပျိုးမြေ များသည် သဲ မြေများအဖြစ်သာကျန်ရစ်တော့သည်။ ပင်လယ်မှဆား ငန်ရေများ ဝင်လာသောအခါ ထိုစိုက်ပျိုးမြေများသည် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ကိုင်ရန် အဆင့်မမီ တော့ပေ။

၅. ညစ်ညမ်းမှုနှင့် ကျန်းမာရေးပြဿနာများ

ရေကာတာတည်ဆောက်လိုက်သောအခါ မြစ်အောက်ပိုင်းတွင် ရေများ နည်းပါးလာပြီး ညစ်ညမ်းသည့်ရေများ များပြားလာသည်။ ၎င်းရေကို သောက် သုံးမိလျှင်၊ ချိုးမိလျှင် ကျန်းမာရေးကို အလွန်ထိခိုက်နိုင်ပါသည်။ ညစ်ညမ်းသော ရေကိုချိုးမိလျှင် အရေပြားယားယံခြင်း များဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ရေကာတာအတွင်း ရှိရေသည် ရောဂါဖြစ်ပွားစေနိုင်သော ခြင် နှင့်အခြားရောဂါပိုးမွှားများ ပေါက်ပွား ရာနေရာဖြစ်လာပြီး ရောဂါများပိုမိုထူထပ်စေသည်။

၆. ရေလွတ်ချခြင်းကြောင့် ထိခိုက်မှုများ

တခါတရံ မိုးများနေ့စဉ်ရက်ဆက်ပြင်းထန်စွာ ရွာသွန်းသောကြောင့် ရေကာတာပျို့လဲခြင်းမှကာကွယ်ရန် ရေကာတာကြီးကြပ်သူများသည် ရေတံခါး ကိုရုတ်တရက် လွှတ်ချဖို့ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။ တခါတရံ ရေကာတာအောက် ပိုင်းတွင် နေထိုင်သောသူများကို အချိန်မှီ အကြောင်းကြားနိုင်သောကြောင့် ထိခိုက်မှုများစွာမရှိပေ။ တစ်ခါတရံ အကြောင်းကြားရန်အချိန်မမှီခြင်း၊ သို့မဟုတ် အကြောင်းမကြားခြင်းတို့ကြောင့် မြစ်အောက်ပိုင်းရှိလူများ၏ အိုးအိမ်၊ ပစ္စည်း များ ရေထဲမျောပါရသည်သာမက လူ့အသက် ပါဆုံးရှုံးရသည်အထိ ဖြစ်ပွားနိုင် သည်။

၇. တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်များ၏ နေရာပျောက်ဆုံးခြင်း

ရေကာတာသည် တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်များ နေထိုင်ကျက်စားသည့် ကြီးမား ကျယ်ပြန့်သော သစ်တောနှင့် နေရာဒေသများကို ရေအောက်သို့ နှစ်မြုပ်လိုက်

သည်။ ထိုမျှမက တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်မား လှည့်လည်သွားလာရန်၊ အစားအစာများ ရှာဖွေစားသောက်ရန် အဟန့်အတားဖြစ်စေသည်။

ခါတ်ပုံ - KONG

မိုးရာသီ မိုးများချိန်တွင် ရေကိုဆက်လက်ထိန်းထားနိုင်စွမ်းမရှိသောအခါ ရေကာတာများ ကျိုးကျနိုင်သည်။

ခါတ်ပုံ - (IRN)

ရေကာတာသည် ကြီးမားကျယ်ပြန့်သောနေရာကို ရေအောက်သို့ ရောက်စေသောကြောင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ပျက်စီးစေသည်။

ခါတ်ပုံ - IRN

ရေကာတာသည် သစ်တောများကို ရေအောက်သို့ နှစ်မြှုပ်စေကာ တောရိုင်း တိရိစ္ဆာန်များ၏ နေရာဒေသကို ပျောက်ဆုံးပျက်စီးစေသည်။

ခါတ်ပုံ - IRN

မြစ်ရေကိုပိတ်လိုက်သောကြောင့် ရေကာတာအောက်ပိုင်းတွင် ရေနည်းသွားကာ ရေကာတာ အောက်ပိုင်းရှိ လယ်သမားများအခက်ကြုံရသည်။

ရေကာတာကို မည်ကဲ့သို့ ဆန့်ကျင်မည်နည်း။

ရေကာတာကိုဆန့်ကျင်ဖို့ ကိုယ့်အခွင့်အရေးအတွက် တိုက်ပွဲဝင်ဖို့ သင်များစွာလုပ်နိုင်သည်။ ပထမခြေလှမ်းအနေဖြင့် ရေကာတာနှင့်ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက်များနှင့် သင်၏လူ့အဖွဲ့အစည်းအပေါ် မည်သို့သော အကျိုးသက်ရောက်မှုများရှိနိုင်သနည်းစသည့် သတင်းအချက်အလက်များကို စုဆောင်းရပေလိမ့်မည်။ မည်သည့်အရာကို သင်လုပ်ချင်သနည်း၊ မည်သည့် အရာများကို သင်လုပ်နိုင်သနည်း စသည်တို့ကို စဉ်းစား၍ အဖြေထုတ်ရမည်။ ထို့နောက် သင့်အစီအစဉ်များအတိုင်း လုပ်ရှားရမည်။

သင့်လုပ်ရှားမှုကို နောက်မကျစေဘဲ အချိန်မီစတင်ရန် အရေးကြီးပါသည်။ သတင်းအချက်အလက်ရယူခြင်း၊ သတင်းအချက်အလက်များဖြန့်ဝေခြင်း၊ သင့်အသိုင်းအဝိုင်းအတွင်းရှိလူထုအား စည်းရုံးခြင်း၊ ဒေသဆိုင်ရာ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအဖွဲ့များနှင့် ပူးတွဲလုပ်ရှားခြင်း အပါအဝင်စသည့်လုပ်ရှားမှုများသည် အရေးကြီးသောလုပ်ရှားမှုများဖြစ်သည်။

အချို့တိုင်းပြည်များတွင် ရေကာတာဆန့်ကျင်လှုပ်ရှားသူများနှင့် ၎င်းတို့၏မိသားစုဝင်များ ဘေးအန္တရာယ်နှင့် ကြုံတွေ့လာနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် နည်းဗျူဟာများ ရေးဆွဲသည့်အခါ ကြုံတွေ့လာနိုင်သည့် ဘေးအန္တရာယ်များကို ပါ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရပေ လိမ့်မည်။

၁. သတင်းအချက်အလက် စုဆောင်းခြင်း

ရေကာတာသည် သင်၏အသိုင်းအဝိုင်းနှင့်မြစ်များကို မည်သို့ထိခိုက်နိုင်သည်ကိုနားလည်ရန် အရေးကြီးသည်။ ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်းဖြင့် ဒေသခံအဖွဲ့ဝင်များထံမှ အချက်အလက်များကို စုဆောင်းနိုင်သည်။ အစိုးရမဟုတ်သော

အဖွဲ့အစည်းနှင့်အခြား သူများလည်းသင့်ကို ကူညီနိုင်သည်။ သတင်းအချက်အလက်စုဆောင်းရာတွင် မည်သည့်အကြောင်းအရာများ စုဆောင်းသင့်သည်ကို စဉ်းစားနိုင်ရန်အတွက် အောက်ပါဥပမာများကို ဖော်ပြပေးထားသည်။

- ရေကာတာနှင့် ၎င်း၏ရေကြောင့် မည်သည့်ရွာနှင့် မည်သည့် မြေယာများထိခိုက်မည်နည်း။
- လူဦးရေမည်မျှ ပြောင်းရွှေ့ခံရမည်နည်း။
- လယ်ယာမြေနှင့် ငါးဖမ်းဧရိယာဆုံးရှုံးမည့် လူဦးရေ မည်မျှရှိသနည်း။
- ဆုံးရှုံးမည့်လယ်ယာမြေ၊ သီးနှံ၊ အိမ် များ၏ ခန့်မှန်းတန်ဖိုး မည်မျှရှိသနည်း။
- မည်မျှလျော်ကြေးပြန်လည်ရရှိမည်နည်း။
- ရေကာတာကို မည်သူများက ဆောက်လုပ်မည်နည်း။ (ဥပမာ - အစိုးရသို့ မဟုတ် ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီ)
- ရေကာတာတည်ဆောက်ရန် မည်သူများက ငွေ (သို့မဟုတ်) ချေးငွေ ထုတ်ပေးသနည်း။
- ထိုငွေများကို မည်သို့ အသုံးပြုမည်နည်း၊ မည်သည့်နေရာတွင် အသုံးပြုမည်နည်း။

၂. သင်၏ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်ကိုချမှတ်ပါ

သင့်လှုပ်ရှားမှုအတွက် နောက်ခြေလှမ်းမှာ သင့်ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်ကို ချမှတ်ခြင်းဖြစ်သည်။ သင့်ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်ကို ချမှတ်ပါ။ ထိုရည်မှန်းပန်းတိုင်ဆီသို့ အောင်မြင်စွာ ရောက်ရှိနိုင်ရန်အတွက် နည်းဗျူဟာများရေးဆွဲပါ။ အောက်ပါ ဥပမာများကိုကြည့်ပါ။

- သင်မည်သည့်အရာကို အောင်မြင်လိုသနည်း။
- ရေကာတာကို ဆောက်လုပ်မှုကို ရပ်သွားစေချင်ပါသလား။
- လျှော်ကြေး ထိုက်တန်စွာ ရရှိလိုပါသလား။
- သင့်လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ထိခိုက်မည့်ရေကာတာနှင့်ပတ်သက်၍ ဆုံးဖြတ်သည့် ကိစ္စများတွင် သင်ပါဝင်လိုပါသလား။

သင့်ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်ကို သင်၏အသိုင်းအဝိုင်းနှင့် သေချာစွာ ဆွေးနွေးပါ။

၃. မည်သူက မဟာမိတ်ဖြစ်ပြီး မည်သူကရန်သူဖြစ်သနည်း။

မဟာမိတ်တည်ဆောက်ရေးသည် အရေးကြီးသည့်လှုပ်ရှားမှုနည်းပျူဟာ တစ်ခုဖြစ်သည်။ ကိုယ့်လှုပ်ရှားမှုကို မည်သူကကူညီနိုင်မည်ကို စဉ်းစားပါ။ သင်၏အောင်မြင်မှုသည် သင်၏အသိုင်းအဝိုင်းအတွင်းရှိသောသူများ၊ သာမန်ပြည်သူလူထုများ နှင့် အခြားအဖွဲ့များ၏ ထောက်ခံမှုပေါ်တွင် မူတည်သည်။

တစ်ဖက်တွင် သင့်လှုပ်ရှားမှုကို ဆန့်ကျင်ဖွယ်ရှိသူများကို စဉ်းစားပါ။ သင့်ကို ဆန့်ကျင်လာနိုင်သောသူ၏ အားနည်းချက်များ၊ အားသာချက်များကိုရှာပါ။ သင့်အား မည်သို့သောနည်းလမ်းများဖြင့် ဆန့်ကျင်လာနိုင်သည်ကိုလည်း ကြိုတင်စဉ်းစားပါ။ သင့်ကိုဆန့်ကျင်လာဖွယ်ရှိသောသူများထဲတွင် သင့်အသိုင်းအဝိုင်းမဟုတ်သောသူများ၊ အစိုးရအရာရှိများ၊ ရေကာတာတည်ဆောက်မည့်သူများနှင့် ရေကာတာအတွက် ငွေကြေးထုတ်ပေးမည့်သူများ ပါဝင်သည်။

၄. သင့်လှုပ်ရှားမှုတွင် မည်သူများက သင့်၏အဓိကပစ် မှတ်ဖြစ် သနည်း။

သင်လိုချင်သောအရာကိုပေးနိုင်မည့်သူကိုစဉ်းစားပါ။ (ဥပမာ-ရေကာတာ ဆောက်လုပ်ရာတွင် အဖွဲ့ပေါင်းများစွာ ပါဝင်နိုင်သည်။ ထိုအဖွဲ့များထဲတွင် သင့် လိုအပ်မှုကို ပေးနိုင်မည့်သူ သို့မဟုတ် အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ပါဝင်မည်။ ဤရေကာတာ တည်ဆောက်ရာတွင် ထိုသူ သို့မဟုတ် ထိုအဖွဲ့၏ပါဝင်မှုသည် အရေးကြီး သည်။ ထိုသူများ၏ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခုတည်းနှင့်အရာအားလုံး ပြောင်းလဲနိုင် သည်။) ထိုသို့သောသူများသည် သင့် ပစ်မှတ်အဖြစ်ရွေးချက်သင့်သောသူများ ဖြစ်သည်။ ထိုသူများသည် သင့်အစိုးရဖြစ်နိုင်သလို ရေကာတာတည်ဆောက် မည့်သူများလည်း (သို့မဟုတ်) ရေကာတာတည်ဆောက်ရန် ငွေကြေးစိုက် ထုတ်သူများလည်းဖြစ်နိုင်သည်။

သင်ပစ်မှတ်အဖြစ်ရွေးချယ်ထားသောသူစိတ်ပြောင်းအောင်၊ သင့်တောင်း ဆိုချက်များကို ပေးအောင်သင်မည်သို့ ဖြောင်းဖြေမည်နည်း။ ဥပမာ - သင်ရှာဖွေ စုဆောင်းထားသော သတင်းအချက်အလက်များကို အသုံးပြု၍ အစီရင်ခံစာများ ထုတ်လုပ်ဖြန့် ဝေမည်လော။ သင် မည်ကဲ့သို့ လှုပ်ရှားမည်နည်း။ သင့်လှုပ်ရှား မှုအတွက် အချိန်ဇယား သတ်မှတ်ပါ။ လှုပ်ရှားမှုတိုင်းတွင် ရေကာတာကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာမည့်ဆိုးကျိုးများအပေါ် မူတည်၍မည်သူများ တာဝန်ရှိသည်ကို လူအ များသိရှိနားလည်အောင် ရှင်းပြပါ။

၅. သင့်လှုပ်ရှားမှုအတွက် မည်သို့ သောရံပုံငွေလိုအပ် သနည်း။

စည်းရုံးခြင်း၊ ချီတက်ဆန္ဒပြခြင်း၊ ကွန်ပျူတာနှင့်အင်တာနက်ရယူခြင်း၊ တယ်လီဖုန်းအသုံးပြုခြင်း၊ မှတ်တမ်းအတွက် ကင်မရာအသုံးပြုခြင်းနှင့် ပုံနှိပ်ခြင်းစသည့် လှုပ်ရှားမှုများကို အထောက်အကူပြုရန် ငွေကြေးအသုံးပြုရသည့် အချိန်အခါများရှိသည်။ ရေကာတာဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှုများကို ထောက်ပံ့ကူညီသော ဖောင်တေးရှင်း၊ အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းများစွာရှိသည်။ ဤသို့သော အဖွဲ့များကို လေ့လာပါ။ ရှာပါ။ သင့်အနီးအနား၊ သင့်နိုင်ငံထဲတွင် ရှိသောအဖွဲ့အစည်းများထံမှ သင့်လှုပ်ရှားမှုအတွက် လိုအပ်သောငွေကြေးကို မည်ကဲ့သို့ ရယူရမည်နှင့်ပတ်သက်၍ အကြံဉာဏ်များ ရယူနိုင်သည်။

၆. လူထုကိုစည်းရုံးလှုံ့ဆော်ပါ။

သင့်လှုပ်ရှားမှုများကို အများသူငှာထောက်ခံရန်အတွက် လူထုကိုစည်းရုံးလှုံ့ဆော်ပါ။ လူထုအားစည်းရုံးရာတွင် သင်ရှာဖွေစုဆောင်းထားသည့် ရေကာတာနှင့် ပတ်သက်သောအကြောင်းအရာများ၊ ရေကာတာသည် ၎င်းတို့အား မည်သို့မည်ပုံထိခိုက်နိုင်သည်၊ ထိခိုက်မှုများလျော့နည်းအောင်မည်သို့လုပ်မည်၊ စသည့်အချက်များကို ရှင်းပြပါ။ သင်၏အောင်မြင်မှုသည် လူထုအားမည်မျှစည်းရုံးနိုင်သည့်အပေါ် မည်တည်သည်။ အစိုးရနှင့်ရေကာတာဆောက်လုပ်သူများသည် သင့်အဖွဲ့ဝင်အချင်းချင်း ပြဿနာဖြစ်အောင် ဖန်တီးလေ့ရှိသည်။ သို့ရာတွင် လူထုအားစည်းရုံးနိုင်လျှင်၊ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးအကြား ရုံကြည်အားကိုး

မူများတည်ဆောက်ထားနိုင်လျှင် အစိုးရနှင့်ရေကာတာအောက်လုပ်သူများသည် သင်တို့သွေးကွဲအောင် လုပ်နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။

၇. သတင်းအချက်အလက်ဖြန့်ဝေပါ။

အများသူငှာမှ ရေကာတာနှင့်၎င်း၏ဆိုးကျိုးအကြောင်းများကို သိရှိနားလည်ရန်၊ အာရုံစိုက်ရန်အတွက် လက်ကမ်းစာစောင်များ၊ ပိုစတာ၊ အစီရင်ခံစာ စသည်တို့ကို ရေကာတာသေးခံနေရသောသူများ၊ သာမန်ပြည်သူများ၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အတွက် လှုပ်ရှားသူများ၊ အစိုးရအရာရှိများ ဆီသို့ဖြန့်ဝေပါ။ ဤနည်းသည် သင့်တောင်းဆိုချက်များကိုဖော်ပြရန်အကောင်းဆုံးနည်း လမ်းဖြစ်ရုံသာမက လူအများမှ သင့်လှုပ်ရှားမှုကို ပိုမိုအာရုံစိုက် လာစေမည်၊ ပိုမိုထောက်ခံလာနိုင်စေမည်။

၈. သတင်းမီဒီယာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် လက်တွဲ အလုပ်လုပ်ပါ။

ရေဒီယို၊ သတင်းစာ နှင့်တီဗွီများကိုအသုံးပြု၍ လူအများအား သင်ပေးချင်သော သိစေချင်သော သတင်းအချက်များကိုဖြန့်ဖြူးပါ။ ဤနည်းဖြင့်သင့်တောင်းဆိုမှုများကိုအစိုးရမှနားထောင်ရန် ဖိအားပေးနိုင်သည်။ သတင်းသမားများနှင့် တွေ့ဆုံပြီး သင့်စိုးရိမ်မှုများ၊ သင်လိုချင်သောအရာများကို ပြောပြပါ။ သင်လှုပ်ရှားသည့် နေရာသို့ သတင်းသမားများအားဖိတ်ပါ။ သင့်လှုပ်ရှားမှုအကြောင်းကို သတင်းသမားများအား မှန်မှန်အကြောင်းကြားပါ။ သတင်းအချက်အလက်များကို မည်သို့မည်ပုံဖြန့်ဖြူးရမည်နှင့် ပါတ်သက်၍ သင့်အနီးအနားတွင်ရှိသော အဖွဲ့အစည်းများ (NGO) ထံမှ မေးမြန်း၍ အကူအညီတောင်းနိုင်သည်။

၉. အစိုးရနှင့် ငွေကြေးထောက်ပံ့သည့်အဖွဲ့အစည်းဆီ သို့ စာရေးပါ။ ၎င်းတို့အား စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုပြုလုပ်ပါ။

သင်၏စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို အစိုးရနှင့်ငွေကြေးထောက်ပံ့သည့် အဖွဲ့အစည်းများအားပြောပြပါ။ သင့်အစိုးရနှင့် ငွေကြေးထောက်ပံ့သည့် အဖွဲ့အစည်းကိုပစ်မှတ်ထားပြီး လက်မှတ်ရေးထိုးသည့်လှုပ်ရှားမှုများပြုလုပ်ပါ။ သင်နှင့် ရေကာတာဘေးခံရမည့် သူများ၏တောင်းဆိုချက်များကို သဘောတူထောက်ခံကြောင်း လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့်စာများကို ၎င်းတို့ဆီသို့ပို့ပါ။ အကယ်၍ ရေကာတာအတွက် ငွေကြေးထုပ်ပေးသောအဖွဲ့အစည်းသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းဖြစ်ပါက ထိုသူတို့အားဖိအားပေးရန် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်း (international NGOs) များနှင့် လက်တွဲအလုပ်လုပ်ပါ။

၁၀. ဥပဒေကြောင်းအရ တရားစွဲပါ။

ရေကာတာကို ရပ်တန့်အောင်လုပ်ရှားသည်ဖြစ်စေ၊ လျှော့ကြေးထိုက်တန်စွာ ရရှိအောင် လုပ်သည်ဖြစ်စေ တခါတရံဥပဒေကြောင်းအရ တရားစွဲနိုင်သည်။ ရေကာတာဆောက်လုပ်သူများ မည်သည့်နေရာတွင် ဥပဒေချိုးဖောက်သည်ကို ဥပဒေ ပညာရှင်များနှင့် ပူးပေါင်း၍ စောင့်ကြည့်လေ့လာပါ။ မှတ်တမ်းလုပ်ပါ။ ထိုအချက်အလက်များ ကိုအသုံးပြု၍ တရားစွဲဆိုမှုများပြုလုပ်နိုင်သည်။

ရေကာတာတည်ဆောက်သည့်အဆင့်တိုင်းတွင် မည်သည့်အရာများ လုပ်နိုင်သနည်း။

ရေကာတာတည် ဆောက်ရာတွင် ရေကာတာမတည်ဆောက်မီ ပြင်ဆင်ရေးကာလ၊ ရေကာတာတည်ဆောက်ဆဲကာလနှင့် တည်ဆောက်ပြီး လည်ပတ်ရေးကာလဟူ၍ အဆင့် ၃ ဆင့်ရှိရာ အဆင့် ၃ ဆင့်တိုင်းတွင် မည်သည်များ ပြုလုပ်နိုင်သည်ကို ဤအခန်းတွင် ဖော်ပြပေးသည်။

၁. ရေကာတာမတည်ဆောက်မီ ပြင်ဆင်ရေးကာလ

ဤကာလသည် ၂ နှစ်မှ ၂၀ နှစ်အထိ ကြာနိုင်သည်။ ရေကာတာကို မတည်ဆောက်ခင် ရေကာတာဆောက်လုပ်သူများသည် ရေကာတာကို ဆောက်လုပ်၍ ရနိုင် မရနိုင်ဆိုသည်ကို လေ့လာမှုမြောက်များစွာ ပြုလုပ်ရပါသည်။ ရေကာတာ၏အကျိုးသက်ရောက်မှုမည်မျှရှိသည်ကိုလည်း သူတို့ သိချင်သည်။ များသောအားဖြင့် ဤလေ့လာမှုကို နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီများက ပြုလုပ်သည်။

က. လက်တွေ့ဖြစ်နိုင်သည့်အခြေအနေအပေါ် လေ့လာခြင်း။

ဤလေ့လာမှုသည် ရေကာတာတည်ဆောက်နိုင်မနိုင်၊ လည်ပတ်နိုင် မနိုင်စသည်တို့ကို သေချာအောင်အတွက်ပြုလုပ်သည်။ ရေကာတာတည်ဆောက်မည့်နေရာသည် ရေကာတာတည်ဆောက်ရန် သင့် မသင့်၊

ရေကာတာတည်ဆောက်ပြီးမြောက်သောအခါ ထုတ်လုပ်နိုင်မည့် ရေနင့် လျှပ်စစ်ဓါတ်အား ပမာဏ၊ ရေကာတာတည်ဆောက်ရန်ကုန် ကျစရိတ် စသည်တို့ အပါအဝင်လေ့လာမှုများပြုလုပ်သည်။

ခ. သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုနှင့်ပတ်သက်သည့် လေ့လာမှုများ။

ဤလေ့လာမှုသည် ရေကာတာကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးမည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အနေအထားကို လေ့လာသည်။ ရေကာတာကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာမည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ပြဿနာများကို လေ့လာသည်။ ဤလေ့လာမှုသည် ဖြစ်ပေါ်လာမည့်ပြဿနာများကို နည်းအောင် ပြုလုပ်ပေးသည်ဟုဆိုသည်။

ဂ. ပြန်လည်နေရာချထားရေးအစီအစဉ်။

ဤအစီအစဉ်တွင် ရေကာတာအနီးအနားတွင် နေထိုင်သူများအတွက် ပြန်လည်နေရာချပေးသော အစီအစဉ်များပါဝင်သည်။ ရေကာတာကြောင့်ထိခိုက် နှစ်နာသူများအတွက် လျော်ကြေးပြန်ပေးခြင်းများလည်း ဤအစီအစဉ်တွင် ပါဝင်သည်။ ထို့နောက်တွင် ရေကာတာဆောက်လုပ်မည့် သူများသည် ရေကာတာဆောက်လုပ်ရန်အတွက် ငွေကြေး ရရှိရန် အစိုးရဘဏ်နှင့်တွေ့ဆုံသည်။

အထက်ပါအချက်များသည် ရေကာတာတစ်ခု တည်ဆောက်မှုမစတင်ခင်ကာလ အတောအတွင်း လုပ်လေ့ရှိသော အရာများဖြစ်သည်။ ဤအတောအတွင်း သင်လုပ်နိုင်သောအရာများ၊ သင်လုပ်သင့်သောအရာများစွာရှိသည်။

အကယ်၍ တည်ဆောက်မည့်ရေကာတာသည် သင်၏လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ထိခိုက်စေနိုင်ပြီး ၎င်းစီမံကိန်းကို ရပ်တန့်လိုသော် ဤကာလသည် သင့်လုပ်ရှားမှုများစတင်ရန် အကောင်းဆုံးအချိန်ဖြစ်သည်။ အောက်ပါအချက်အလက်များသည် ဤကာလအတောအတွင်း သင်လုပ်နိုင်သောအချက်များဖြစ်သည်။

၁.၁ ရေကာတာနှင့်ပတ်သက်သော လေ့လာတွေ့ရှိချက်များကို ပြန်လည်သုံးသပ်ပါ။

ရေကာတာတည်ဆောက်ရေးနှင့်ပတ်သက်သော ကြိုတင်လေ့လာမှုများ၏ ရလဒ်ကို လူထုဆီဖြန့်ဝေဖို့ တောင်းဆိုပါ။ တစ်ချို့သော အစိုးရသည် ထိုလေ့လာတွေ့ရှိချက်များ၏ရလဒ်ကို လူသိရှင်ကြားမပြုပေ။ ဤသို့ဖြစ်ပါက ၎င်းတို့လက်ထဲတွင်ရှိသော လေ့လာတွေ့ရှိချက်များ၏ ရလဒ်များကို လူထုရှင်ကြားဖြန့်ဝေရန် တောင်းဆိုပါ။

ထိုလေ့လာတွေ့ရှိချက်၏ရလဒ်များကို ပြန်လည်သုံးသပ်ပါ။ ထိုသို့သုံးသပ်မှုများပြုလုပ်သောအခါ လိုအပ်ပါက ပညာရှင် (သို့မဟုတ်) ရေကာတာအကြောင်း တတ်ကျွမ်းနားလည်သောသူများကို အကူအညီတောင်းပါ။ လေ့လာတွေ့ရှိချက်ရလဒ်များနှင့် လက်တွေ့အခြေအနေများ ကိုက်ညီမှုရှိမရှိ စစ်ဆေးပါ။ လေ့လာတွေ့ရှိချက်များ၏ ရလဒ်များအရ အကယ်၍ ရေကာတာတည်ဆောက်ပါက မည်ကဲ့သို့သောအကျိုးသက်ရောက်မှုများ ဖြစ်ပေလာနိုင်သည်ကို သုံးသပ်ပါ။ ထိုပြန်လည်သုံးသပ်ချက်များပါဝင်သော အစီရင်ခံစာကိုလူထုဆီသို့ ဖြန့်ဝေပါ။

၁.၂. ကိုယ်ပိုင်လေ့လာမှုလုပ်ပါ။

လူထုမှ မြစ်အပေါ်မည်သို့ မှီခိုနေသည်၊ မြစ်သည် လူထုအတွက် မည်မျှအရေးကြီးသည်ကိုလေ့လာမှုမပြုလုပ်ပဲ များသောအားဖြင့် ရေကာတာကိုတည်ဆောက်လေ့ရှိသည်။ ရေကာတာတည်ဆောက်ပါက မည်သည့်အရာများဆုံးရှုံး ပျက်စီးသွားမည်နှင့်ပတ်သက်၍ မှတ်တမ်းမှတ်ရာများ အတိအကျမရှိသည့်အတွက် လူများမှာ လျော်ကြေးအပြည့်အဝရရှိရန်၊ ရေကာတာကိုဆန့်ကျင်နိုင်ရန် အခွင့်အရေးနည်းပါးသည်။ ထို့ကြောင့် လူများမြစ်အပေါ်မည်သို့ အမှီပြုနေသည်၊ ရေကာတာတည်ဆောက်လျှင် မည်ကဲ့သို့သော ဆိုးကျိုးဖြစ်စေနိုင်သည်ကို ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ကျ ကွင်း ဆင်းလေ့လာပြီး မိုးမောင်းထိုးပြရမည်။

၁.၃. ငွေကြေးထောက်ပံ့သည့်အဖွဲ့အစည်းကို ပစ်မှတ်ထားပါ။

ရေကာတာတည်ဆောက်ရန် မည်သူက ငွေကြေးထုတ်ပေးသည်ကို ရှာဖွေပါ။ အကယ်၍ ငွေကြေးထောက်ပံ့သည့်အဖွဲ့သည် ပြည်ပအဖွဲ့အစည်းဖြစ်ပါက ထိုနိုင်ငံတွင်ရှိသော အဖွဲ့အစည်း (NGOs) များနှင့် ဆက်သွယ်ပြီး သင့်လှုပ်ရှားမှုကို ထောက်ခံဖို့ ၎င်းတို့ကိုတောင်းဆိုပါ။

ရေကာတာတည်ဆောက်ရန် ငွေကြေးထုတ်ပေးလေ့ရှိသော ကမ္ဘာ့ဘဏ်ကဲ့သို့ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများသည် ၎င်းသတ်မှတ်ထားသော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့်ညီညွတ်မှုရှိမှသာ လျင်ငွေကြေးလိုအပ်သော စီမံကိန်းများကို ငွေကြေးထုတ်ပေးမည်ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ ၎င်းသတ်မှတ်ထားသောစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် မညီညွတ်ပါက ၎င်းတို့မှ ချေးငွေထုတ်ပေးရန် အချိန်ဆွဲနိုင်သည်။ ငြင်းပယ်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ရေကာတာဆန့်ကျင်မည့်သူတစ်ယောက်အ

နေဖြင့် ရေကာတာအတွက် ငွေထုတ်ပေးသူ၊ ၎င်းမှ ငွေချေးသူအတွက် သတ်မှတ်ထားသော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ၊ ငွေချေးသူမှ ထိုစည်းကမ်းများကို လိုက်နာခြင်းရှိမရှိ စသည်တို့ကို သိအောင်ပြုလုပ်ရမည်။

အကယ်၍ ငွေချေးသူမှ ထိုစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ချိုးဖောက်လျှင် မှတ်တမ်းတင်ထားပါ။ ထိုမှတ်တမ်းများကို အသုံးပြု၍ ငွေထုတ်ပေးသော အဖွဲ့အစည်းဆီသို့ ၎င်းငွေထုတ်ပေးသောစီမံကိန်းသည် ၎င်းသတ်မှတ်ထားသော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် ညီညွတ်မှုမရှိ ကြောင်း စာရေးအကြောင်းကြားနိုင်သည်။ ဤအခြေအနေတွင် ငွေထုတ်ပေးသောအဖွဲ့အစည်းမှ ထိုစီမံကိန်းအား ရှေ့ဆက်ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုပြုလုပ်သင့် မလုပ်သင့် စဉ်းစားလိမ့်မည်။ ဆုံးဖြတ်လိမ့်မည်။

၁.၄. တရားဝင်သဘောတူညီချက် တောင်းပါ။

အများအားဖြင့် အစိုးရနှင့်ရေကာတာ တည်ဆောက်သူများမှ ဒေသခံများအားမြေကောင်းရမည်။ အိမ်အသစ်ရမည်စသည်ဖြင့် ကတိပေးလေ့ရှိသော်လည်းလက်တွေ့မှာ မူထိုဂတိများအတိုင်းဖြစ်လာရန်ရှားပါးလှသည်။ အကယ်၍သဘောတူညီချက်တွေကိုလက်မှတ်ထိုးဖို့ ဆုံးဖြတ်ပါကသူတို့ ပေးထားသောကတိများ ကို သင်လက်မှတ်ထိုးမည့် စာရွက်တွင်ပါသည်။

နားမလည်ရင်၊ ဘာလက်မှတ်မှ မထိုးပါနှင့်

မပါသည်ကိုသေချာစွာ စစ်ဆေးပါ။ သဘောတူညီချက်များကိုနားလည်
အောင်ပြုလုပ်ပါ။ အကယ်၍ သဘောတူညီချက်ပါ အချက်အလက်များ
ကို သေချာစွာနားလည်မှုမရှိပါက လက်မှတ်ထိုးခြင်းကို ရှောင်ပါ။

၂. ရေကာတာ တည်ဆောက်ဆဲကာလ

ကာလအားဖြင့် ၅ နှစ်မှ ၁၅ နှစ်အထိကြာသည်။ ရေကာတာစတင်
တည်ဆောက်နေပြီဖြစ်သော်လည်း သင်၏ရေကာတာဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှု
အောင်မြင်ရန် အခွင့်အလမ်းရှိပါသေးသည်။ ရေကာတာဆောက်လုပ်မှုကို ရပ်
သွားအောင်၊ သင့်ဆုံးရှုံးမှုနှင့် ထိုက်တန်သော လျှော်ကြေးရရှိအောင်၊ စီမံ
ကိန်းကို ထိခိုက်မှုအနည်းဆုံးဖြင့် ပြုလုပ်သွားအောင် ဤကာလအတွင်း သင်
လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ သင့်လှုပ်ရှားမှုကို ဆက်လုပ်ဖို့ သာလျှင် အရေးကြီးသည်။

၂.၁. ဆန္ဒပြခြင်း

ရေကာတာဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ ရပ်တန့်သွားစေရန် အ
ချို့အဖွဲ့များသည် ဆန္ဒပြပိတ်ဆို့ခြင်းနှင့် အခြားသောအကြမ်းမဖက်
သည့်လှုပ်ရှားမှုများ ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ ရေကာတာဆောက်လုပ်သူများ
နှင့် အစိုးရနှင့် ကုမ္ပဏီများ၏ခြေလှမ်းများ၊ ပြန်လည်နေရာချရေးအစီ
အစဉ်များကို စောင့်ကြည့်လေ့လာပါ။ အကယ်၍ ၎င်းတို့ပေးထားသည့်
ဂတိအတိုင်း လုပ်ဆောင်ဖို့ ပျက်ကွက်လျှင် ဆန္ဒပြခြင်းများကို ပြုလုပ်ပါ။

၂.၂. အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်း (international NGOs) များနှင့် လက်တွဲပါ။

ရေကာတာဆောက်လုပ်ရန် ငွေထုတ်ပေးသူသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းများဖြစ်လျှင် ရေကာတာကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသောပြဿနာများ၊ သတင်းအချက်အလက်များကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် လက်တွဲပြီး ထိုငွေကြေးထုတ်ပေးသော အဖွဲ့အစည်းများလက်ထဲသို့ ရောက်အောင်ပြုလုပ်ပါ။ အကယ်၍ ရေကာတာဆောက်လုပ်ရေး (သို့မဟုတ်) ပြန်လည်နေရာချထားခြင်း အစီအစဉ်များ အခြေအနေဆိုးဝါးနေလျှင် တခါတရံ ငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းများမှ ရေကာတာဆောက်လုပ်သူများကို ဖိအားပေးနိုင်သည်။ အကယ်၍အခြေအနေသည် ဆက်လက်ဆိုးဝါးနေပါက အခြေအနေတိုးတက်လာသည်အထိ ဤငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းများမှ ငွေထုတ်ပေးရန် ငြင်းဆန်နိုင်သည်။

၃. ရေကာတာ တည်ဆောက်ပြီး လည်ပတ်ရေးကာလ

ရေကာတာတည်ဆောက်ပြီးသော်လည်း အစိုးရနှင့် ကုမ္ပဏီများသည် တရားဥပဒေအရ လျှော်ကြေးငွေပေးရန် တာဝန်ရှိသည်။ သင့်အခြေအနေတွင် လျှော်ကြေးငွေရနိုင်မည် မရနိုင်မည်ကို စုံစမ်းသင့်သည်။ ကမ္ဘာ့တစ်ဝှမ်းရှိ ရေကာတာတည်ဆောက်ခြင်းကြောင့် နစ်နာရသူများသည် ဆုံးရှုံးမှုများကို လျှော်ကြေးငွေပေးရန် တောင်းဆိုနေကြသည်။ သူတို့သည်ရေကာတာတည်ဆောက်ခဲ့ အစိုးရ၊ ဘဏ်နှင့် ကုမ္ပဏီများကို ရေကာတာဆိုးကျိုးများကိုတာဝန်ယူပြီး နစ်နာသွားသောလူ့အသိုင်းအဝိုင်းကို လျှော်ကြေးငွေပေးဆောင်ရန် တောင်းဆိုကြသည်။ သင်သည်လည်း သင်စုဆောင်းထားသောသတင်းအချက်အလက်များ၊ မှတ်တမ်းများ၊ ရေကာတာ ဆိုးကျိုးကိုခံရသော ဒေသခံပြည်သူများ၊ သင့်အနီးအနားတွင်ရှိသော အဖွဲ့ အစည်းများ (NGOs)၊ ဥပဒေပညာရှင်များ၏ အကူအညီကိုရယူပြီး သင်နှင့်သင့် အသိုင်းအဝိုင်းအတွက် ရသင့်ရထိုက်သော လျှော်ကြေးငွေကို တောင်းဆိုနိုင်ပါသည်။

ခါတီပုံ - KESAN

လူထုစည်းရုံးမှုများ ပြုလုပ်ပါ။ အကြောင်းအရာနှင့် အမြင်သဘောထားခြင်း ဖလှယ်ပါ။

၈၂ | ကျွန်ုပ်တို့ သိသင့်သိထိုက်သော ရေကာတာ၏အကြောင်း
ရေကာတာ၏ကောင်းကျိုးနှင့်ဆိုးကျိုး

ခါတံ့ - KESAN

ရေကာတာနှင့်ပတ်သက်ပြီး သင့်၏ ဆန္ဒသဘောထားများကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖော်ထုတ်ပါ။

ခါတံ့ - KESAN

လူထုစည်းရုံးမှုများ ပြုလုပ်ပါ။ အကြောင်းအရာနှင့် အမြင်သဘောထားခြင်း ဖလှယ်ပါ။

ဧရာမရေကာတာကြီးများအစား အခြားရွေးချယ်နိုင်သောအရာများ

ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းရှိရေကာတာကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာသွားသော လူ့အသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများ (NGOs) သည် ဧရာမရေကာတာကြီးများအစား ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော အခြားအစားထိုးနည်းလမ်းများနှင့် သက်ဆိုင်သော အချက်အလက်များကို စုဆောင်းပြီးဖြစ်ပါသည်။ မလိုအပ်သော ရေကာတာတည်ဆောက်မှုများကို တားဆီးရန် ၎င်းနည်းလမ်းများကို အသုံးပြုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့၏အစိုးရကိုလည်း လူ့ဘဝကိုဖျက်ဆီးလေ့ရှိသော ဧရာမရေကာတာကြီးများ တည်ဆောက်မည့်အစား ထိုနည်းလမ်းများကိုအသုံးပြုရန်တိုက်တွန်းကြသည်။ ဖိအားပေးကြသည်။ သူတို့၏ကြိုးပမ်းမှုမှာ အောင်မြင်မှုများရရှိခဲ့ပါသည်။ ယခုဆိုလျှင် ထိုနည်းလမ်းများဖြင့် နိုင်ငံလျှပ်စစ် ဓါတ်ကို ထုတ်လုပ်လျက်ရှိသော နိုင်ငံများမှာ တဖြည်းဖြည်းများပြားလာသည်။ ဤနည်းလမ်းများကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် လူ့ဘဝနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ဆိုးရွားစွာ ထိခိုက်စေသော ဧရာမရေကာတာတည်ဆောက်ခြင်းများကို လျော့ချနိုင်ပါသည်။

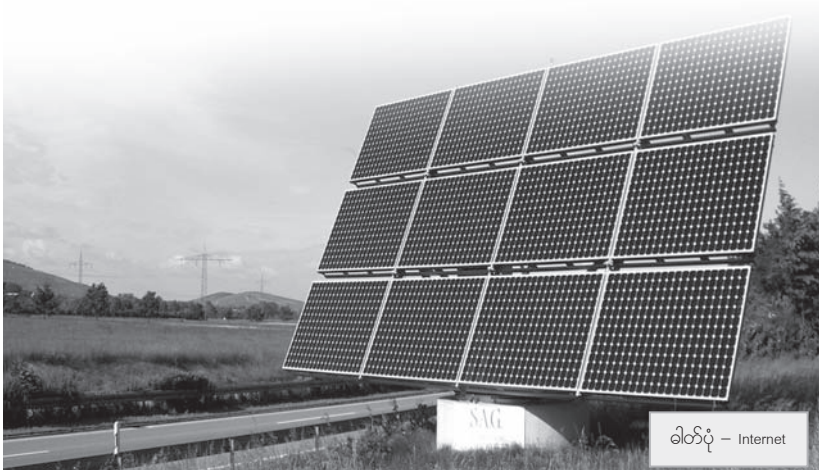
က. အသေးစားရေအားလျှပ်စစ်များ

အသေးစားရေအားလျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်ခြင်းသည် ကြီးမားသောရေကာတာများတည်ဆောက်ရန် မလိုအပ်ပေ။ မီတာအနည်းငယ်သာ မြင့်သော ရေလှောင်ကန်လေးများတည်ဆောက်ရုံဖြင့် လျှပ်စစ်ဓါတ်အားကို ထုတ်လုပ်နိုင်ပါသည်။ မြေကျောက်တုံး သို့မဟုတ် သစ်သားများကိုအသုံးပြု၍ ရေလှောင်ကန် လေးများကို တည်ဆောက်နိုင်ပါသည်။ ဤနည်းလမ်းဖြင့် လျှပ်စစ်ဓါတ်အားထုတ် လုပ်ခြင်းသည်

ပြည်သူများကို အိုးမဲ့အိမ်မဲ့မဖြစ်စေပါ။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို မထိခိုက်စေပါ။
ရေလမ်းကြောင်းများကိုလည်း သိသာစွာ မပြောင်းစေပါ။

ခ. နေစွမ်းအင်

ဤနည်းလမ်းသည် နေရောင်ခြည်ကိုအသုံးပြုပြီး လျှပ်စစ်ဓါတ်အားထုတ်
လုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဆိုလာပန်နယ်လ် (Solar panels) ဟုခေါ်ဆိုသောစိုလာ
ပြားများကိုအသုံးပြု၍ နေရောင်ခြည်ကို လူတို့အသုံးပြုနိုင်သော လျှပ်စစ်ဓါတ်
အားကိုထုတ်လုပ်သည်။ ဆိုလာပြားများကြီးမားလေလေ လျှပ်စစ်ဓါတ်အား ပိုမို
ထုတ်လုပ်နိုင်လေလေဖြစ်သည်။

နေရောင်ခြည်မှ စွမ်းအင်ကိုရယူပြီး လျှပ်စစ်ဓါတ်ကို ပြန်လည်ထုတ်ပေးသော စိုလာပြားများ

ဂ. လေအားလျှပ်စစ်

လေအားလျှပ်စစ်သည် ဧရာမရေကာတာများထက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိခိုက်မှုနည်းပါးစေသည်။ လေအားလျှပ်စစ်သည် လေတာဘိုင် (wind turbines) များကိုအသုံးပြုသည်။ လေတိုက်ခတ်အားကိုအသုံးပြု၍ ထိုလေတာဘိုင်များကို လည်ပတ်စေသည်။ ထိုလည်ပတ်နေသော လေတာဘိုင်များကိုအသုံးပြုပြီး လျှပ်စစ်ဓါတ်အားထုတ်လုပ်နိုင်သော ဂျင်နရေတာ (generator) ကို လည်ပတ်စေသည်။

လေစွမ်းအင်

ဃ. ဂျီအိုသာမော်လ် စွမ်းအင်

ကမ္ဘာ့မြေကြီး၏ နက်ရှိုင်းသောနေရာများတွင် လွန်စွာပူပြင်းသော အပူ ဓါတ်များတည်ရှိသည်။ မီးတောင်မှထွက်လာသော ချော်ရည်များကို ကြည့်ခြင်း ဖြင့် ကမ္ဘာ့မြေကြီးအတွင်းတွင်ရှိသော ထိုအပူဓါတ်များသည် မည်မျှပြင်းပြသည် ကို သိရှိနားလည်နိုင်သည်။ ဂျီအိုသာမော်လ် စွမ်းအင်သည် ဤအပူဓါတ်ကိုအ သုံးပြုပြီး လျှပ်စစ်ဓါတ်ထုတ်လုပ်သော နည်းလမ်းဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့မြေကြီးအ တွင်းကိန်းအောင်း နေသောထိုအပူဓါတ်များရှိရာနေရာထဲသို့ ပိုက်များ ထိုးသွင်း ပြီး မြေမျက်နှင်ပြင်သို့ အရောက်ယူကြသည်။ ထိုအပူဓါတ်များဖြင့် လျှပ်စစ်ဓါတ် ထုတ်လုပ်နိုင်သော ဂျင်နရေတာ (ဒိုင်နမို) များကို လည်ပတ်စေခြင်းဖြင့် လျှပ် စစ်ဓါတ်အားကို ထုတ်လုပ်သည်။ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံ၏လျှပ်စစ်ဓါတ် ၂၅ ရာခိုင်နှုန်း ခန့်သည် ဤ နည်းဖြင့်ရယူထုတ်လုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။

ဂျီအိုသာမော်လ် စွမ်းအင်ဖြင့် လျှပ်စစ်ဓါတ် ထုတ်လုပ်ပုံ

c. ဘိုင်အိုမက်စ် စွမ်းအင် (Biomass energy)

ဤနည်းလမ်းတွင် အပင်၊ တိရိစ္ဆာန်၊ နှင့် ၎င်းတို့ကုန်ပစ္စည်းများ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကိုအသုံးပြု၍ လျှပ်စစ်ဓါတ်အားကိုထုတ်လုပ်ကြသည်။ လျှပ်စစ်ဓါတ်အားရရှိရန်အတွက်

- အပင်များ - သစ်ကိုင်းခြောက်၊ သစ်ရွက်၊ သစ်ခေါက်၊ ကြံရည်ထုတ်ပြီးသော ကြံပင်များ၊ ပြောင်းပင်ခြောက် နှင့် အခြားများစွာသောအပင်များ၊
- တိရိစ္ဆာန် - တိရိစ္ဆာန်ကုန်ပစ္စည်းများ (မစင်)၊ သေဆုံးသော တိရိစ္ဆာန်များ
- စွန့်ပစ်ပစ္စည်း - စက္ကူ၊ အစားအစာ အကျင်းအကျန်များ

စသည်တို့ကို မီးရှို့သည်။ ထိုမှတစ်ဆင့်ရလာသောအပူဓါတ်ဖြင့် ရေကို ဆူပွက်စေသည်။ ဆူပွက်သောရေမှ ထွက်လာသောရေငွေ့ငွေ့ ကိုအသုံးပြု၍ လျှပ်စစ်ဓါတ်ကို ထုတ်လုပ်ပေးသော ဂျင်နရေတာ (ဒိုင်နမို) များကိုလည်ပတ်စေသည်။ ဤနည်းဖြင့် လျှပ်စစ်ဓါတ်ကို ထုတ်လုပ်သည်။

ရေငွေ့ငွေ့ ရရှိရန် အပင်ခြောက်များကိုမီးရှို့ပြီး ထိုရေငွေ့ငွေ့ဖြင့် လျှပ်စစ်ဓါတ်ကို ထုတ်လုပ်ပေးသော ဂျင်နရေတာ (ဒိုင်နမို) များကိုလည်ပတ် စေသည်

မျှော်မှန်းချက်

KESAN သည် ကရင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ ဒေသခံပြည်သူလူထုများနှင့် နီးကပ်စွာ လက်တွဲကာ ပြည်သူလူထုများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲရန်အတွက် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ကိုယ်ပိုင်အသိပညာများကို ပြန်လည်ထိန်းသိမ်း၍မြေတောင်မြှောက်ပေးခြင်း၊ ဒေသခံပြည်သူများ၏ စွမ်းရည်ကို မြှင့်တင်ပေးခြင်း၊ သက်ဆိုင်ရာအစိုးရများမှ ပေါ်လစီများချမှတ်ပြီး ထိုပေါ်လစီများချမှတ်ထားသည့်အတိုင်း လိုက်နာလုပ်ဆောင်ရန်ကြိုပမ်းပြောဆိုခြင်း၊ ပြောင်းလဲသင့်သောရိုရင်းစွဲပေါ်လစီများကို ပြန်လည်ရေးသားရန် တိုက်တွန်းကြိုးပမ်းခြင်း၊ စသည့်လုပ်ဆောင်မှုများကို လှုပ်ရှားလုပ်ဆောင်နေသော အမြတ်အစွန်းအတွက် မမျှော်လင့်သော အဖွဲ့အစည်း (non-profit organization) တစ်ခုဖြစ်သည်။

KESAN သည်

- ဒေသခံပြည်သူလူထုမှ ဦးဆောင်ပြုလုပ်သော ဒေသဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးရေး အစပျိုးမှုလုပ်ငန်းများကို **အားပေး ထောက်ပံ့ခြင်း**
- ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ကိုယ်ပိုင်အသိပညာ၊ စွမ်းရည် နှင့် gender equality (အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးများအကြား တန်းတူညီမျှမှု) ကို **မြေတောင်မြှောက်ပေးခြင်း** နှင့်တစ်ချိန်တည်းတွင် ပြည်သူလူထု ၏အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲရန်နှင့် ဇီဝမျိုးကွဲများ ပိုမိုများပြား ကြွယ်ဝလာအောင် ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်ခြင်း
- သဘာဝတ်ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ရာသီဥတုအပြောင်းအလဲများနှင့်သက်ဆိုင် သော **အသိပညာများ ပို့ချဖြန့် တင်ပေးခြင်း**

- ကျေးလက်ဒေသတွင် လုပ်ဆောင်သော ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများတွင် ပြည်သူလူထု၏ပူးပေါင်းပါဝင်မှု၊ ပြည်သူလူထု၏ ပိုင်ဆိုင်မှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေး၊ gender equity (အမျိုး သားနှင့်အမျိုးသမီးများအကြား မျှတစွာအကျိုးခံစားနိုင်ခွင့်) နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အစဉ်ကျန်းမာ စွာ တည်မြဲမှု စသည်များကို အာမခံပေးမည့် **ပေါ်လစီများချမှတ်ရန် တိုက်တွန်းပြောဆိုခြင်း**

စသည့်အထက်ပါ လုပ်ငန်းများကို အစွန်းကုန် အကောင်အထည်ဖော် ရန်အတွက် စိတ်ပိုင်းဖြတ်လုပ်ဆောင်သော အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။

ဆက်သွယ်နိုင်သော ကရင်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ

- (၁) ကရင် မြစ်ချောင်းစောင့်ကြည့်ရေးလေ့လာရေးအဖွဲ့

Karen River watch (KRW)
P.O. Box 204, Prasing Post Office
Muang, Chiang Mai, 50205
E-mail: ka_rw2003@yahoo.com

- (၂) ကရင်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားမှု ကွန်ရက်

Karen Environmental and Social Action Network (KESAN)
P.O. Box 204, Prasing Post Office
Muang, Chiang Mai, 50205

E-mail: info@kesan.asia
Website: www.kesan.asia

လံာ်ကုခိဉ်တၢ်ဂီၤ - ဒုလိာ်ကျိၤ, သီးယုဉ်ခး ထံတမၢဉ် ၂, ထိဘိဉ်သဝီ,
တီအူကီၢ်ရၢဉ်

မုက်န့ၢ်ဖံးမိတ်ပံ - သောက်ရေခပ်ချောင်း၊ သောက်ရေခပ် ၂ ရေကာတာ၊
ထိုးဘိုရွာ၊ တောင်ပူခရိုင်

KESAN
P.O. Box 204, Prasing Post Office
Muang, Chiang Mai, 50205

E-mail: info@kesan.asia
Website: www.kesan.asia